

Rajmani Trigunait

ŠAKTI SADHANA: koraki do samadhija

zapis povzema izvirno sanskritsko besedilo

TRIPURA RAHASJA

V slovenščino prevedel : ***Rajko Jerama***

(Društvo za Transcendentalno meditacijo Kranj, 2013)

ŠAKTI SĀDHANĀ

Vsebina

1. Parašurāmovo iskanje in milost Mojstra Dattātreja	8
2. Modrijan Parašurāma sprašuje in njegov učitelj odgovarja	11
3. Srečanje Hemačūda in Hemalekhe	15
4. Hemačūdovo zavedanje	18
5. Hemačūdova nemoč in čudovita pridiga, ki jo poda Hemalekhā	22
6. Hemačūdovi dvomi in Hemalekhin pouk o trdni veri.....	27
7. Premišljevanje in različne metode čaščjenja	31
8. Nadaljevanje pogovora med modrijanko Hemalekho in Hemačūdom	36
9. Po pridigi, ki jo poda Hemalekhā, Hemačūda doseže razsvetljenje	37
10. S Hemalekhinim naukom celotno mesto zajame modrost	42
11. Pojasnitev nravi veselja	45
12. Neizmerne moči joge.....	49
13. Mladi jogi podeli znanje o Ātmanu žalujočemu Mahāsenu	53
14. Sankalpa šakti in na kakšen način jo pridobiti	57
15. Zavedanje zavesti in lekcija dana Aštāvakru	61
16. Pogovor med kraljem Džanakom in modrijanom Aštāvakrom.....	66
17. Metode sādhanе, ki jo razloži kralj Džanaka in analiza samouresničitve	72
18. Dattātreja razdela pogovor o znanju med kraljem Džanakom in Aštāvakrom.....	77
19. Pogovor med vélikim vidcem Dattātrejom in modrecem Parašurāmom glede raznovrstnih stanj uresničenih ljudi85	
20. Pojavnost Šrī Tripure Sundarī in njenega nauka	90
21. Sredstva za pridobitev znanja, znamenja pridobitve in pogovor med Hemāngadom in Brahmarākšaso.....	96
22. Razrešitev Vasumānovih vprašanj in povzetek spisa	102
Slovar	108

ā - kot **mati** (dvakrat daljše od kratkega a)
ī - kot **pika** (dvakrat daljše od kratkega i)
ū - kot **luna** (dvakrat daljše od kratkega u)
ñ - kot **banka** (izgovarjamo iz grla)
c - kot **čaj** (nebnik)
ñ - kot **kanjon** (nebnik)
j - kot **džamija** (nebnik)
r - kot **ris** (le da je i zelo kratek)
y - kot **jabolko**
ś - kot mehki **š**
ș - kot **šola**
t, th, d, dh, ṛ - (izgovarjamo z vrhom jezika ob dlesni)
bh, dh, gh, kh - (se jasno izgovarjajo)
ḥ - (močno pridihnjen končni h; ***aḥ*** izgovorimo kot **aha**, ***iḥ*** pa kot **ihi**)

Uvodne besede Svamija Rame

Vsa človeška bitja doživljajo stanja budnosti, sanjanja in globokega sna, toda le peščica srečnežev, jogijev, doseže četrto stanje, imenovano *turīja*. Ti redki posamezniki dosežejo vrh in imajo temeljit pogled na vsa stanja, ki jih doživljajo ljudska bitja.

Duhovni iskalec, ki je dosegel takšno vzvišeno stanje, je redak in pozna skrivnost življenja tukaj in v onostranstvu. Zanj nič ne ostane nepoznano. Takšen véliki jogi ne pripada nobeni kasti, veroizpovedi, spolu ali etnični skupini, ker je vse takšne površinske omejitve že presegel. Znanje, ki razsvetli takšnega duhovnega iskalca, se imenuje Tripurā Rahasja.

Besedilo pod tem imenom je eden najpomembnejših zapisov v tradiciji tantra joge. Njegova lepota leži v dejstvu, da razlaga vzvišeno znanje o notranji resnici, medtem ko sistematično podaja praktična navodila za *šakti sādhanā*. Pri šakti sādhanā se iskalec uči uporabljati vse svoje vire z namenom prebujanja spečega ognja v sebi in usmerjanja tega k višjemu zavedanju, dokler naposled ne doseže najvišje čakre, tisočlistnega lotosa. Na naprednih stopnjah vadbe pa iskalec pozna vso svojo prihodnost, segajočo celo v prihodnja življenja. To je slava šakti sādhanā.

Tradicija

Duhovno znanje je po tradiciji prehajalo od gurujev na njihove učence in ta tradicija je še vedno živa. V starodavni Indiji je za študenta veljal običaj, da pozna tradicijo in linijo predstavnikov znanja, ki ga je prejemal, preden je krenil po poti luči. Tako se Tripurā Rahasja začne s sklicevanjem na tradicijo, skozi katero se je prenašala. Vidca Medhā in Sumedhā sta, tako je rečeno, predstavnika tega zapisa – sta začetnika njegove ustne tradicije, iz katere je bil kasneje narejen v pisni obliki. To znanje sta prejela od modrijana Parašurāma.

Parašurāma ga je prejel od Dattātreja, Dattātreja od Brahme, Brahma od Višnuja in Višnu od Šive. *Mārkanđeja purāna* omenja, da je bil rši Medhā prav tako učitelj Saptašati še enega izvrstnega spisa šakti sādhanā. Uvajanje ršija Medhā je opravil véliki modrijan Parašurāma, zato rši Medhā recitiranje spisa začne z zgodbo o Parašurāmu.

Parašurāma je eden od ključnih členov v dolgi tradiciji himalajskih modrecev. Nekega dne je Parašurāma prenehal izvajati svoje strogosti. Zaradi spodrseljaja mu je bilo težko in se je kesal. V tem razpoloženju duha je naletel na moža, ki se je pretvarjal, da je popolnoma neurejen in umsko moten. Ta človek se ni menil zanj, vendar se je Parašurāma odločil govoriti z njim. Zato si je vztrajno prizadeval pridobiti njegovo pozornost. Mož ni izgubil svojih živcev, kljub Parašurāmovemu trmastemu nadlegovanju, marveč se je še naprej smehljaj in momljal nekaj, kar Parašurāma ni razumel. To vedenje je Parašurāma prepričalo, da je naletel na vélikega modrijana, ki je premagal poželenje in jezo, nakar se je predal ob njegovih stopalih. Ko je mož to videl, je dejal: »Sem Brhaspatijev brat, Savmarta. V otroštvu sem se odrekel svojemu domu in začel s prakso premišljevanja. Pred ljudmi se ščitim tako, da se izdajam za norca. Stalno premišlujem in nimam časa, da te učim. Pojdi k modrijanu Dattātreju in on te bo vpeljal v čaščenje Tripure.«

Ko je Parašurāma to slišal, je odšel h gori Gandhamadana, kjer je živel častitljivi Dattātreja. Ta gora leži severno od Himalaje. V tem mirnem okolju je našel nekoga, sedečega v meditativnem položaju, ki ga je pozdravil z nasmeškom, rekoč: »Na pravem mestu si. Modrijan Dattātreja sedi v notranji kamri tega ašrama. Lahko vstopiš.«

Parašurāma je vstopil in videl modrijana. Ob njem je sedela kurtizana, ki ga je zavzeto poskušala očarati, poleg njega pa je bil tudi vrč vina. Parašurāma je osupnil nad tem, vendar je zaupal Samvartu. Sebe je opomnil, da so modrijani samosvoji in se istočasno leže poklonil, nakar je obsedel pred Dattātrejdom.

Modrijan mu je izrekel dobrodošlico: »O Parašurāma, krenil si po poti razsvetljenja. Doseganje popolnega nadzora nad čutnimi zadovoljstvi je pot zmagoslavlja. Imeti nadzor nad jezikom in

seksualno slo je velik dosežek. Kakor vidiš, držim ob sebi sredstva za uživanje – poleg mene sta tako vino kakor tudi kurtizana. Vsi modrijani so me zapustili, ko so to videli. Sedaj me prezirajo. Po kaj si prišel? Ali me ne sovražiš?» Parašurāma je odvrnil: »Od modrijana Samvarta sem slišal za tebe in k tvojim stopalom pristopam z močno vero (*śraddhā*). Prijazno me poduči.«

Modrijan Dattātreja je z veseljem privolil in na tradicionalen način posredoval znanje o Tripurā Rahasji. Ko je Parašurāma prejel to znanje, se je odpravil izvajati sādhanu na goro Mahendra. Ta faza njegove sādhanne je trajala dvanajst let in po mnenju tradicije je ršija Sumedha vpeljal v znanje med tem časom. Besedilo zapisa, ki je prevedeno v tej knjigi, se začne ob koncu tega dvanajstletnega obdobja.

Iniciacija

Šakti sādhanā ni možna brez uvajanja oziroma iniciacije. Tako kot Ved ni možno študirati brez *upanašana samskāre* (uvedbe v posvečeno vrvico), šakti sādhanne ni možno izvajati brez predhodnega uvajanja, ki je delo mojstra. V šakti sādhanu jogi s pomočjo *dīkše* (iniciacije) prebudi spečo šaktino moč svojega učenca. Obstajajo razne ravni uvajanja, ki se ga opravi glede na stanje iskalčevega duha in raven njegovega zavedanja.

Za iskalce je pomembno, da temeljito proučijo Tripurā Rahasjo pod vodstvom izkušenega mojstra, ki si je pridobil znanje tega spisa. Učenec postane usposobljen za vodstvo takšnega mojstra, ko razvije sledeče tri lastnosti: prvič, mora biti navdan s trdno vero; drugič, mora se osvoboditi navezanosti na moje in tvoje; in tretjič, imeti mora gorečo željo po dosegi čistega znanja.

Besedilo

Tripurā Rahasja razlaga vse stopnje razsvetljenja in vzpodbuja učenca na vsakem koraku. Drugi sveti spisi zgolj govorijo o določenih načelih in duhovnemu iskalcu nalagajo, kaj narediti in kaj ne, vendar ne razlagajo, kako biti. Ta spis priskrbi oboje, načela in praktične vaje.

Drugi edinstveni vidik tega spisa je ta, da mu je pripisano žensko božanstvo. V Tripurā Rahasji iskalec skozi predanost Božanski Materi in čaščenje Te sistematično dojame vse ravni in nazadnje doseže najvišje stanje zavesti. Večina drugih spisov uporablja besedo On ali druge osebne zaimke v moškem ali srednjem spolu, ko govori o Bogu. Toda Tripurā Rahasja uporablja besedo 'Mati' in druge izraze ženskega spola, ko govori o najvišjem božanstvu. Otroek najde tolažbo v materinem naročju in ji je zelo blizu. Otroku je enostavno pogovarjati se z materjo in se od nje učiti. Pri sādhanu je podobno, saj iskalec ugotovi, da je njegova praksa enostavna in spontana, kadar uporabi besede 'Mati', 'Šakti', 'Mahāmājā' ali 'Tripurā Sundarī'.

Ta nadvse praktičen spis iskalca tudi opomni, da brez sankalpa šakti (čvrste odločnosti) niti filozofsko znanje niti duhovna praksa nimata velike vrednosti. Skozi sankalpa šakti posameznik zbere pogum, da stopa po poti. *Bhakti* (predanost) je prav tako potrebna, saj brez nje duhovna praksa postane suhoparna in mehanična. Da bi iskalec pridobil vrlino sankalpa šakti in bhakti, mora gojiti pozitivno mišljenje – vrlino prečiščenega in izostrenega razuma.

Ko je sposobnost razločevanja izostrena, se sankalpa šakti okrepi. Sankalpa šakti je predpogoj za vstop v subtilna področja znotraj. Brez nje človek ne more hoditi po poti bhakti. Bhakti pomeni sočutje plus predanost. Ko se iskalec opremi s tema dvema izvrstnima lastnostima, je popolnoma pripravljen za premagovanje poti.

Trdna vera se razvija v družbi modrijanov, s premišljevanjem o ātmanu in z vadbo sistematične metode meditacije, ki je opisana spodaj.

Kot prvo se nauči sedeti pri miru, držeč glavo, vrat in hrbtenico v ravni liniji, ampak da si vseeno sproščen.

Kot drugo, vadi odtegotanje čutov od predmetnega sveta tako, da osredotočiš pozornost na tok dihanja. Poskrbi, da se duh zave, da sta dihanje in um kakor dve plati istega kovanca, neločljiva sta, zakonska dvojčka življenja. Znanstveno dokazano je, da kadar je um vznemirjen, tudi vdih in izdih postaneta nemirna, sunkovitost, plitkost in druge nedoslednosti se pojavijo v toku dihanja.

Naslednji korak je v spoznavanju bližine Jaza v sebi. To je prednostni cilj tiste sādhanе, ki iskalca vodi k najvišjemu stanju uresničitve.

Upāsana oziroma predanost ima dva vidika: zunanega in notranjega. Pri zunanjem čaščenju se uporabi reči, kakor na primer cvetje in sadje, ter vrši obrede, kakor na primer ritual ognja. Pri notranjem čaščenju se duha in njegove preobrazbe osredotoči in ponotranji. Tedaj se je videc ustalil v svoji lastni naravi, ali kakor pravijo joga sutre '*Tadā draštuh sva – rūpe avasthānam*'.

Šole šakti sādhanе

Obstajajo tri glavne šole šakti sādhanе: kaula, mišra in samaja, ki ustrezajo umskemu stanju in pripravljenosti iskalca. Vse se ukvarjajo s prebujanjem kundalini energije iz njenega spečega stanja na dnu hrbtenice in njenim vodenjem do kronske čakre.

Kaula je zelo sistematična metoda duhovne prakse, ki predmete – na primer jantre in mantrе – uporablja kot sredstvo za odstiranje duhovnosti. Vključi jih namreč v kompleksne rituale, ki so zasnovani za obvladovanje čutov. Privrženci te šole se koncentrirajo na prebujanje božanske sile, speče v mūlādhāra čakri (korenska čakra).

Mišra pomeni 'kombinacija'. Predstavlja središčno točko med kaulo in samajo, iz katere učenec prične prehod od zunanjega k notranjemu čaščenju. V tej šoli učenec osvoji simbolični pomen jantr in mandal, pri čemer se nauči, kako jih ponotranjiti s predanostjo. Mojster posreduje dodatno sistematično metodo za vodenje kundalinija do anāhata čakre, srčnega centra, ki postane osrednje mesto koncentracije.

Samaja je najvišja od treh šol in vadijo jo le izpopolnjeni jogiji. Beseda samaja pomeni 'Jaz sem s teboj'. Ko iskalec doseže to stanje, se vseskozi počuti nekako prebujen v zavesti Brahmana. Njegova *adžapā džapa* postane spontana in nenaporna. Celó v globokem snu se zaveda svoje mantrе, ker je ta postala prevladujoč dejavnik v vseh življenjskih aktivnostih.

Ta šola vodi iskalca naravnost k *mokši*, osvoboditvi. Na tej stopnji se ima telo za živo svetišče, v katerem prebivajo božanske sile. Vsa praksa je notranja. Nobene zunanje metode, denimo kontemplacije ali meditacije, ni možno izpeljati brez vzpostavitve popolne ubranosti med umom in dihanjem, zato se iskalca seznanjajo z dihalnimi vajami, ki privedejo do te nujne harmonije.

Ko je iskalec popolnoma pripravljen, kljub vsemu pa se še vedno srečuje z ovirami, mojster podeli svojo milost. S prijaznim dotikom ali pogledom mojster učencu prenese svojo moč. Ta redek dogodek se imenuje *šaktipāta*. Slednjega ni možno podeliti množicam, kakor to poskuša nekaj sodobnih učiteljev oziroma se bolj pretvarja, da to počne.

Osrednja tema vseh treh šol šakti sādhanе je prebujanje kundalini šakti, uvajanje pa poteka korak za korakom. Najvišja iniciacija se imenuje *mahāvedha*. V mahāvedhi se odseka poslednji vozé neznanja in duhovni iskalec ima dostop do najvišjega znanja.

Tantra

Tehnika za dosego cilja šakti sādhanе se imenuje tantra. To je metoda, ki posamezniku pomaga spoznati ātmana. Etimološko je beseda izpeljana iz glagola tan, ki pomeni 'širitev' ali 'uvod', skupaj s pripono tra, ki pomeni 'zaščita' ali 'vodič'. Tantra je torej pot sādhanе, ki vodi iskalca do najvišjega stanja zaščite, ki je najvišje stanje dosežka. Tantrični spisi pojasnijo mnogoznačen pomen vseh *tattv* (principov), od Absoluta do izraženga sveta, vključno z znanostjo o mantrah.

Filozofija sānhje se nanaša na šakti sādhanō ali āgama spise. Priskrbi tri vrste dokazov – neposredno izkušnjo, logični sklep in izreke posvečencev, enako pa velja tudi za šakti sādhanō. Sānhja prav tako priznava vedske nauke. Po mnenju sakhje se človek lahko osvobodi žalosti in bolečine s poznavanjem tattva gĵāne, torej skozi znanje o grobih in finih pojavnih oblikah vesolja.

Skozi sādhanō se doseže poglobljeno znanje o tukajšnjem in onostranskem življenju. Iskalec ve, da ni ničesar, kar bi doživelo popolno uničenje. Noben predmet ni podvržen uničenju; to kar imenujemo smrt, je sprememba oblike in imena tistega, kar se šteje za mrtvo. Ko se telo zgrudi, individualno dušo ponese naprej čoln, zgrajen iz želja (nezavedni um). Dokler plove v njem, se imenuje individualna duša. V trenutku, ko odvrže to plovilo, se zedini z Absolutom na podoben način kakor se reka sreča z oceanom in se z njim zlije.

V Tripurā Rahasji dialog med Šrī Dattātrejom in Šrī Parašurāmom pripelje iskalca do védenja, kaj je dvojnost in kaj je Absolut, eden in Edini; kaj je dvaita in kaj je advaita. O stanju advaite se ni možno pogovarjati, ampak se ga lahko zgolj uresniči. Razgovori so možni samo v stanju dvojnosti.

O tem prevodu

Pandit Tigunait je dokončal študij sanskrta, zato je Tripurā Rahasjo prevedel na zelo učen in jedrnat način. Besedilo zategadelj ni bilo dostopno sodobnim študentom, še zlasti tistim z Zahoda. Po skrbnem branju tega prevoda sva midva z Deborah Willoughby predlagala, da ga preoblikuje, da bi tako postal dostopen splošnemu bralstvu, zlasti sledilcem sādhanē. Čeprav je to pomenilo, da bo moral ponovno prevesti celoten spis, sem mu svetoval naj to naredi, ker bi bil učen in abstrakten prevod neuporaben za povprečnega bralca.

Tripurā Rahasja je eden od najčudovitejših in najbolj praktičnih zapisov in je zelo koristen za tiste na poti samouresničevanja. Prepričan sem, da bodo tisti duhovni iskalci, ki se s polnim zaupanjem in mirnim umom lotijo preučevanja pričujočega prevoda tega svetega spisa, imeli novo videnje in se bodo pričeli zavedati popolnoma nove razsežnosti življenja.

1. Parašurāmovo iskanje in milost Mojstra Dattātreja

1. POKLON ABSOLUTNI RESNIČNOSTI, izvoru in utelešenju blaženosti, vrhunske zavesti, tukaj označene kot Ona, Mati, ki je krasna podoba veselja in obenem ogledalo v katerem se ta sijajen odsev pojavi.

2. Modrijan Hāritājana je vprašal: »O Nārada, ali si pazljivo prisluhnil razdelku, ki opeva slavo absolutne resničnosti poznane kot Tripurā?« Že samo poslušanje tega je eden od najbolj gotovih sredstev za doseg osvoboditve.

3. Sedaj ti bom povedal čudovito *gīānakhando* Tripurā Rahasje. Po pozornem poslušanju le-te *sādhak* nič več ni podvržen žalosti.

4.-5. Ta filozofija se je razvila po preučevanju Ved, vaišnavizma, šaivizma, šaktizma in pāšupata. Nobene druge filozofije ni možno tako zlahka razumsko dojeti, kakor te, ki se jo je Parašurāma naučil pri Dattātreju.

6.-7. Tukaj posredovani nauk temelji na logiki in razglabljanju. Če potem, ko oseba prejme to znanje, še zmeraj ne dojame tega, potem zares nima sreče.

8. Sedaj bom izpovedal znanje, ki je izraženo v tem razdelku Tripurā Rahasje.

9.-10. Obnašanje razsvetljenih presega razumevanje običajnih ljudi. To je razlog, zakaj modrijan tako kakor ti uživa v teh zgodbah, prežetih z modrostjo. Podobno kakor muškatni jelen oddaja svojo dišavo, tako razsvetljeni modrijani tudi vplivajo na življenja mnogih, še posebej tistih, ki sledijo poti.« Parašurāma je slišal *māhātmjakhando* iz Dattātrejevih ust.

11. Parašurāmovo srce je bilo očiščeno, preplavljeno z božanskostjo, skrajno umirjeno in tiho; njegova pozornost je za nekaj časa postala osredotočena in ponotranjena.

12. Potem se mu je povrnilo normalno zavedanje. Solze so mu lile iz oči in celotno njegovo telo se je treslo, kajti njegovo telo je preplavila duhovna blaženost.

13. Njegovo srce ni moglo zadrževati te preplavljajoče blaženosti. Z vso ponižnostjo se je leže poklonil ob lotosovih stopalih svojega guruja.

14. Parašurāma se je ovedel in tedaj je spontano spregovoril: » O gurudev, po tvoji milosti sem blagoslovljen, sem blagoslovljen.«

15. Ti, ocean sočutja, samcati Šiva, si me blagoslovil. Tvoji blagoslovi so brez primere.

16. Ko je gurudev zadovoljen, ni razlike med smrtnostjo in nesmrtnostjo.

17. Menim, da sem prejel skrivnost in si pridobil bistveno znanje o Božanski Materi, Tripuri, po tvoji milosti.

18. O gospod, od tebe sem izvedel skrivnostno znanje o Božanski Materi in prejel njeno milost. Posvetiti se želim vesoljni Materi. Prosim, pokaži mi pot predanosti.

19.-22. Dattātreja je opazil, da je Parašurāma popolnoma pripravljen in navdan s trdno vero in predanostjo, zato ga je korak za korakom uvedel v čaščenje Tripure. Nekega lepega dne je Parašurāma prejel iniciacijo Tripure, tisto, kar vodi k najvišjemu. Tako kakor čebela nabira mleček iz raznih cvetov, je Parašurāma od svojega učitelja zbral vsa sredstva in metode sādhanе.

Preplavljen z veseljem je od svojega mojstra dobil dovoljenje, da se vrne v gore, da izpopolni znanost Tripure.

23. Spoštljivo je obhodil svojega mojstra in se poslovil od njega, nakar se je odpravil do gore imenovane Mahendra.

24. Tam si je zgradil čudovito in udobno zavetišče ter se za naslednjih dvanajst let posvetil sādhanі.

25. Pri sledenju svoji vsakdanji sādhanі se je osredotočenega duha posvečal čaščenju, mantra džapi in meditaciji na boginjo Tripuro.

26. Dvanajst let je minilo kot bi mignil. Nato je nekega dne Parašurāma, sedeč v radostnem razpoloženju, začel premišljevatі.

27. »Dolgo tega sem se sprehajal z modrijanom Samvartom in tedaj mi je odgovoril na vprašanje glede Tripurine slave. Tistikrat nisem razumel pomena njegovih besed.

28. Popolnoma sem pozabil kaj je rekel, zato tega nisem mogel potrditi s postavljanjem vprašanja mojemu gurudevу.

29.-30. Od Dattātreja, mojega učitelja, sem zahteval, da mi razodene skrivnost veselja (resnično naravo boginje Tripure). Moje vprašanje je štel za brezpredmetno in ga prezrl. Tako je vprašanje ostalo neodgovorjeno.

31. Ne poznam skrivnosti veselja. Od kod se je pojavilo to širno veselje?

32. Kako lahko obstaja? Kje bo počivalo po njegovem končnem razkroju? Vse se zdi nestabilno.

33. Kako lahko odnos s katerikoli nestalnim predmetom traja? Vse posvetne aktivnosti se zdijo skrivnostne in zbežnost zbujaјoče.

34.-35. Obnašanje nevednih je kakor, da slepec vodi slepega. Moje lastno življenje je zgled tega. Sploh se ne spominjam kaj se je zgodilo v otroštvу.

36. Kot mladostnik sem bil drugačna oseba, spet druga oseba v zgodnejši dobi, sedaj pa je moje védenje popolnoma drugačno.

37. Kaj je rezultat vseh teh sprememb, mi ni znano, niti ne razumem vzroka odnosa, ki leži v osnovi sprememb, niti se ne spominjam, kaj se je zgodilo, kdaj in s kakšnimi sredstvi.

38. Ali je kdorkoli sploh kdaj prejel od svojih tako imenovanih praviłnih dejavnosti tisto, kar je resnično želel? Ali je delovanje komurkoli prineslo srečo? Ali je sploh kdo kdaj koli postal srečen?

39. Karkoli oseba misli, da hoče, sploh ni njen želeni predmet, kajti potem, ko ga dobi, si nenadoma želi nekaj drugega.

40.-41. Če je nekdo dobil sadove, zakaj potem spet hoče sadove? Vidim, da vsakdo opravlja svoje dolžnosti z namenom pridobivanja sadov.

42. Sadovi ne morejo niti odpraviti žalosti niti podeliti sreče. Dokler še ostane karma za izvršiti*, se ni možno otresti žalosti, sreče pa tudi ne užiti.
43. Zaman je vtirati sandalovo pasto v stopalo človeka, umirajočega od žeje. Enako nesmiselno je poskušati ujeti srečo s tekanjem za posvetnimi užitki. Torej ta, čigar dolžnost je še za izpolnit, ne more nikoli biti srečen.
44. Če so človekove prsi težko ranjene s puščico, dotični celo v objemu nebeške krasotice ne bo užival.
45. Kako lahko najboljša glasba in pesem vzradostita nekoga, ki bije smrtni boj z neozdravljivo boleznijo?
46. Na svetu so v resnici srečni tisti, ki so se rešili bremena svoje karme. Ti so radostni modrijani; oni so notranje in zunanje mirni.
47. Če je človek obtežen s karmo, kako je potem zanj možno, da je srečen? Ali bo nekdo, ki ga je tik pred obešenjem počastijo s čudovito ogrlico iz sandalovine, potolažen?
48. Oh, osupljivo je, da oseba, ujeta v zanko posvetnih obveznosti, dejansko verjame, da je ta past uvod v srečo in vestno vrši dolžnosti.
49. Kako lahko počastim ljudi, ki se imajo za srečne, čeprav so obremenjeni z neštetimi obveznostmi?
50. Tako vladar kakor tudi berač stalno iščeta mir in srečo.
51. Njuni zamisli o sreči se razlikujeta. Prvi je srečen, ko prevzame kraljestvo, drugi, ko prejme kovanec. Oba se imata za blagoslovljena.
52. Naj grem, opuščajoč to idejo, k svojemu spoštovanemu gurudevju in zahtevam rešitev mojega problema? To je zares ugodno dejanje.
53. Besede mojega gurudevja mi bodo pomagale prečkati ocean zablode.«
54. Parašurāma je nemudoma zapustil goro Mahendra, da bi videl svojega duhovnega učitelja.
55. Kmalu je prispel do gore Gandhamadana, kjer je ugledal svojega mojstra, sedečega v lotosovem položaju, kakor v sebi razsvetljeno sonce.
56. Poklonil se je lesenim sandalom svojega učitelja. Nato jih je zadržal v svojih dlaneh in v znak spoštovanja nanje položil glavo.
57. Dattātreja je dobrohotno sprejel Parašurāmov spoštljiv pozdrav, nakar je prišleka sočutno in blagoslovljivo dvignil ter ga objel.
58. » Sin, po dolgem času te vidim. Kako si? Ali si zdrav?«
59. Tako sprejet je Parašurāma sedel na blazino in pri tem znova spoštljivo počastil svojega učitelja, nazadnje pa je spregovoril:
60. »O gurudevja, ocean milosti, kako lahko nekdo, ki je deležen tvoje milosti, trpi?
61. Popolnoma sem zaščiten s ščitom tvoje milosti. Le kako se mi potem lahko približa ta kruta beda?

62.-64. V notranjosti in izven sebe čutim tvojo milost. Ločenost od tebe je edina moja bolečina in zdaj, ker sem v tvoji navzočnosti, je izginila. Toda nekaj mi že dolgo leži na srcu.

65. Zaradi tega je moj um vedno poln dvomov. Ali te smem prositi, če dovoliš, da razrešiš to?«

66. Ko je sočutni Dattātreja to slišal, je radostno odvrnil:

67. »Parašurāma, vprašaj karkoli imaš za vprašati! Zadovoljen s tvojo predanostjo bom z veseljem odgovoril.«

Tako se je pogovor med modrijanom Dattātrejom in Parašurāmom končal v popolni ubranosti. To se imenuje gĵānakhanda.

2. Modrijan Parašurāma sprašuje in njegov učitelj odgovarja

1.-2. PO PREJETIH NAPOTKIH od svojega *gurudeva* se je Parašurāma priklonil in vprašal: »O gospod, moj duhovni učitelj, poznavalec vsega, sočutnež, ti veš, da sem se pred mnogimi leti razbesnel nad člani kraljeve družine.

3. Enaindvajsetkrat sem uničil ego in ubil vse kralje *kšatrije* na svetu. To je bilo storjeno s posebnim razlogom.

4.-5. Na ta način sem zadovoljil svoje prednike. Postali so srečni. S prejetjem navodil od mojih prednikov sem se umiril. V tistem času je bil Rama, utelešenje Višnuja, v Ajodji. Iz lastnega ponosa sem zašel v resen spor z njim.

6.-7. Gospod Rama me je porazil. Bil je milosrčen in zelo vdan brahminom. Zato mi je prizanesel z življenjem. Po porazu se mi je svet zagnusil in sem se pokoril.

8. Na poti domov sem iznenada srečal vélikega modrijana Samvarta. Popolnoma je bil prekrit s pepelom, natanko tako kakor je prekrita žerjavica. Bil je težko prepoznaven.

9. Njegova družba mi je prinesla silno olajšanje in občutek trajnega miru, podobno kakor meglica osveži človeka, pregretega od opoldanskega sonca.

10. Vprašal sem ga, kako ohranja to stanje umirjenosti. Podal mi je bistvo vseh svetih spisov in duhovnih nauk.

11. Ampak podobno kakor berač ne zmore prejeti neizmerne zaklada boginje Lakšmī, nisem mogel vsrkati meni podeljenega znanja. Ko sem ga ponovno prosil, naj me pouči, me je poslal k tebi.

12. Na koncu sem prišel k tvojim lotosovim stopalom. V tvoji navzočnosti čutim srečo, podobno kakor nevednež občuti radost v družbi modrih.

13. Čeprav nisem doumel tistega, kar mi je povedal modrijan Samvarta, sem poslušal tvojo obrazložitev Tripurine slave. To mi je omogočilo razviti zaupanje in predanost v njeno čaščenje.

14. Ti si simbol boginje Tripure. Ta simbol je vedno v mojem srcu.

Za katere sadove le bi lahko bil prikrajšan v tem stanju duha?

15. Navzlic temu mi, prosim, pojasni, kaj mi je modrijan Samvarta povedal pred mnogimi leti, kajti brez tega znanja ne morem biti zadovoljen.
16. Brez razumevanja njegovih naukov se vse, kar počnem, zdi kakor otrokova igra.
17. Dolgo tega sem častil boga Indro in druge deve in jim ob teh slovesnostih dal drage darove in žita.
18. Toda od Samvarte sem slišal, da so sadovi teh pobožnih dejanj bolj malo vredni. Ali bom razžaloščen, če nič ne pomenijo?
19. Boleče ni le pomanjkanje sreče, marveč tudi z radostjo pomešana bolečina.
20. Obredna pot človeku ne pomaga soočiti se z velikim strahom. Še večji strah pa je strah pred smrtjo, kateri ni možno ubežati.
21. Čeprav sem se lotil Tripurine prakse, čutim ta strah, ker način na katerega častim Tripuro, Mati Boginjo, ni zadovoljiv. Je nekakšna igra mojega uma. Zato gledam nanj kot na otrokovo igro.
22. Tvoji napotki za čaščenje Tripure so v nasprotju z drugimi spisi. Načini vršenja obredov se razlikujejo med seboj.
23. Poleg tega se obredi razlikujejo glede na božanstvo, uporabljeno pri čaščenju, in obstajajo številni načini čaščenja. Potemtakem obredi, kadar se jih izvede nepravilno, ne dajo točno takih sadov, kakršne dobimo z ritualom ognja.
24. Če je celotni obred napačen, kako potem lahko pripelje do resnice? Ti obredi se poleg tega nikoli ne končajo.
25. Toda opazil sem, da je bil spoštovani modrijan Samvarta popolnoma umirjen in brez želje po samopoveličevanju.
26. Videti je bil popolnoma prost in v stanju blaženosti. Sledil je poti neustrašnosti. Zdel se je kot slon, ki sredi divjanja požara tiho sedi v gozdnem tolmunu.
27. Kako je dosegel tisto stanje, o katerem mi je pripovedoval?
28. Gurudev, prosim, zaupaj mi to skrivnost. Težijo me posvetne obveze in odgovornosti. Prosim, reši me!
29. Rekoč to, je Parašurāma položil glavo k mojstrovim stopalom, da bi izrazil svojo hvaležnost in spoštovanje. Modrijan Dattātreja je prepoznal učenčevo navdahnjeno stanje in ugotovil, da je naposled pripravljen, da se poda na pot razsvetljenja.
30. Sočutni modrijan Dattātreja je odvrnil: »Moj sin, imaš popolnoma očiščen um.«
31. Doseganje tako visokega stanja lahko primerjamo z utapljajočim, ki naleti na čoln.
- 32.-33. Z opravljanjem sādhanе in posedovanjem predanosti véliki ljudje dosežejo skrajno ugodno stanje. Božanska Mati, čeprav brezoblična, privzame obliko in se zaradi njej vdanih lahko manifestira, in s tem ko jih razsvetli, jih osvobodi spon smrti.

34. Dokler se človek ne otrese zla svoje karme, ni srečen. Ostaja napet in zaskrbljen, kakor da je na pragu smrti.
35. Kako je lahko nekdo, ki mu strup žge vsak ud, srečen?
36. Ves svet je preplavljen z občutkom dolžnosti, zato je brezumen in slep. Zatorej se ljudje tega sveta ne zavedajo, kaj je dobro zanje.
37. Brez poznavanja dokončnega življenjskega cilja človeška bitja slepo vršijo svoja dejanja in tako kar naprej hodijo v temi nevednosti. Dejanja, ki se jih slepo izvaja, preprosto poganjajo krog rojstva in smrti.
- 38.-40. Nekoč so neki lačni popotniki na gori Vindhja iskali sadje. Prepričani, da so našli indijske oreščke, so namesto teh použili strupene plodove, zaradi česar jih je pričelo strašno žejati. Ker so utrpeli učinke teh strupenih plodov, so ti nevedni popotniki začeli iskati nekaj, kar bo ublažilo njihovo žejo. Spet so pomotoma grenivko zamenjali za neke strupene sadeže, in tudi njih so zaužili.
- 41.-42. Zaradi učinkovanja teh strupenih sadežev so izgubili orientacijo in zašli so s poti. Nekateri so padli v prepad in se poškodovali.
43. Opraskalo jih je trnje, drug drugega so krivili za nezgodo, zato so se stepli.
- 44.-45. Prekriti z ranami so končno prispeli do mesta. Ko so se ustavili pred mestnimi vrati, je bila ura polnoč.
- 46.-47. Stražarji jim niso dovolili vstopiti. Pozabljač na čas in kraj, so se stepli s stražarji in spet so jo hudo skupili.
- 48.-49. Razbežali so se sem ter tja, nekateri so popadali v trdnjavski jarek in tam ujete so jih pojedli krokodili. Več jih je popadalo v jame in vodnjake in so umrli. Le peščica jih je pobegnila.
50. Posvetneži podobno tekajo za mučnimi stvarmi in stalno privabljajo tegobe, toda v svoji zablodi vztrajno dirkajo uničenju naproti.
- 51.-52. Parašurāma, veliko srečo imaš; ravno zato so se v tvojem srcu pojavila ta iskrena vprašanja. *Vičāra* in umirjenost sta prvi letvi na lestvi najvišjega dosežka. Pridobitev mirnosti je bistvena. Kako lahko nekdo doseže dostojno višino brez nje?
53. Negativne misli so kakor smrt. Le z razumevanjem hvalevrednih ciljev bodo ljudje prenehali tekati za nepomembnimi rečmi in bodo končno zmagoviti.
54. Demone, ki se klatijo ponoči, zaradi svoje negativnosti dočaka uničenje, medtem ko si deve zaradi svoje pozitivne drže prislužijo srečo.
55. Ljudje mirnega uma se predajo gospodu Višnuju in premagajo svoje sovražnike. Pozitivne misli vzbujajo radost na isti način kakor seme vzklije v listnato drevo.
56. S pozitivnimi mislimi človek prednjači pred drugimi in zaradi njegovih pozitivnih misli se Brahma upošteva kot višjega. Zaradi njegovih pozitivnih misli se vsepovsod časti Višnuja.
- 57.-58. Gospod Šiva je vse v vsem po zaslugi svoje pozitivne sijajnosti. Čeprav je Rama, princ med možmi, okusil prevaro demona Mārīča in je mnogo pretrpel, je kasneje z močjo svoje pozitivnosti zgradil most preko oceana in osvojil Lanko, mesto demonov.

59. To ti je bilo pojasnjeno. Negativne misli hranijo ego in zategadelj je Brahmā moral izgubiti eno od svojih glav.

60. Nekaj podobnega se je primerilo gospodu Mahešu, ki je v svoji spontanosti ugodil Bhasmāsurovi želji in nato brezglavo tekkel iz kraja v kraj.

61. Zaradi neuporabe svoje pozitivne moči je Višnu ubil ženo vidca Bhriguja. Bhrigu ga je preklel, tako, da je moral trpeti.

62. Podobno so se pod vplivom negativnosti mnogi demoni, deve in človeška bitja morali soočiti s problemi.

63. O Parašurāma, blagoslovljeni so tisti, ki v vsaki situaciji ohranijo miren um. Take spoštovane osebe je potrebno častiti.

64. Zaradi pomanjkanja pozitivnih misli ljudje vršijo svoje dolžnosti in ostanejo ujeti v pasti zmot; tako postanejo žrtve brezštevilnih tegob.

65. Stoletja so človeška bitja bila ujeta v mrežo negativnega mišljenja. Kako lahko mislijo pozitivno, dokler so pod vplivom tiste negativne moči?

66.-67. Kako lahko nekdo najde hladno vodo v žgoči puščavi? Kako lahko nekdo brez duhovnih sredstev razmišlja ubrano, kadar je v duhu raztresen in negativen? Obstaja samo ena duhovna sādhanā, da se premaga ta problem. Samo ena pot, da se zgradi tisti pozitivni odnos, in nobeno drugo sredstvo ni višje od tega.

68. Razsodnost se rodi s pomočjo Tripurine milosti. Kako lahko kdorkoli doseže stanje blaženosti, ne da bi prejel milost tiste, ki prebiva na lotosu v notranji izbi srca?

69. Svetloba zavesti bo razpršila temo nevednosti, za doseganje tega pa je potrebna predanost s čvrstim zaupanjem.

70. Vélika Božanska Mati je subjekt čaščenja, kadar se jo skozi njeno milost vidi kot samorazsvetljeno v globini srca.

71.-72. Najvišja boginja je identična človekovemu lastnemu jazu, poznavalcu vsega, najsijajnejši čisti zavesti, utelešenju ugodnega.

Po prejeti iniciaciji od uresničenega učitelja bi človek moral iskreno in sistematično slediti poti. Na duhovni poti sta zaupanje in predanost vsekakor bistvena.

73. O Parašurāma, že sem te poučeval redke duhovne zapise o Tripurini milosti, ki je izvor tega znanja.

74. S poslušanjem njenega poveličevanja si prejel njeno milost, izvor vse dobrote. Zato na svetu ne boš imel sploh nobene bojazni.

75.-76. Dokler se ne porodi pozitivno mišljenje, osebe preveva bojazen v vsakdanjem življenju. Celó po odstranitvi vzroka strahu, strah do neke mere še zmeraj vztraja, ravno tako kakor oseba, ki okreva po težki halucinacijski bolezni, še čuti šibkost.

77.-78. Kakorkoli že, namen življenja je izpolnjen, ko človek razvije moč razsodnosti in se vselej zaveda svojega duhovnega cilja. Če človeku ne uspe gojiti pozitivnega mišljenja, po uspelem

človeškem utelešenju, drevo človeškega življenja ne obrodi sadov; na isti način kakor jalova ženska ne rodi otroka. Uspeh se doseže s pozitivnostjo.

79.-80. Tistim, ki primanjkuje pozitivnih misli, so v svojem mišljenju ozki kakor žabe v vodnjaku; v vodnjaku rojena žaba živi brez poznavanja razlike med dnevom in nočjo. Podobno se človek, ki nima pozitivnega odnosa, nekoristno rodi.

81. Ne zaveda se, kaj je zanj koristno ali škodljivo. Vedno znova gre skozi krog rojstev in smrti, ne da bi poskušal odkriti, kaj je zares koristno.

82. Pod vplivom nevednosti zamenja bolečino za užitek in užitek za bolečino. Tako ga nenehno žgejo plameni posvetnih želja.

83.-84. Ljudje trpijo, a nikoli ne poiščejo zaključka trpljenja. Oslica kar naprej brca osla, ampak kljub temu ji še sledi. Ljudje na svetu živijo podobno. Tako se oni ne odpovejo svetu, o Parašurāma. Ti si obdarjen s čistim razumom in si prečkal ocean zablode.

Tu se zaključi 2. poglavje, s pogovorom med velikim veščakom Šrī Dattātrejom in modrijanom Parašurāmom.

3. Srečanje Hemačūda in Hemalekhe

1.-2. POUČEN OD ŠRĪ DATTĀTREJA, se Parašurāma sprašuje in ga ponižno ogovori: »O gospod, spoštovani gurudeva! Kar si rekel drži. Ljudje s svojim negativnim odnosom privabljajo svoje lastno uničenje.

3. Kar je ugodno, lahko dosežejo s pomočjo pozitivnosti, ki jih bo navedla k poslušanju o slavi Boginje. Slišal sem to, vendar sem v resnih dvomih.

4. Kako nekdo dobi priložnost, da sliši za Tripuro? Če se to zgodi po naravnem poteku dogodkov, zakaj ni potem vsakdo slišal za njeno slavo?

5.-6. Zakaj me pred tem trenutkom ni zanimalo, da se učim o njej? Mnogi ljudje so bolj nesrečni od mene in bi morali biti bolj motivirani, da se obrnejo na Tripuro. Zakaj nimajo priložnosti spoznati te tematike? Prosim, pomagaj mi razumeti to.«

7. »Poslušaj, Parašurāma! *Satsang*, druženje z modrimi, je način za dosego absolutnega dobra, saj razprši temo nevednosti.

8.-9. Druženje z modrimi pridelava najbolj zaželen sad. Ti sam si dosegel to višje stanje, ki vodi do najvišje dobrobiti, s pomočjo družine vodilnega modreca Samvarte. Modrijani uživajo v družbi drugih modrijanov.

10.-11. Kdo lahko brez druženja z modrijani kdaj koli doseže najvišjo blaženost? Celó v posvetnem življenju oseba vidi učinke svoje družine. Sedaj prisludni Parašurāma, kajti povedal ti bom zgodbo!

12. Nekoč je v Dasarni živel kralj Muktačuda. Imel je dva sinova, Hemačūda in Maničūda.

- 13.-14. Oba sta bila postavna, inteligentna in strokovnjaka v mnogih vedah. Opremljena z lokom in pospremljena z lastno vojsko, sta se odpravila na lov v gozdove na goro Sahja.
- 15.-16. S svojimi ostrimi puščicami sta kmalu pokončala mnogo jelenov, tigrov, merjascev, bizonov in volkov. Med lovom se je nad pokrajino razdivjal tornado, ki je vse zasul s kamenjem in odpadnim materialom.
17. Nebo je bilo tako polno prahu, da se je dan zdel temen kakor noč. Tako se je stemnilo, da niso mogli videti hribov, dreves in celo drug drugega ne.
- 18.-19. Celotna gora je bila pogreznjena v temo. Vojska, ki jo je prizadela nevihta s točo, se je razkropila. Vojaki so si poiskali zavetje pod drevesi in previsnimi skalami ali v votlinah, princa pa sta zbežala na svojih konjih.
- 20.-21. Hemačūda, starejši princ, je naposled prispel do čudovite puščavniške postojanke, obdane z bananovci in datljevc. Tam je zagledal ljubko dekle, ki je vsa sijoča žarela kakor staljeno zlato.
- 22.-23. Ob pogledu na to krasotico, ki je bila očarljiva kakor boginja sreče, je princ smehljaje vprašal: »O dekle z lotosovimi očmi, kdo si ti, ki neustrašno prebivaš v tem gozdu? Zakaj živiš v teh divjih in samotnih krajih? Čigava hči si? S kom živiš? Zakaj si v tem trenutku popolnoma sama?«
- 24.-25. Čudovito dekle je odvrnilo: »Dobrodošel, princ. Prosim, usedi se. Dolžnost puščavnika je, da sprejme goste. Videti si utrujen in premražen.
26. Priveži konja k datljevemu drevesu, počij. Razkomoti se in prisluhni moji zgodbi.« Princ je ugodil njeni zahtevi.
- 27.-28. Postregla mu je s sadjem in sokovi, in ko si je nekoliko oddahnil, mu je dekle sladko zaščebetalo: »O princ, naj omenim modrijana Vjāghrapāda, ki je zvesto vdan gospodu Šivi.
29. Z močjo svojih strogosti je osvojil področja resničnosti, ki si jih priborijo le tisti z najodličnejšimi vrtilinami. Je poznavalec absolutne resničnosti, ki mu je bilo podarjeno znanje o *Brahmanu*. Mnogi veliki modrijani so ga obiskali.
- 30.-31. Hemalekhā mi je ime in sem njegova posvojenka. Nekoč pred davnimi časi se je očarljiva in ljubka nebeščanka po imenu Vidjāghrī prišla okopat v reko Veno. Po naključju je bil tedaj tam tudi vangovski kralj.
- 32.-33. Opazil je čudovito dekle, ki se je kopalo v reki. Zaradi njenih razmočenih oblačil so se videle njene prsi. Očaran z njeno lepoto, se ji je nežno približal, nakar je ustregla njegovemu predlogu.
- 34.-35. Po tistem, ko se je ljubil z njo, se je kralj vrnil v svojo prestolnico, ne da bi se zavedal, da je dekle zanosilo. Lepa mladenka je v strahu pred očitki zavrgla lastno dete.
36. Modrijan Vjāghrapāda je šel mimo, tako je nanese, pripravljen za svojo večerno meditacijo. Vzel me je k sebi domov ter me skrbno in z ljubeznijo vzgajal.
37. Oče je tisti, ki izpolni svojo dolžnost s tem, da poskrbi za svoje otroke. Sem njegova hči in mu služim.
- 38.-39. Zaradi njegove duhovne veličine ni razloga, da me je česarkoli strah. Niti bogovi niti demoni s svojimi zlimi mislimi ne morejo vstopiti v ta ašram, kajti če bi se mu približali, bi bili uničeni. To je moja zgodba, o princ. Prosim, ostani in počivaj nekaj časa.

40. Moj oče Vjāghrapāda bo vsak čas tu. Počakaj ga in se mu pokloni, pa ti bo izpolnil tvojo željo. Nato se boš jutri zarana lahko odpravil dalje.«

41. Po poslušanju nje je princ, očaran od njene lepote, želel govoriti z mladenko, toda zajela ga je nervoza.

42. Iznajdljiva mlada ženska je uvidela, da se je princ zaljubil v njo, in je rekla: »O princ, bodi pogumen in čakaj!«

43.-44. Moj oče bo prav kmalu prišel. Počakaj, dokler se ne vrne, in ga nato zaprosi za mojo roko.« Ko je spregovorila te besede, je véliki modrijan vstopil s šopkom rož in sadjem, ki jih je nabral za čaščenje. Ob njegovem prihodu je princ spoštljivo vstal.

45.-46. Potem, ko se je predstavil, je v znak spoštovanja priklonil glavo in se ponovno usedel šele z dovoljenjem modrijana. Ta je opazil, da je princ zaradi poželenja v umu zbežan, zato je uporabil svojo jogijsko moč in ocenil situacijo. Princu je dal Hemalekhino roko.

47.-49. Princ jo je presenečen odpeljal v svojo prestolnico. Njegov oče ju je z zadovoljstvom poročil skladno z vedskimi običaji. Princ je začel uživati v svojem zakonskem življenju, včasih v gozdu, včasih na rečnem obrežju in včasih na drugih krajih. Toda princ je zaprepaden opazil, da njegovi nevesti ni do čutnega vdajanja. Vedno je dajala videz brezbriznosti.

50. Končno je nekega dne nežno dejal: »Draga, ljubim te, vendar zdi se, da se ne odzivaš na mojo ljubezen.

51. Tvoj nasmeh je zelo očarljiv, vendar zakaj ne doživljaš užitka v ljubljenju? Ali ne godi tvojemu srcu? Zakaj si žalostna?

52. Videti si ravnodušna. Kako lahko uživam ob tebi, ko si tako odmaknjena?

53. Popolnoma sem ti vdan, vendar zdi se, da je tvoj duh vedno nekje drugje. Ko govorim tebi, čutim, da me nisi slišala.

54. Dolgo sem sedel tukaj in te objemal, vendar nisi opazila in si me vprašala: »Gospod, kdaj si prišel?« kakor, da se nisi zavedala moje navzočnosti.

55. Pred tabo so najizbranejši prijetni predmeti. Kljub vsemu ne razmišljaš o njih. Zakaj se ne izražaš?

56. Kadar nisem s teboj, začneš meditirati. To opazim, kadarkoli te vidim.

57. Če že ne ceniš posvetnih užitkov, mi vsaj povej, kako lahko jaz uživam, saj se počutim kot mož, ki objema lesen kip.

58. Izpolnil bom tvoje želje. Kakor lilija v mesečini razpre svoje cvetne liste, tako je moje srce odprto zate.

59. Ljubša si mi od lastnega življenja. Zakaj si ravnodušna? Prisezi pred bogom, da se bo moj dvom razpršil.«

Tako se zaključi 3. poglavje, s pogovorom med Hemalekho in Hemačūdom.

4. Hemačūdovo zavedanje

1.-2. OB POSLUŠANJU PRINCA V NJEGOVEM OBJEMU je Hemalekhā z nedolžnim nasmeškom dejala: »Poslušaj me, moj ljubljeni. Ni res, da te ne ljubim.

3. Ampak stalno sem zaposlena s tem, da se poskušam odločiti, kaj je najboljša in najbolj radostna stvar na svetu in kaj ni. Ne morem razumeti, kaj je prav in kaj narobe.

4. Mnogo dni že tuhtam o tem, ker pa sem ženska, ne morem najti zadovoljivega odgovora. Prosim, podaj mi rešitev.«

5. Princ se je smejal njeni pripombi in ji rekel:

6.-7. »Celo živali, ptice in žuželke čutijo, kaj je prijetno in kaj ni. Naravno so nagnjene k vsemu kar je prijetno, odbija pa jih tisto, kar ni prijetno. Kaj je tukaj za tuhtati? Stvari, ki ti nudijo užitek so prijetne; stvari, ki tega ne nudijo, so neprijetne.

8. Ljuba moja, ti si zelo nedolžna. Zakaj si tako zmedena glede te teme?«

9. Hemalekhā je odvrnila: »Zelo briljanten si, zato mi, prosim, pomagaj razumeti. Ženske so po naravi šibke v svojih odločitvah, toda ti se lahko odločiš; torej svetuj mi, prosim.

10. Brž ko bo moja nevednost razpršena, me bodo skrbi lahko zapustile in bom uživala življenje s teboj.

11. Najdražji, ti si tako globok mislec. Pojasnil si mi, da so stvari, ob katerih človek občuti zadovoljstvo ali bolečino, prijetne oziroma neprijetne.

12. Vendar sem vseeno zmedena, ker ista stvar, ki je vir zadovoljstva v tem trenutku, povzroči bolečino v naslednjem. Torej, kako se lahko odločim, kaj je prijetno ali neprijetno?

13.-15. Na primer, ogenj je pozimi prijeten, na vroč poletni dan pa je neznosen. V hladnem podnebjju je ognjišče vedno dobrodošlo, v tropskih deželah pa ni potrebno.

16. Isti princip se nanaša na posameznikovo bogastvo, soprogo, otroke, kraljestvo in vse druge prijetne stvari. Tvojemu očetu so na primer mili otroci, žena in bogastvo.

17.-18. Zakaj je potlej nenehno v skrbeh, medtem ko ljudje, ki kakor ti nimajo bogastva, niso zaskrbljeni? Nobena reč ti ne more nuditi radosti za vedno. Nobenemu se nikdar ne izpolni želja in nihče ni srečen.

19. Gospod, to sploh ni radost, ker prinaša trpljenje. Obstajata dve vrsti bolečine: zunanja in notranja.

20. Hormonske motnje povzročajo bolečino v telesu. Prepirljivost povzroča bolečino v duhu, kajti duh je prežet z željo.

21. Bolečina v duhu je intenzivna. Zaradi nje je zaslužjen ves svet. Želja po uživanju je vzrok bolečine.

22. Tisti, ki so sužnji želja, vedno trpijo. Celu deve v nebesih stalno delajo za izpolnitev svojih želja.

23. O princ, celo po uživanju v zelenem predmetu hrepenenje ne pojema. Resničen užitek je dejansko nemogoče doseči.

24.-25. Narava uravnava življenje živalskega kraljestva, toda človeška srca ostajajo natovorjena z željami po čutnem vdajanju. Če se jih lahko izpolni, bodo vsi na svetu srečni. Vendar resnica je drugačna.

26. Če bi osebi, ki jo muči vročica, hladna voda lahko prinesla olajšanje, potem je tudi človek z željami lahko srečen.

27.-28. Pravijo, da moški uživajo v ženskem objemu, vendar če gre za grob objem, je to boleče. Po ljubljenju so ljudje izčrpani.

29.-30. O gospod, zaupaj mi skrivnost, kako to bolečino preobraziti v užitek! Mar psi ne občutijo enakega zadovoljstva, kakor ga moški občuti s svojo ljubimko? Če ugovarjaš, češ da človek občuti večje zadovoljstvo od živali, ker v ženski vidi lepoto, to ne bo držalo.

31. Lepota leži v očeh opazovalca, to njeno zaznavanje pa ni nič več kakor sanje. Prislunhi tej zgodbi: »Davno tega je živel zelo prikupen princ.

32.-33. Njegova žena je bila izjemno lepa, zato bi zlahka lahko osvojila srce poljubnega moškega. Princ ji je bil zelo vdan, ona pa se je naskrivaj zapletla z enim od služabnikov.

34. Služabnik je princa opil z dobro mero likerja. Ko se ni več zavedal, mu je služabnik poslal v posteljo grdo služkinjo, sam pa se je ljubil s čudovito princeso.

35.-38. Dolgo časa je opiti princ v presledkih spal s služkinjo misleč, da uživa v družbi svoje ljubljene žene. Imel se je za najsrečnejšega človeka na svetu. Nato je nekega dne služabnik natočil liker in odšel, a princ iz nekega razloga ni spil toliko kot ponavadi.

39.-40. Vzburjen od želje je pohitel v kraljevsko spalnico. Sobana je bila čudovito ozaljšana. Podobno kakor se je Indri, kralju bogov, mudilo srečati svojo ženo Sači, je tudi princ pohitel v svojo sobo in prilegel k služkinji, ki je spala v njegovi postelji.

41.-43. Princ se je strastno ljubil z njo. Ko se je umiril, je na svoje veliko začudenje odkril, da ženska ni bila njegova soproga, marveč grda služkinja. Bil je besen in želel je izvedeti, kje je njegova žena. Služkinja je spoznala, da se je princ streznil. Trepetajoč od strahu, je molčala.

44.-47. Vzrojeni princ jo je z levico zagrabil za lase, z desnico pa je pograbil svoj meč. Jezno je zavpil: »Povej resnico, sicer ti v naslednjem trenutku vzamem življenje!« Da bi zaščitila sebe, mu je prestrašena služkinja razkrila resnico. Nato ga je odpeljala k njegovi ženi, ki se je ljubila s služabnikom.

48.-51. Princ je zagledal svojo ženo ležati na razprostrti podlogi na tleh, v objemu služabnika. Ta je bil visok, grd in umazan ter izčrpan od ljubljenja. Princesini roki sta se kakor ovijalki držali njegovega telesa. Služabnik jo je objemal. Videti sta bila kakor s cvetjem prepletene bodikljava trta.

52. Princ je gledal svojo spečo ženo in za hip sta ga premagala ljubezen in poželenje. Pomislil je: »Moral bi se sramovati, ker sem se opijanal.

53. Sram naj bo tiste, ki se vdajajo seksu in izgubijo svojo pamet. Moški pravijo, da se ženske premislijo v ljubezni in odletijo proč, v resnici pa so moški mnogoženci.

54.-55. Kaj lahko rečem zase? Neumen sem bil. Dražja mi je bila od lastnega srca. Sram me je. Kakor čudovite ptice ne sedijo vsak dan na istem drevesu, tako lepa ženska ne pripada enemu moškemu. Ampak kdo sem jaz? Sem kakor tele bizona, povsem pogreznjen v navezanost, in doslej sem rad tako živel.

56. Tako kakor kurtizana ne ljubi enega človeka, takšne so ženske po naravi. Kdor jim zaupa, je kakor divji osel.

57.-59. Zares je presenetljivo. Doslej nisem razumel ženske nravi. Zelo sem ljubil svojo ženo, a me je kljub temu zavrгла. Imela je razmerje z drugim moškim, vendar ga je prikrivala. Pretvarjala se je, da me ljubi, kakor igralka, ki svojemu soigralcu na odru izpoveduje nesmrtno ljubezen.

60. Bil sem pod vplivom likerja in še tega nisem vedel, s katero žensko sem spal. Vedno sem mislil, da je moja soproga moja zvesta družabnica.

61.-64. Pod vplivom likerja sem spal s tisto grdavšo. Ali je še kdo na zemlji neumnejši od mene, ki sem se tako dolgo pustil vleči za nos? Kaj lepega je moja žena videla na tem prevarantu, ki je kakor ugotavljam, izrazito grdih potez, da je privolila v ljubljenje z njim? Rajši je imela njega, čeprav je moj prikupni videz privlačen za vsako oko, pa tako popolnoma sem ji bil vdan.

65.-67. Med tem svojim notranjim monologom se je princu zagnusil svet, nakar se je, razrešen vseh navezanosti, odpravil preživljat svoje dni v gozd.«

Hemalekhā je nadaljevala: »O princ, zdaj vidiš, da tako imenovana lepota ni globlja od debeline kože, zato je leži v očeh opazovalca. Toda kakor ti doživljaš zadovoljstvo ob pogledu na mojo lepoto, ljudje najdejo užitek celo v nepriljubljenih ženskah. Ljubček, pojasnila bom. Prosim, pazljivo poslušaj!

68.-69. Um skladno z lastno zamisljivo privzame podobo ljubljene osebe in napoči čas, ko podoba in oseba postaneta eno.

70. Kadar je um nemiren, so tudi čuti izkrivljeni. Kadar pa je um povsem osredotočen, ni niti vznemirjen niti izkrivljen, marveč v stanju ravnovesja.

71. Podoba, ki je notri, je domišljajska. Zaljubljeni ponovi mentalno podobo, toda jogijev in otrok to ne prizadeva, ker v njihovih glavah ni predstav.

72.-73. Človek odkrije užitek glede na svojo lastno predstavo o lepem. Vsi možje ljubijo svoje žene ne glede na to, kako grde se zdijo komu drugemu, in imajo otroke.

74. Plitki ljudje, katerih umi zmeraj preiščujejo o seksu, najdejo zadovoljstvo kjerkoli, brez razlike.

75.-76. Poželjiv in raztresen človek projicira lepoto na nepriljubljeno telo. Če je oseba zmožna videti lepoto v človeškem telesu, ki je groba reč, potem se karkoli lahko šteje za lepo.

77.-78. O princ, lepota je zamisel, ki izhaja iz maternice želja. Lepota leži v duhu opazovalca in spontano teče k ljubljenemu predmetu, a nežen otroški duh je ne prepozna, ker v njem ni poželenja.

79.-80. Polt in liki ljudi so v različnih rasah, deželah in obdobjih različni. Lepotne predstave se razlikujejo glede na raso in kulturo. Obrazi in udi, ki se nekomu zdijo popačeni, so privlačni po oceni drugega.

- 81.-82. Med ljudmi najdemo mnogo različnih polti; definicija lepote je temu primerno različna. O princ, videti je, da vsakomur kljub zunanjim razlikam prijajo ista zadovoljstva.
- 83.-84. Celo najboljši možje uživajo v ženski družbi, ker se jim zdi očarljiva. Moška lepota je podobno privlačna za žensko in ji je v užitek. O princ, osvoji to razumevanje.
- 85.-86. Telo, če ga razčlenimo na komponente, se sestoji iz vseh vrst razkrajajočih elementov in je obupno nagnusno. Iskalec bi to moral vedeti.
- 87.-88. Tisti, ki se vesele telesnih užitkov, so kakor živali. O princ, to telo je polno neprijetnih elementov. Kdor pomisli na vsak del telesa, se mu zagabi.
- 89.-90. Isto velja za hrano, čeprav je različnih okusov. Celo najokusnejša hrana postane odpadni material.
91. Po realističnem premisleku o naravi človeškega telesa mi, prosim, povej, kaj nam je lahko v zadovoljstvo in kaj ne.«
92. Hemačūda je bil začuden nad ženinimi pogledi. Resnica njenih pripomb je spremenila njegov odnos do sveta.
93. Ob tehtanju njenih besed je izgubil zanimanje za predmete uživanja in razvil nenavezanost. V pretečenem času je postavil številna vprašanja in dosegel razumevanje najvišje resnice.
94. Postopoma je spoznal, da človekov lastni *ātman*, blažena Tripurā, prebiva v srcu vsakogar. S tem spoznanjem se je osvobodil in je bil sposoben videti celotno veselje v svojem lastnem jazu.
- 95.-96. Tudi njegov oče in mlajši brat sta se osvobodila s pomočjo istega znanja. Kraljica, Hemačūdova mati, je pridobila znanje od svoje snahe, nakar se je znanje postopoma razširilo na ministre in nazadnje na splošno prebivalstvo.
97. Nihče v tistem mestu ni ostal neveden. Vsi so se rešili posvetnega hrepenenja. Mesto je bilo kot pravcato Brahmovo mesto, Brahmapurī.
98. Prestolnica je postala najiminitnejša na svetu. Celo papige in ptice *sārike* so, sedeč v svojih kletkah, takole govorile:
99. »Čista zavest brez predmetov je človekov lastni jaz, *ātman*. Premišljuj o tem. Zunanji predmeti niso različni od zavesti.
100. Zavest sama je predmet svojega lastnega zavedanja. Jaz sem ta zavest. Ona sama je celotno veselje. Vse to se doživlja znotraj zavesti s presvetlitvijo jaza.
101. O prebivalci sveta, z osredotočenjem vaših umov zgolj na zavest se otresite svoje zmedenosti. Na Njo meditirajte in jo častite. Zavest je razsvetljevalka in prav tako izvor in podpornica vsega.«
102. Ko so véliki modrijani slišali takšne pridige od papig, so mesto preimenovali.
103. Razglasili so: »Ker tukaj celo ptice razglablajo o vrhunskem znanju, se bo odslej to mesto imenovalo Vidjānagara, mesto modrosti.«
104. Mesto je še dandanes poznano pod tem imenom. Parašurāma, druženje z modrimi je tako najučinkovitejši način za doseglo najvišje dobrobiti.

105. Po zaslugi Hemalekhine navzočnosti so si vsi prebivalci pridobili modrost. Parašurāma, tako torej vidiš, da je družčina modrih glavni vir osvoboditve.

Tako se zaključi 4. Poglavje, s pogovorom med Hemalekho in Hemačūdom.

5. Hemačūdova nemoč in čudovita pridiga, ki jo poda Hemalekhā

1. PO SLIŠANJU TE HVALE satsanga, druženja z modrimi, je Parašurāma ponižno vprašal:
2. »Gospod, omenil si, da je družčina modrih izvorni vzrok uspeha v duhovnem življenju. To drži. V svojem lastnem življenju imam neposredno potrditev tega v druženju z modrijanom Samvartom, ki je pripeljalo do mojega duhovnega iskanja.
- 3.-4. Človeka se pozna po družčini, ki jo ima. Ljudje so zgolj prek druženja s Hemalekho dosegli veličino. Bila je zares vélika ženska. Do podrobnosti želim slišati, kako je princa vodila do najvišje resnice.«
- 5.-6. »Potem prisluhni tej božanski zgodbi !« je začel Dattātreja. »Po poslušanju svoje žene je princ izgubil zanimanje za zunanje stvari in nič več ni bil navezan na svet.
7. Navade ustvarijo globoke brazde v duhu in posledično človek težka uživa življenje duhovne svobode.
8. Zaradi njegovega moškega ega je princ skrival svoja čustva pred svojo ljubljeno. Čas mu je mineval v umski dilemi.
9. Celo kadar so ga njegove navade zvale na stara pota, se je še vedno zavedal ženinih besed in se je sramoval.
- 10.-11. Stare navade so ga silile nazaj v njegove prejšnje *samskāre*, in spet se je kesal. Njegov duh je zašel v stare brazde, ki so jih tvorile lastne navade in miselni vzorci, zato je Hemačūda tuhtal o ženinih izrekih.
12. Prišel je čas, ko je izgubil zanimanje za najboljšo hrano, oblačila, nakit in krasne ženske. Nič na svetu ga ni moglo očarati.
13. Izgubil je svoje duševno ravnovesje, kakor da bi mu pokradli vse njegovo bogastvo, toda ker je subtilno hrepenenje po užitkih še vztrajalo v njegovem duhu, se ni mogel docela odreči vsem rečem.
- 14.-15. Vendar, ko je videl nepopolnost posvetnih stvari, mu ni bilo mar, da bi užival v njih. Postal je turoben. Hemalekhā je to opazila in ga zaupno vprašala: »Zakaj nisi videti enako srečen kakor si bil prej?
16. Vseskozi si videti žalosten. Zakaj si v tako patetičnem stanju? Ali se te je lotila kakšna fizična bolezen?
17. Po mnenju modrih je telo podvrženo boleznim. Zgrajeno je iz zraka, žolča in sluzi; neravnovesje v kateremkoli od teh treh gradnikov lahko pripelje do motenj.

18. Obolenje, povzročeno z neuravnoteženostjo prizadene celotno telo. Naravno ravnotežje je težko obnoviti.
19. Nepravilnosti v zvezi s hrano, govorom, čutno dejavnostjo, časom, krajem in fizično dejavnostjo zmotijo ravnovesje.
20. Čeprav je običajno težko poznati vzrok teh motenj, obstaja mnogo načinov za zdravljenje takšnih bolezni.
21. Če takšnih organskih neravnovesij ne bi bilo, ne bi nihče opisoval raznih načinov zdravljenja številnih bolezni. Torej povej mi, kaj je vzrok tvojega silnega trpljenja!«
- 22.-23. Princ je odvrnil: »Draga, povedal ti bom, kaj je vzrok moje tesnobe. Po poslušanju tvoje razprave se stvari, ki so se predhodno izdajale za prijetne, niso več zdele takšne. V svetu ne najdem ničesar, kar bi me radostilo.
24. Čeprav me je kralj opremil z luksuznimi predmeti, me ne vesele nič bolj kakor tisti predmeti uživanja lahko potolažijo obsojenca tik pred obešenjem.
25. Kljub temu hrepenim po posvetnih rečeh, ker sem še zmeraj suženj subtilnih teženj mojega duha. Draga, kaj naj naredim, da bom srečen?«
26. Ko je Hemalekhā videla moževo tesnobo, je spoznala, da je princ, na podlagi predhodnega pogovora z njo, pričel gojiti brezstrastnost.
27. Imel je potencial za duhovno rast; sicer se brezstrastnost v njem ne bi razkrila, kajti filozofska razprava ni sposobna napraviti niti najmanjšega vtisa na tiste, ki si ne želijo osvoboditve.
28. Edino po daljšem obdobju predanosti, ko boginja Tripurā podeli svojo milost, lahko oseba doseže najvišje stanje.
- 29.-30. Modra Hemalekhā je svojemu ljubljenu soprogu razodela skrivnost Tripure. Z dobro odmerjenimi besedami je princu prenesla skrivno modrost. Nato je sijajna, učena dama, ne da bi izpostavljala svoje učenje, pričela pripovedovati svojemu možu tole zgodbo:
31. »O princ, to se mi je pripetilo. Moja mati mi je dala služkinjo, ki je bila po naravi dokaj dobra. Kasneje se je družila s slabo žensko.
32. Ta slaba ženska je bila tako ustvarjalna kakor tudi prekanjena, jaz pa sem se družila z njo brez materine vednosti.
- 33.-34. Služkinja mi je bila zelo pri srcu. Premagana z vplivom njene premetenosti, sem se začela neprimerno obnašati.
35. Ker sem stalno razmišljala o svoji služkinji, sem postala njej enaka. Tista prebrisana coprnica je mojo služkinjo zavajala v skušnjava z lepimi, a ničvrednimi stvarmi.
- 36.-38. Skrivoma je mojo služkinjo prepustila svojemu sinu Mohu (navezanost), ki je bil vedno pijan in je imel krvave oči. Moha je postal njen ljubimec. Pogosto je tudi na silo užival v njej, celo pred mano. Bila je obsedena z njim, vendar me ni nikdar zapustila. Zaradi tega sem se z njim zapletla tudi sama. Nazadnje sta dobila sina Aštira (nestanovitni značaj), ki je bil bedast kakor njegov oče.

39. Ta sin se je rodil z odraslim telesom. Bil je zelo nestabilen in je od svojih prednikov podedoval vse hudobne lastnosti.

40.-41. Spontano je razvil talent za risanje vsakovrstnih slik. Čeprav je že bil brihten, sta ga njegov oče in babica nadalje izobraževala in mu pomagala razviti njegove veščine. Njegove aktivnosti so bile zelo ustvarjalne.

42. Moja služkinja, čeprav v osnovi čista, je bila pod vplivom družbe te hudobne ženske.

43.-45. Postala je navezana na njenega ljubimca in sina ter pričela živeti z njima. Ker sem bila navezana nanjo, nisem mogla prekiniti najinega prijateljstva. Nisem mogla razviti tega, da se zanesem nase, zato sem postala odvisna od nje.

46. Njen ljubimec se je poskušal poigravati z mojim čustvi, vendar nisem upoštevala njegovih prekanjenih sugestij. Ker sem po naravi čista, me nihče ne bi mogel pregovoriti.

47. Daleč naokrog so se razširile govorice o meni, zato so ljudje začeli misliti, da sem se zapletla z onim bednikom.

48. Moja služkinja je tistega nestanovitnega sina zapustila meni in za zmeraj ostala v objemu svojega ljubimca.

49. Pričela sem vzgajati tistega vihrovega mladeniča. Navdihnjen s svojo babico, se je potem spustil v razmerje z odraslo žensko.

50.-51. Njegova zaročenka Čapalā (nenehno gibljiva oz. večno spremenljiva) se je lahko preobrazila v poljubnem trenutku in je po volji privzemala najbolj presenetljive in osupljive oblike. S svojo silno premetenostjo je imela nadzor nad svojim ljubimcem.

52. Tisti nestanovitnež je bil zmožen v trenutku prepotovati nešteto kilometrov. Bil je vedno nemiren, a se ni nikoli upehal.

53.-54. Kadarkoli in kjerkoli je želel obiskati svojo zaročenko se je hipoma znašel tam. Zabavala ga je s privzemanjem katerekoli oblike, ki si jo je umislil.

55. Živela je s tem nestanovitnim mladeničem in imela pet sinov, ki so bili vsi predani do svojih staršev, po svojih značilnostih pa so se razlikovali. Moj prijatelj mi jih je dal v oskrbo.

56.-57. Zaradi mojega prijatelja sem jim pomagala, da so postali še močnejši in mogočnejši. Petero sinov si je zgradilo lepe in velike domove. Nato so ob pomoči svoje matere nadvladali svojega lastnega očeta.

58.-62. Poklicali so svojega očeta, kadarkoli so hoteli. Nekoč je oče obiskal bivališče svojega najstarejšega sina, kjer je slišal najslajše melodije, očarljiva glasbila in druge prijetne zvoke. Včasih je poslušal nabožne recitacije Ved in tantričnih besedil, včasih pa žvenketanje zlatnine ali sladki napev kukavice. Z veseljem je živel pod nadzorom svojega sina ter bil stalno izpostavljen prijetnim in ubranim zvokom. Toda kasneje se je taisti sin obrnil zoper svojega očeta.

63.-64. Oče je bil pretresen, ko je slišal grozeče rjojenje živali, denimo tigrov, grmenje nevihtnih oblakov in žalostinke mnogih ljudi.

65.-67. Nekoč drugič ga je njegov drugi sin vzel k sebi domov, kjer mu je ponudil udoben sedež, posteljo in obleko. Tamkaj je odkril stvari z lastnostmi trdote in mehkobe, pa tudi vročino in mraz. Užival je v prijetnih stvareh, toda občutenje neprijetnega ga je razžalostilo.

68.-70. Obiskal je tudi bivališče svojega tretjega sina, kjer je videl raznobarne predmete. Imeli so mnogo oblik. Nekateri so bili krasni, drugi grozni.

71.-76. Nekateri izmed teh so bili ogabni, nekateri svetli, nekateri vznemirljivi, nekateri zelo temačni. Med spoznavanjem teh pestrih predmetov ga je četrti sin povabil v svojo hišo. V njegovem domu je našel raznovrstno sadje in poslastice. Tam je zaužil marsikaj okusnega. Nekaj od tega je bilo sladko kakor nektar, nekaj pa kislo, slano, grenko, trpko ali pekoče. Ob uživanju v teh pestrih okusih ga je njegov poslednji sin pripeljal v svojo hišo in ga obdaril z raznovrstnim cvetjem.

77.-79. Tamkaj je zaznaval vonjave mnogih rastlin. Nekatero so bile opojno dišeče, nekatere druge so smrdle; nekatere so imele blag vonj, druge pa premočnega. Nekatero vonjave so bile čutom prijetne, druge osvežujoče, peščica teh pa je bila nevzdržna. Na ta način je izkusil številne predmete. Kadar je izkusil kaj prijetnega, je to želel obdržati, kadar pa je bil izpostavljen čemu neprijetnemu, ga je to potolklo. Tako je nadalje obiskoval svoje sinove.

80. Sinovi so bili zelo vdani svojemu očetu. Brez njega se niso približali predmetom, namenjenim uživanju.

81. Toda včasih je nestanovitni oče, ko je užival na domovih svojih sinov, ukradel kak predmet in ga odnesel domov.

82.-85. Tam jih je delil s svojo ženo Čapalo. Nekoliko kasneje ga je ena od ženinih sester, Mahāšanā (nenasitnica), zapeljala in poročil se je tudi z njo. Sedaj se je ta nestanovitnež navezal na svojo drugo ženo in prisiljen je bil dobavljati številne vrste predmetov, da bi jo osrečil. V hipu je použila, karkoli ji je prinesel, in je zahtevala še več. Tako zvaljen s svojo soprogo, je bil stalno zaposlen.

86. Njegovih pet sinov je dobavljalo stvari, vendar jih je v trenutku požrla in spet je bila lačna.

87. Poskrbela je, da so jo mož in njegovi sinovi zalagali z mnogimi predmeti uživanja. Kmalu je imela dva lastna sinova.

88. Eden od njiju je bil Džvālāmukha (vulkansko žrelo) in drugi Nindjvritta (nemoralen značaj). Zelo ju je ljubila.

89.-94. Nestanovitni oče je pogosto trpel in omedlel, ko je objemal svojega ognjevitega sina. Zaradi obnašanja svojega pokvarjenega sina je bil pogosto obrekovan. Postal je zagrenjen. Moja služkinja je iz navezanosti sočustvovala z njenim nestanovitnim sinom in ostro občutila njegovo bolečino. Postopoma se je navezala tudi na svoja vnuka. Skoraj bi umrla zaradi njiju. Vedno sem bila z njo. Zatorej, dragi, sem bila prav tako izgubljena in vržena v neizrekljivo bedo.

95. Dolga leta se je vlekla ta moja zagrenjenost, ker sem trpela zaradi bede moje služkinje. Do takrat je njen nestanovitni sin že popolnoma zasušnil svojo drugo ženo.

96.-100. Nekega dne se je odpravil v mesto, ki je imelo deset vstopnih vrat. Tam je živel s svojo materjo, svojo drugo ženo in njenimi sinovi. Želel je biti miren, vendar je bil dan in noč nesrečen. Ker je bil navezan na svoja mlajša sinova, se je moral soočati s strašnim trpljenjem in prekletstvom. Utrudil se je od stalnega obiskovanja svojih preostalih pet sinov. Nikdar ni izkusil trenutka miru. Moji

služkinji so dejanja njenega sina povzročala trpljenja in zaradi tega se je skoraj sesedla. Kljub vsemu je v teh pogojih živela s svojim soprogom, snaho in vnuki v tistem mestu.

101. Njen neumni tast, babica njenega soproga, sorodniki po moževi strani in njegova (moževa) druga žena so jo negovali.

102. Dokler je živela v tistem mestu, je bila pod popolno prevlado svojega moža. Zaradi ljubezni do moje prijateljice, sem tudi jaz živela tamkaj in zanjo naredila vse.

103. Čeprav sem zaradi prijateljčinega trpljenja skoraj umrla, sem ščitila vso njeno družino. Ljubček, brez mene ne bi mogli preživeti. Vse sem jih zaščitila.

104.-105. Vendar sem zaradi vpliva nevednosti izgubila uravnoteženost, postala nestanovitna in muhasta ter željna užitkov, pri čemer sem se poistovetila s predmeti uživanja. Mohina družina me je poneumila.

106. Zaradi družbe moje služkinje sem morala igrati številne vloge. Če bi jo zapustila, bi ona umrla.

107. Ker sem se znašla v slabi družbi, so bedasti moški mislili, da sem pokvarjena ženska. Vendar dobri možje so mislili drugače.

108. Moja mati je bila sveta. Prosta negativnosti, tako umsko kakor tudi telesno. Bila je bolj vseobsegajoča od prostora in subtilnejša od atoma.

109. Imela je temeljito znanje. Zaradi odsotnosti egoizma se je vseeno pretvarjala, da ničesar ne ve. Ob delanju vsega se je vedla kakor, da nič ne počne. Bila je vir vsega in hkrati samoobstoja. Čeprav je bila sama osnova vsega, je bila povsem nevezana.

110. Čeprav je bila brezoblična, je lahko privzela vse oblike. Sredi vsega je ohranila nedotaknjenost. Navzoča je bila tu in tam, povsod, a hkrati neopazna.

111. Bila je prepolna blaženosti, vseeno pa neopažena, in ni imela staršev. Seveda je imela nešteto otrok.

112. Kakor valovi na oceanu imam brezštevilno sestra. O princ, mi smo se obnašali enako.

113. Obdarjena sem z najvišjo močjo mantre. Zato sem živela in sočustvovala s svojo služkinjo in sestro, a sem kljub temu čista kakor moja mati.

114. V tistem mestu je nestanovitni sin moje prijateljice, kadarkoli se je utrudil, počival poleg svoje matere.

115. Kadar je spal, so vsi njegovi otroci prav tako spali. Nihče ni ostal buden.

116. Med tem obdobjem spanja je edino Pračāra, nestanovitnežov prijatelj, potoval sem in tja skozi dva vzhodna vhoda, da bi zaščitil mesto.

117.-119. Moja prijateljica je spala poleg lastnega nestanovitnega sina. Tedaj sta ju krili in varovali prijateljčina tašča in nemoralna zapeljivka. Kadarkoli sta spala, sem smuknila k svoji materi. Objemajoč njo, sem se polnila z radostjo. Ko sta se zbudila, sem se v hipu vrnila in spet sta me zgrabila.

120.-121. Aštira, nestanovitni sin, je imel dobrega prijatelja po imenu Pračāra, ki je pazil celotno mesto. Bil je en sam, a imel je mnogo oblik in je bil popularen v mestu. Ščutil je vsakogar in vselej jim je pomagal priti v stik z radostnimi rečmi.

122.-123. Brez njega bi se razsuli kakor jagode na ogrlici, ko se izmuznejo z vrvice. Pračāra je v sodelovanju z mano ohranjal mesto pri življenju. Navdihoval in vzdrževal je celotno mesto.

124.-127. Ko se je mesto postaralo in začelo propadati, jih je vse popeljal v drugo mesto. Na ta način, pod Pračārovo zaščito, je nestanovitnež naseljeval razna mesta. Čeprav je nestanovitnega sina rodila sveta mati, podpiral mogočni Pračāra in negovala jaz sama, je bil vseskozi nesrečen. Nikoli ni zapustil svojih dveh žena in sedmih otrok, čeprav so ga trpinčili.

128.-129. Trpel je dalje in ni nikoli našel miru. Njegovi sinovi so ga kar naprej vlekli v različne smeri. Pod vplivom obeh soprog ni dobil priložnosti za počitek.

130.-131. Prizadet od svojega ognjevitnega sina, je omedlel od vročice in nobeno zdravilo ga ni moglo ozdraviti. V preostalem času, ko je bil v družbi svojega pokvarjenega sina, je izpostavljen zlobnemu obrekovanju skoraj umrl od sramu.

132.-134. Zaradi svoje razvpite nravi se je nemirno selil iz mesta v mesto. Vsako mesto je imelo različen značaj. Včasih je bil prisiljen živeti na odprtem, obkrožen z divjimi živalmi, včasih pa je živel na mrzlih, umazanih ali temačnih krajih.

135. Tako živeča v slabi družbi je moja služkinja trpela zaradi navezanosti na lastnega sina.

136. Ljubček, čeprav sem bila čista, je druženje z njeno družino vplivalo name in tako sem postala žalostna.

137. Kdo na svetu je lahko srečen, dokler biva v slabi družbi? To je, kakor oseba, ki želi potešiti svojo žejo z vodo iz privida.

138.-139. Tako je mineval čas in z mojo hudo potrto prijateljico sva imeli zaseben pogovor. Z mojo pomočjo je našla dobrega soproga. Na ta način se je zmogla očistiti ter nadzirati negativne misli in čustva.

140.-141. V moji družbi se je začela zavedati Božanske Matere in prevzeta z njeno navzočnostjo je dosegla svobodo. Potlej je bila vseskozi blažena, blaženost je postala neločljiv del njenega življenja.

142. O princ, zgolj s pridobitvijo notranje modrosti je možno doseči večno srečo in milost Božanske Matere. Sedaj sem ti posredovala postopek doseganja blaženosti. To je moja neposredna izkušnja.«

Tako se zaključí 5. poglavje, s poukom o ujetništvu in osvoboditvi Hemačūda.

6. Hemačūdovi dvomi in Hemalekhin pouk o trdni veri

1. PO POSLUŠANJU BESED SVOJE LJUBLJENE ŽENE je bil princ Hemačūda začuden in še vedno negotov. Ni vedel, da je razsvetljena. Smehljaje jo je vprašal:

2. »Srčece, vse, kar si mi povedala, se zdi kakor gradnja graščine na peščeni podlagi. Tvoj govor in dejstva se ne ujemajo.
3. Ti si hčerka nebeške nimfe in vzgojil te je *rši*. Šele pred kratkim si odrasla.
4. Vendar opisani dogodki bi zahtevali mnogo rodov, da se zgodijo. Govoriš kakor z duhovi obsedena ženska.
5. V tvoji zgodbi ni nobene doslednosti. Kaj sploh lahko počnem z njo? Povej mi, kje je ta tvoja služkinja in kje njen sin, ki jo je držal v ujetništvu.
6. Povej mi, kje je tisto mesto. Ali pa vse to pozabi in mi povej samo to, kje je tista služkinja.
7. Nobene služkinje nisem srečal. Moja mati je v palači – pojdi jo vprašat. Moj oče ima samo eno ženo.
8. Takoj mi povej, kje najti takšno služkinjo in kje je njen sin. Izražaš se v parabolah, kakršna je tista o jalovi ženski, ki trdi, da ima sina.
9. Tvoja zgodba me spominja na komedijanta v drami, ki trdi: Sin jalove ženske se pelje s kočijo, ki se odseva v ogledalu.
- 10.-11. Nosi srebrno okrasje, izdelano iz bleščeče notranje prevleke školjke. Ubil je kralja, ki se še ni rodil, z orožjem, narejenim iz človeških rogov, med spopadom v gozdu na nebu. Osvojil je tudi mitsko mesto Gandharv in uživa s sanjsko žensko iz sanjskega mesta.
12. Tvoja zgodba je ravno toliko smiselna kakor ta.« Ko ga je slišala, je sijajna ženska znova spregovorila:
13. »Gospod, kako je to, kar sem ti povedala, lahko napačno? Moje parabole niso napačne.
14. Govorjenje neresnice uniči strogosti. Kako lahko nekdo vidi lepoto v gobavcu in kako lahko nekdo, rojen v družini resnicoljubnih ljudi, govori laži?
15. Človek, ki s pripovedovanjem laži preusmeri iskalčevega duha, ne bo nikoli užil sreče na tem ali onem drugem svetu.
16. O princ, pozorno me poslušaj! Človek z okvarjenim vidom si ne more povrniti svojega vida zgolj z izgovarjanjem imena zdravila.
17. Nevednež šteje koristen nasvet za ničvrednega. Kako lahko jaz, tvoja ljubljena žena, vodim v neresnično tebe, ki iskreno želiš najti resnico?
18. Celo, če so moje izjave skrajno protislovne, jih lahko razumeš s pomočjo tvojega pretanjenega in razločujočega razuma. Ljudje so vajeni sprejemati sodbe v svojih vsakdanjih aktivnostih.
19. S proučitvijo nekaj podrobnosti razumejo celotno situacijo. Naj te spomnim na neko tvojo izkušnjo, kar ti bo pomagalo razjasniti misli o tem.
20. Zakaj so ti predmeti, ob katerih si do nedavnega, preden si med pred dnevi poslušal, doživeljal zadovoljstvo, sedaj neprijetni.
21. Drugim še zmeraj nudijo zadovoljstvo. Sedaj lahko določiš veljavnost moje zgodbe.

22. O princ, govorim ti resnico. Prosim, ponižno ji prisluhni. Človek je sam sebi največji sovražnik, če ne zaupa zanesljivi osebi.
23. Trdna vera je mati. Varuje tiste, ki se zatečejo k njej, tako kakor sočutna mati varuje svojega lastnega otroka v vseh težavah.
24. Tisti bedak, ki nima čvrstega zaupanja v nauke samouresničene osebe, izgubi bogastvo, srečo in ugled. Človek brez čvrstega zaupanja ostane neveden.
25. Trdno prepričanje je tisto, kar oplaja celoto in je življenje vsega. Povej mi, kako lahko otrok preživi brez popolnega zaupanja v svojo mater.
26. Kako je mlad mož lahko srečen, če ne zaupa svoji ženi? Kako lahko starejši človek mirno počiva, če nima zaupanja v mlajši rod?
27. Kako lahko kmetovalec obdeluje svojo njivo, če ne verjame v žetev? Brez zaupanja in vere se nihče ne bo mučil, da bodisi nabira ali se odpove posvetnim rečem.
28. Brez zaupanja in resnice se bo svet sesul. Če praviš, da svet funkcionira brez zaupanja, to ne drži.
29. Napovedovanje prihodnjih dogodkov na osnovi preteklih izkušenj zahteva zaupanje v vzajemni odnos med preteklostjo in prihodnostjo.
30. Brez zaupanja bi človek ne mogel niti dihati. Zato goji trdno vero in jo uporabi za doseganje vzvišene sreče.
- 31.-32. Če meniš, da se človek ne bi smel zanesti na neumne ljudi, potem poslušaj.«
33. »Hemalekhā, zaupanje je po tvojem nujno za duhovno rast. Praviš, da moram razviti zaupanje v modre ljudi, da bom lahko dosegel ugodno stanje.
- 34.-35. Kdor želi doseči najvišjo dobrobit, ne bi smel verjeti hudobnim, sicer bo postal njihova žrtev. Tisti, ki so navzven videti dobri, so lahko sprijeni znotraj in nas lahko prevarajo, kakor riba, ki postane žrtev vabljivega črva, nataknenega na ribičev trnek. Zatorej bi posameznik moral razločiti modre in poštene ljudi od hudobnih in varljivih.
36. Obstajajo številni primeri tistih, ki so si nakopali težave, ker so zaupali nespametnim, in tistih, ki so se izkopal iz godlje, ker so verjeli modrim.
37. Vendar zastavlja se vprašanje, kako si lahko gotov v pravilnost tvoje sodbe o tem, ali so ljudje modri ali hudobni. Tvoja sodba sama zahteva natančen pregled.«
38. Tako izzvana, je Hemalekhā svojemu možu odvrnila: »O princ, poslušaj!
39. Najprej se prepričaj, ali je človek dober ali slab.
40. Celo če je tvoj sklep sprejet na podlagi trdnega zaupanja v vélike ljudi, je ta sklep vseeno treba potrditi z znamenji in simptomi, ki jih opazimo na njih. Tako bo trdno zaupanje spodkopano z zanesljivostjo znamenj in simptomov, kakor pojasnjujejo sveti spisi.
41. Če praviš, da so značilnosti dobrega človeka opisane v svetih spisih, te potem vprašam, kako lahko verjameš spisom, če nimaš zaupanja.

42. Če po drugi strani ne zaupaš spisom, ampak se zanesesh na izjave ljudi, bo nasvet človeškega bitja tvoja osnova, da v nekaj verjameš ali ne verjameš. Vendar izjave vseh ljudi niso soglasne; ljudje bi potemtakem morali gojiti trdno prepričanje, toda njegovo veljavnost morajo potrditi sveti spisi.

43.-46. Razlagam ti sredstva za dosego najvišjega življenjskega cilja. Prosim, pozorno prisluhni. Niti tisti, ki prisegajo zgolj na logiko, niti tisti, ki sploh ne razglabljujejo, ne morejo doseči cilja. Davno tega je v smeri gore Sahja, na obrežju reke Godavari, živel modrijan po imenu Kaušika. Bil je zelo učen. Stotine študentov je bilo pod njegovim vodstvom.

47. V učiteljevi odsotnosti so se ti študentje nekega dne začeli prepirati glede narave vesolja, naslanjajoč se na svoje intelektualno znanje.

48. V tistem času je prispel visoko izobražen brahmin po imenu Šunga. Uporabil je svoje umske spretnosti in jih vse porazil v debati.

49.-52. Zaradi pomanjkljivega zaupanja v svete spise je brahmin izgubil svojo intuitivno modrost. Vendar je bil več razpravljavec in v tem je bila njegova moč. Vsi študentje so se strinjali, da karkoli je možno podkrepiti z dokazom, mora biti res. Potem je Šunga dejal: »Brahmini, poslušajte! Trdite, da karkoli je možno podkrepiti z dokazom, tisto mora biti upoštevano kot resnično. Vendar tako se resnice nikdar ne da dokazati, kajti če gre za nesklepčen dokaz, bo iz njega izpeljani zaključek prav tako napačen. Potemtakem moramo najprej ovrednotiti dokaz.

53. Dokaz je treba potrditi z nekim drugim dokazom. Da bi določili brezhibnost tega novega dokaza, se moramo zanašati na spet drug dokaz. Torej logik tako pade v zablodo neskončne regresije, saj se prav ničesar ne da neposredno dokazati, da drži.

54. Misleca, predmeta in sredstva oziroma vira znanja ni nikoli možno dokazati. Zaključek, do katerega smo prišli je *šūnja*, praznina.

55. Vendar pa praznina ni dokazljiva brez zanesljivega dokaza. Poskus dokazovanja praznine se konča v praznini.

56. Pod vtisom teh Šungovih trditev so mu tisti študentje z bolj plitvim znanjem sledili, priznavajoč *šūnjavādo* (filozofijo praznine).

57. Zaradi svojega zaupanja v Šunga so se izgubili v džungli tovrstne filozofije in uničili svoja življenja.

58.-59. Toda peščica razsodnih študentov je predstavila Šungove poglede svojemu učenemu mojstru in dobila pravi odgovor, ki je razblinil njihove dvome. Torej le nekdo, ki opusti golo logiko in razglablja ob pomoči pristnih svetih spisov, zadobi višje stanje.«

60.-61. Ko je Hemačūda slišal svojo modro in ljubljeno ženo, je bil še bolj začuden in je nazadnje priznal: »Draga, tako učena si. Prej tega nisem vedel. Blagoslovljena si in skozi tvoj satsang sem blagoslovljen tudi sam. Vse, kar je dosegljivo, je možno doseči s pomočjo trdnega prepričanja. Kako si ga lahko pridobimo?

62. Čemu bi posameznik moral zaupati in čemu ne? Obstajajo številni sveti spisi, ki so si navidez protislovni med seboj.

63. Celo glede istega spisa prihaja do razhajanja med poučevalci in komentatorji. Poleg tega se človekova lastna prepričanja spreminjajo od časa do časa. Kaj naj človek potemtakem sprejme ali ovrže?

64. Vsak učitelj šteje svoje mnenje za pravilno in pogosto ovrže mnenja drugih, češ, da niso prepričljiva.

65. Zaradi tega celo s pomočjo svetih spisov človek največkrat ne more priti do neizpodbitnega zaključka. Na primer, učitelj, ki je šünjo oziroma praznino proglasil za najvišjo resničnost, meni, da so teorije drugih napačne.

66. Njegove izjave so soglasne s spisi, ki pripadajo njegovi lastni filozofski šoli. Zakaj se torej ne bi zanesli na te izjave? Verjamem, da si že obravnavala to vprašanje. Ljubica, zato mi, prosim, pomagaj jasno razumeti.«

Tako se zaključí 6. poglavje, z opisom pomembnosti trdnega prepričanja na poti razsvetljenja.

7. Premišljevanje in različne metode čaščenja

1. NA ZAHTEVO SVOJEGA MOŽA je Hemalekhā, ki je poznala skrivnost veselja, nadalje pojasnila:

2. »O ljubljani, zberi se, da boš spoštljivo pozoren. Odgovorila bom na tvoja vprašanja. Um je kakor opica, saj neprestano skače sem ter tja.

3. Zaradi takšnega uma se ljudje običajno ujamejo v škodljive aktivnosti. Raztresen um je vzrok bolečine.

4. V globok spanec potopljen um je brez vsebine in je vzrok prijetnih doživetij. Prosim, poslušaj me osredotočenega duha.

5. Tisto, kar se posluša z zgražanjem v duhu, je skoraj isto, kakor če sploh ne bi slišali; podobno drevesu na sliki, ki ne more obroditi plodov.

6. Ko oseba opusti golo logiko in prične verjeti v svoja lastna prepričanja, dobi zelene sadove.

7. Človek bi torej moral vaditi sādhanā s pomočjo čistega razuma. Po pridobljenem zaupanju, ki ga rodi čisti razum, oseba tukaj in zdaj doseže vse.

8. O dragi, odpovej se tej neuporabni logiki. Vse dejavnosti tega veselja temeljijo na *śraddhi* (trdno zaupanje oziroma vera), in edino *śraddhā* je koristna.

9. Z odločnostjo kmet ob pravem času obdela zemljo. Ljudje podobno, tako da zavržejo jalovo negotovost duha, sprejmejo odločitve glede vrednosti srebra, zlata, dragega kamenja in zdravil.

10.-11. Človek bi se moral zavedati svojega končnega cilja, kot navajajo sveti spisi, in se nato iskreno truditi vzdolž poti sādhanā. Logika je brez podlage. Za razliko od Šunga človek ne bi smel opustiti svoje dolžnosti.

12. Trud v kombinaciji s trdnim zaupanjem se nikoli ne izjalovi. Kako je možno zgrešiti cilj, če nekdo dela s trdno vero in se iskreno potruži?

- 13.-14. Z zaupanjem in prizadevnostjo kmetje poberejo pridelke, poslovneži zaslužijo denar, kralji premagajo sovražnike, intelektualci študirajo, delavci delajo, bogovi pijejo ambrozijo in meditanti spoznajo Absolut. Brez iskrenega napora ne moremo doseči ničesar.
15. Pazljivo premisli in mi povej: ali je nekdo brez razumnega mišljenja in zaupanja že kdaj dosegel želeni cilj?
16. Po naravi skeptičen človek, ki je za povrh še brez prepričanja, ne more nikoli prejeti zelenih plodov svojega delovanja. Dejansko je svoj lastni sovražnik.
17. Človek mora imeti silno zaupanje, podprto s pravilnim razmislekom in iskrenim naporom, če izbira sredstvo za doseg najvišje dobrobiti. Izrabi sredstva, ki jih imaš na razpolago.
18. Obstajajo številne metode za doseg cilja. Karkoli začutiš kot primerno, vzemi to za svojo pot.
19. Skladno s svetimi spisi in svojo lastno izkušnjo bi človek moral začeti vaditi sādhamo. Povedala ti bom za te skrivnosti. Prosim, pozorno me poslušaj.
- 20.-21. Tisto, kar odpravlja žalost, šteje za najvišje dobro. Če je nekdo pretanjen opazovalec, bo odkril žalost povsod po svetu. Tisto, kar je pomešano z žalostjo, ne more biti najvišje dobro.
- 22.-23. Bogastvo, sin, žena, kraljestvo, zaklad, moč, slava, posvetno znanje, razum in fizična lepota niso trajni. Vse te reči so smrtonosne, kakor da ležijo v ustih strupene kače.
24. Zaradi navezanosti na bogastvo in druge posvetne reči se pojavi zabloda – zabloda izhaja iz navezanosti. Slednja vodi v bedo.
25. Najvišja dobrobit se ne porodi iz zablode, ki jo ustvarijo bogastvo in drugi posvetni predmeti. Mahešvara je vesoljni vzrok, toda zaradi navezanosti se ljudje tega ne zavedajo.
26. Celo čarodej preslepi ljudi s svojo spretnostjo. Vendar je njegova moč omejena; ne more ukiniti vsakogar.
27. Če običajni ljudje ne morejo spregledati iluzij, ki jih pričara čarodej omejene moči, kdo potem lahko preprečka ta iluzorni ocean, ki ga je ustvaril Mahešvara, najvišji Gospod?
28. Kdor ve, kako se osvoboditi iluzij, je rešen pred njimi. Lahko živi popolnoma zdravo in je tako deležen vseh radosti.
29. Toda tisto znanje, s pomočjo katerega smo deležni radosti, ni možno brez milosti.
30. Kako se lahko preprečka ocean iluzij brez Mahešvarove milosti? Njegova milost je potemtakem najbolj bistvena.
31. Po prejemu njegovega blagoslova in pridobitvi *mahāvidje*, vrhunskega znanja, s pomočjo njegove milosti, človek lahko preprečka ocean iluzij.
32. Napredne tehnike *pranājjāme* in druge jogijske vaje se v svetih spisih opisuje kot sredstva za doseg vrhunskega znanja, vendar brez Mahešvarove milosti ne morejo pripeljati do končnega cilja.
33. Človek bi torej moral pridobiti temeljito znanje o Absolutu. To znanje omogoča jogijski sādhami, da odpravi zablodo.

34. Vesolje, čeprav njegove pojavitve ni videl nihče, je, kot kaže, delo nekoga. Narejen je iz delov in neka inteligenca je odgovorna za njegov obstoj.
35. Izvor tega vesolja je globok in temeljit. Zato ga je treba preiskati s pomočjo prečiščenega duha in z izreki svetih spisov. Z njihovo pomočjo človek izve, da je vzrok vesolja neprimerljiv s čemerkoli drugim.
36. Čeprav nekateri spisi in filozofi pravijo, da pojavitev vesolja nima svojega pripadajočega vzroka, avtoritativni sveti spisi take trditve razveljavijo.
37. Čutilni dokaz ne vodi nikamor. Zagotovo ne bo nikoli pripeljal do osvoboditve, tako da veliki možje ne upoštevajo tovrstnega dokaza. Tiste spise, ki podpirajo takšne teorije, je treba ovaditi.
- 38.-39. Besedila, ki izražajo golo logiko, je treba zavreči, ker samo logika ne more pripeljati do osvoboditve. Nekateri filozofi mislijo, da vesolje nima ne začetka ne kraja. To ne more biti res, ker so materialni predmeti neživi, vendar pa je pobudnik vseh aktivnosti zavestni princip. Brez zavesti ni možno nobeno delovanje.
40. Glede na večino svetih spisov je ta zavestni princip prvobitni vzrok izraženega sveta.
41. Na ta način tako sveti spisi kakor tudi razločanje razkrivajo, da je to vesolje posledica dejavnosti zavestnega principa (Mahešvara). On, delovalec, je ločen od vseh posvetnih predmetov.
- 42.-43. Narava vesolja je neopisljiva, kajti tako obsežna je, nebesa nepredstavljenih raznolikosti. Zavestni princip oziroma prvobitni delovalec je potemtakem neopisljiv ter ima neomejeno moč in zmogljivosti. Ker je vir vse moči, lahko vodi vse iskalce. On je pot.
- 44.-47. To točko želim dodatno razdelati z navedbo primera,« je dejala Hemalekhā. »Kadar so delodajalci zadovoljni s poštenim služenjem svojih zaposlenih, jih temu primerno nagradijo. Gospodar Vesolja je poln sočutja, zato se vse želje njemu vdanih bitij izpolnijo. Resnični duhovni iskalec je brez želja. Bogati ljudje so v splošnem pohlepni, nehvaležni in pomanjkljivo sočutni. Karkoli pridobijo, je nepomembno in kratkotrajno. Milostni gospod, ki ga je eno samo sočutje, pa je blažen. Njegova milost je trajna. Plodovi, ki jih obrodi taka sādhanā, ne zgniyejo.
48. Če Bog ne bi bil takšen, kako bi potem lahko ostal neomadeževan? Kako bi to vesolje lahko bilo tako dobro uravnavaano?
49. Države tistih kraljev, katerih administracija je slaba, razpadejo. Vesolje pa gladko teče in je očitno dobro organizirano po milostni zaslugi sočutnega Gospoda.
50. Obstajata dve metodi, ki ju iskalci uporabljajo za dosego absolutne resničnosti: imeti želje in biti brez želja. Tiste, ki se brez kakršnegakoli zadržka predajo, vodi božja previdnost.
51. Prvi izmed mnogih pristopov k spoznanju Boga je v tem, da se odstrani ovire; drugi se tiče pridobivanja sredstev; tretji pa zajema popolno posvečenost in samoizročitev. Predajanje oziroma izročitev samega sebe je najbolj gotova od vseh metod.
52. Zemljani častijo Boga, da bi izpolnili svoje želje. Posledično se njihove posvetne želje izpolnijo. Vendar čaščenje bi moralo biti *satvično*.
53. Včasih v svojem načinu čaščenja zagrešijo napake in postanejo brezbrizni. Takšni, z željami otovorjeni, iskalci zatorej prejmejo omejene sadove ali pa sadovi ostanejo negotovi.

54. Toda nekdo, ki nesebično izvaja čaščenje, doseže oblast nad vsemi posvetnimi rečmi.
55. Nevedneži ne poznajo višje brezželjnostne oblike čaščenja, ampak Gospod, ker je vseprisoten, vlada srcu vsakogar.
- 56.-57. Vse ve in takoj da sadove. Tisti, katerih sādhanā je polna želja, prejmejo sadove v skladu z naravo svoje sādhanē.
58. Gospodar Življenja pomaga tistim, ki so se uspešno predali, da bi dosegli najvišji cilj.
59. Vrhunski Gospod, Mahešvara, je prijazen in milosten ter svoje vdane oboževalce vselej počasti z izpolnitvijo njihovih želja.
- 60.-61. Ko gre za *sādhaka*, zakon usojenosti izgubi svojo moč. Znano je, da je Gospod v primeru silno predanega Markandeya blagoslovil slednjega z izpolnitvijo redke želje. Naj pojasnim razlog.
62. Karmični zakoni so neizogibni, toda peščica srečnežev ni prizadeta s temi zakoni, ker so že izčrpali svojo karmo.
63. Življenja na tej platformi ni možno ohranjati brez prāne. Človek lahko ubeži lastni karmi iz svojih preteklih življenj, če obvlada višje stopnje vadbe *pranājāme*.
64. Tiste, ki niso duhovno usmerjeni in ki ne vadijo, neogibno premetava *prārabdha*, pretekla karma, ki je začela rojevati sadove. To je zakon karme.
65. *Nijati* (moč zakona) je Gospodova moč in njena resnična narava je *sankalpa*, trdna odločnost. Gospod je resnica in neomajna odločnost; zaradi tega zakona ni možno razveljaviti.
66. Za peščico srečnežev in izjemno vdane oboževalce ta zakon ne velja. Ta zakonski vidik je kakor most za predane ljudi.
- 67.-68. Torej opusti polemike. Zateci se k Mahešvari. Pomagal ti bo doseči najvišjo dobrobit. Na lestvici dosežkov je blaženost zadnji klin in nič drugega ni vredno.
69. O Parašurāma, Hemačūda se je ob poslušanju svoje žene počutil zadovoljnega in je nadaljeval s svojimi vprašanji.
- 70.-72. »Draga, prosim opiši naravo tega Mahešvare, ki je poslednje zatočišče. Ta Edini, ki deluje skozi vse in ki je popolnoma sam po sebi obstoječ in hkrati nadzornik celotnega vesolja, je poznan pod mnogimi imeni. Oboževalci ga kličejo Višnu, Šiva, Ganeš, Sūrja, Narasimha, Budha, Sugata, Arhata, Vāsudeva, Prāna, Soma, Agni, Karma, Pradhāna, Anu in s še mnogo drugimi imeni.
73. Vesoljni vzrok je opisan na različne načine. Ali mi lahko poveš, kje in kako je uporabljen k Bogu usmerjen *buddhi*?
74. Prepričan sem, da veš vse, ker je bil véliki modrec Vjāghrapāda, tvoj boter, poznavalec vsega in te je poučil glede vsega.
75. Temeljito znanje imaš prav zato, ker si ženska. Draga, sladka si mi kakor nektar in tvoji nauki so koristni. Ker sem predan mi zaupaj skrivnosti.«
76. Na prošnjo svojega moža je Hemalekhā veselo dejala: »Gospod, prisluhni! Pojasnila ti bom boga.

77. Bog je ta, iz katerega vznikajo svetovi in ki je odgovoren za manifestacijo sveta in v katerem ta na koncu počiva. Taisti se imenuje Šiva, Brahmā, Sūrja in Čandra.

78. V vseh imenih in oblikah se vidi samo Boga. Je onkraj oblik in imen Šiva, Višnu in Brahmā.

79. Pozorno poslušaj! Sedaj ti bom razkrila veliko skrivnost. Šaiviti menijo, da je Šiva s petimi obrazi in tremi očmi stvarnik vesolja.

80. Pozor, povedala ti bom. Če ima prvobitni vesoljni vzrok pet obrazov in tri oči, potem je to bitje, ki ima obliko, podvrženo spremembi, smrti in razkroju.

81.-82. Um v sanjah funkcionira brez pomoči fizičnega telesa, da izrazi svoje speče želje. To kaže, da je telo inštrument posamične duše.

83. Človeška bitja potrebujejo instrumente za lastno izražanje, ker so po svoje omejena, medtem ko vesoljni stvarnik ne potrebuje nobene pomoči, ker je sam po sebi popoln. To pomeni, da Bog ni neka določena oseba.

84. Samo Bog je suveren in je brez pomoči kogarkoli drugega izrazil ta svet.

85. Potemtakem lahko sklepamo, da Bog ni nikdar utelešen v kakršnikoli obliki. Sicer bi bil odvisen od neke vrste instrumenta, da bi ustvaril svet.

86. Vesolje ni bilo nikoli ustvarjeno, ampak se je zgolj izrazilo. Vse te pojavne oblike sveta so se manifestirale skozenj, On pa je kljub vsemu onstran vseh imen in oblik.

87.-88. Zaradi svoje vsemogočnosti, vseprisotnosti in vsevednosti je Bog suveren mogočnej, brez nadaljnega. Boga ni možno zaznati. On projicira vesolje.

89.-90. Nevedneži ostajajo zbegani glede brezoblične, absolutne resničnosti. V svoji ekstazi si predočijo najvišje v različnih oblikah. Skladno z naravo njihove predanosti Bog privzame razne oblike in jim izpolni želje, čeprav je brezoblična, absolutna in čista zavest.

91. Zavest je transcendentalna in je onkraj vseh treh umskih stanj – budnost, sanjanje in globok sen – imenuje pa se Tripurā. Čeprav je vesolje neločljivo od nje, se zdi, da je ločeno in isto kot Višnu in Šiva. Torej jih ne bi smeli šteti za različne. So eno in isto.

92. Celotno vesolje je odsev čiste zavesti. Zavest ni dualna. Potemtakem ni ničesar večvrednega ali manjvrednega.

93. Z ozirom na nižje oblike oziroma stanja zavesti ljudje nekatere pojavne oblike Boga štejejo za pomembnejše od drugih. To so zgolj projekcije človeškega duha. Moder človek bi torej moral častiti ali meditirati edino na absolutno stanje zavesti onstran imen in oblik.

94.-95. Vendar tisti, ki niso sposobni doumeti Absoluta, bi morali nesebično in s polno odločnostjo častiti Boga v poljubnem imenu ali obliki, ki jim zbuja ugodje. Celó če se nekdo rodi milijonkrat, ne bo našel druge poti.

Tako se konča 7. poglavje, v katerem je narava Absoluta opisana kot obojestranska: brezoblična in z obliko.

8. Nadaljevanje pogovora med modrijanko Hemalekho in Hemačūdom

1.-3. OB UČENJU NARAVE vélike boginje Tripure se je Hemačūdov um umiril. Potem je študiral pri učenih mojstrih, od koder je razumel *saguna* obliko boginje, torej obliko, ki ima lastnosti.

Blagoslovljen z milostjo Mahešvare, vélikega Gospoda, je pričel meditirati na Tripuro, čemur se je posvetil s popolno odločnostjo.

4. Po nekaj mesečnem čaščenju je v sebi začutil milino in njegov navzven usmerjen um se je osredotočeno obrnil navznoter. Postal je brezbrizen za užitke.

5. Brez Božje milosti to ni možno. Ko je iskalčev um popolnoma zatopljen v iskanje resnice, tedaj taisti postane sredstvo osvoboditve.

6. O Parašurāma, duhovni iskalec lahko uporabi brezštevilne metode, vendar mu bo spodletelo, če ne bo uporabil pravilne metode za dosego resnice.

7. Čez čas je odšel, da bi se sestal s svojo ženo. Njegov duh je bil popolnoma zatopljen v iskanje resnice. Kadarkoli je Hemačūda videl svojo soprogo, je bil navdahnjen v duhu, da odkrije resnico.

8.-9. Ko ga je žena videla prihajati, ga je pozdravila in mu spodobno ponudila sedež. Spoštljivo mu je umila stopala, se poklonila pred njim in nežno izrekla:

10. »O Gospod, dolgo te nisem videla. Si zdrav? Telo je podvrženo boleznim.

11.-12. Kako si? Dolgo nisi pomislil name. Včasih si dejal, da niti enega dne ne moreš preživeti, ne da bi me videl. Kako si zdržal brez mene?

13.-14. Vem, da niti v sanjah ne bi šel kamorkoli drugam, ne da bi me vprašal. Vedno si pravil, da je en sam trenutek brez moje družbe enak tisočletjem. Prosim, povej mi, kaj se je zgodilo. Kako si preživel noči brez mene?« Ko je to pripomnila, ga je objela.

15. Kljub njenemu objemu Hemačūda ni čutil nikakršnega vzburjenja. Rekel ji je: »Ljubica, ne bi smela biti tako navezana na mene.

16. Zdaj te poznam. Nimaš razloga za zaskrbljenost, ker poznaš resničnost onkraj vzroka in posledice. Utelešenje potrpežljivosti si. Kako si lahko zavedena?

17. Prosim, razloži mi tvojo življenjsko zgodbo.

18. Kdo je tvoja mati? Kdo sta bila tvoja služkinja in njen mož? Kdo so bili njeni sinovi? Povej tudi, kdaj sem prišel v stik z njimi.

19. Mislim, da tvoje zgodbe nisem pravilno razumel, a vseeno ne verjamem, da je bila laž. Gotovo si mi nekaj sporočala simbolično.

20. Prosim, jasno mi razloži, da bom lahko prav razumel. Zelo sem zadovoljen s teboj, vendar, prosim, izkorenini dvom iz mojega srca.«

21. Ko je Hemalekhā to slišala, je njen obraz zažarel. Čutila je, da je prek milosti najvišjega bitja, prinčev um postal prečiščen.

22. Z milino božanske sile je potrpežljivo odtegnil svoj um od posvetnih stvari. Njegova vrla dejanja so pričela rojevati sadove.
23. Hemalekhā je prepoznala, da se je približal čas njegove samouresnitve, zato se je odločila, da mu posreduje še več duhovne modrosti. Rekla je: »Po Božji milosti je vzniknila tvoja sreča.
24. Brez dobre karme nihče ni brezbrizen do materialnih reči. To je prvi simptom Božje milosti.
25. Drugi simptom je zavedanje o tem, kako malenkostni so čari sveta, na podlagi razločevanja. Zdaj ti bom razložila prej opisano potovanje jaza.
- 26.-27. Čista zavest je moja mati. Razum je moja služkinja. Nevednost očara in zmoti razum, kar pomeni, da je velika sovražnica razsodnosti. Moč nevednosti je neizmerna in lahko zavede kogarkoli.
- 28.-29. Silna navezanost je otrok nevednosti, ki ima nestanovitnega sina po imenu um. Njegova žena je domišljija. Ima pet sinov, pet čutov: sluh, otip, vid, okus in vonj. Čutno vdajanje postane njihova samskāra. Domujejo v čutilih. Zapletanje s predmeti čutov postane umska navada.
- 30.-31. Um jih prenese nazaj v svoje bivališče, da bi jih užival v sanjah. Pričakovanje, neustavljivi požeruh, je brat domišljije. On povzroča jezo in pohlep. Njihovo prebivališče je telo, mesto življenja.
32. Prāna in um sta življenjska zakona dvojčka in delujeta v paru. Brez poznavanja najvišjega življenjskega namena ta svet za človeka postane vir bolečine in zmede.
33. Najvišji dosežek, pri katerem duh z vsemi svojimi sposobnostmi vstopi v stanje umirjenosti, se imenuje *samādhi*. Dostop do notranje izbe moje biti je moja osvoboditev.
34. Tako sem ti razložila mojo življenjsko zgodbo, in tvoja zgodba je enaka. Bodi zatopljen v samādhi in dosezi najvišjo dobrobit.

S tem se sklene 8. poglavje, v katerem Hemalekhā obrazloži svojo parabolo Hemačūdu.

9. Po pridigi, ki jo poda Hemalekhā, Hemačūda doseže razsvetljenje

- 1.-2. HEMAČŪDA JE OSUPNIL nad tem pojasnilom in dejal: »Princesa, ti si zares sijajna. Tvoja modrost je neizmerna. Kako lahko hvalim globino tvojih naukov?
3. Nikoli prej nisem slišal takšne zgodbe. Sedaj lahko vidim njen notranji pomen tako jasno, kakor da bi zrl v mali sadež na moji dlani.
4. Zdaj se spominjam in doživljam to stanje v sebi. Kako presenetljivo je življenje. Toda povej mi, kdo je moja mati, vrhunska zavest? Kako sem se rodil iz nje?
5. Povej, kdo smo mi in kaj smo!«

O Parašurāma, na Hemačūdovo poizvedovanje je Hemalekhā odvrnila:

6. »Gospod, razodela bom to globoko skrivnost. S prečiščenim in osredotočenim duhom spoštljivo prisluhni.

7. Jaza (ātmana) ni možno opisati ali pridigati o njem. Kako lahko razložim? V trenutku, ko spoznaš svoj jaz, boš spoznal svojo mater.
8. Nihče te ne more poučevati o naravi jaza, kajti razum, s katerim oseba razmišlja, je prav tako odvisen od ātmana. Ti lahko prepoznaš jaz samo skozi taisti jaz.
9. Celotno veselje, od najbolj grobega do skrajno pretanjenega, je poznano s pomočjo ātmana. Ātmana je možno izkusiti zgolj skozi znanje, nikoli pa ni predmet samega znanja.
10. Je onstran opisa, časa, prostora in vzročnosti.
11. Celo najboljši učitelji ti ne morejo pokazati sijaja v tvojih očeh. Jaz se spozna samo s slavo jaza.
12. Mojstrova vloga je edino ta, da razkrije pot, ki vodi do vrhunske resničnosti. Vse, kar lahko naredim je, da ti pokažem pot do absolutne resnice. Bodi pozoren!
13. Katerikoli predmet, ki ga šteješ za svojega, je različen od tvojega pravega jaza.
- 14.-15. Pojdi v samoto in presočaj, kaj si ti in kaj nisi. Jaz se nahaja onkraj spoznave. Na primer, jaz sem tvoja žena. Sem v odnosu s teboj, a nisem ti.
16. Odpovej se vsemu, kar imaš za 'svoje'. Jazu se ni možno nikdar odpovedati. S poznavanjem jaza se boš osvobodil.«
- 17.-18. Po prejetju teh navodil od svoje žene se je Hemačūda povzpел na svojega konja in zapustil mesto. Prispel je do svojega vrta, po lepoti je bil enak Indrovemu, v katerem je bil kristalni tempelj. Vstopil je v tempelj.
- 19.-20. Vse svoje služabnike je pustil zunaj in stražarjem ukazal, naj nikomur ne dovolijo vstopiti, ko bo premišljeval, niti ministrom, učiteljem ali kralju, njegovemu očetu.
21. Povzpел se je do devetega nadstropja svetišča. Od tu se mu je ponudil prizor okolnega sveta.
22. Sedel je na bombažno blazino, osredotočil svoj um in pričel premišljevati. Med tem časom je bil popolnoma sam.
- 23.-24. »Zakaj so ljudje zavedeni? Tu nihče ne ve za jaz. Ljudje vršijo dejavnosti v upanju, da bodo uživali. Nekateri izmed njih recitirajo Vede, nekateri pa proučujejo svete spise.
25. Nekateri izmed njih so zavzeti s kopičenjem denarja; vladarji so zatopljeni v upravljanje; drugi gojijo umetnost ali se vdajajo čutnim užitkom.
26. Čeprav nihče ne ve, kaj je jaz, ljudje vršijo dejanja za svojo lastno korist. Zakaj prihaja do takšne zablode?
27. Gorje, brez spoznanja jaza so vse dejavnosti teatralne in zaman. Torej sedaj bom premišljeval edino o jazu.
28. Moja palača, bogastvo, kraljestvo, žena in živina ne morejo biti moj jaz. Moji so, jaz pa nisem nič od tega. Zaradi nevednosti imam občutek, da so moji.
29. Moje telo je moj pripomoček. Sem kraljev sin z zdravimi udi in svetlo poltjo.

30. Vsakdo se poistoveti s telesom.« Dotlej se je princ istovetil s svojim telesom. Telesno zavest je potrebno preseči z razumevanjem dejstva, da je to telo moje in da je moj resnični jaz različen od telesa.

31.-33. Nazadnje se je nehal istovetiti s telesom, ki je osnova navezanosti. Pomislil je: »Kako je to telo lahko jaz? Sestoji se iz krvi, kosti in drugih sestavin. Nenehno se spreminja kakor gora ali les, ki razpada.

Sanje so del življenja, podobno kot sta budnost in globok sen. Če se ne zavedam svojega telesa, ko sanjam ali globoko spim, ne morem biti lastno telo. Isto velja za mojo prāno, vitalno energijo.

34. Prav tako ne morem biti moj um ali razum. Ta dva sta moja pripomočka. Vsaka komponenta mene samega, od mojega telesa do mojega razuma, je nedvomno različna od mene, to je jaza.

35.-36. Nihče ne doživlja svojega neobstoja. O tem, da obstajam, ni nobenega dvoma. Vendar ne vem, skozi kaj izkušam svoj lastni obstoj. Zakaj ga ne spoznam neposredno?

37. Vse materialne stvari se izkusi s pomočjo čutov, oprijemljive predmete s pomočjo kože in umske predmete s pomočjo uma.

38.-39. Buddhi, razum, je možno razločiti po zaslugi njegove funkcije odločanja. Toda, kako izkusim samega sebe? Ne vem?

40.-41. Iznenada ga je preplavilo veliko začudenje. Preblisk jaza ga je poživil in začel je intenzivno meditirati.

42. Ko so bili nemir in nasprotja v umu pod nadzorom, je ugledal pritekanje svetlobe od vsepovsod.

43. Potem, ko je svetloba izginila, se je spraševal, kaj je bilo to?

»Oh, zakaj doživljam vso to raznolikost?«

44. Iz radovednosti je še enkrat nadzorovano usmeril svoj um navznoter. Tokrat je njegov um zdrsnil v globok sen.

45. Iz globokega sna je preskočil v sanje, polne nenavadnih doživetij. Ko se je prebudil je začel premišljevati.

46. So vse to bile sanje? Lahko da je šlo pri vsem tem, kakršnokoli svetlobo ali temo sem doživel, zgolj za delčke sanj.

47.-48. Sanje so predstave v umu. Kako grem lahko onstran teh? Sedaj se bom potrudil obvladati um in njegovo spreminjanje.« Znova se je potrudil in znašel se je v globoki blaženosti.

49.-50. Čez čas je njegov um začel funkcionirati v budnem stanju. Spraševal se je: »Za kaj sploh gre pri vsem tem?« Ni uspel razlikovati med sanjami in halucinacijo. To doživetje je seglo onstran njegove domišljije.

51. »To edinstveno doživetje blaženosti je neprimerljivo z mojimi predhodnimi doživetji. Počutil sem se, kakor da spim in se ne zavedam zunanjega sveta. Čudna je ta izkušnja blaženosti.

52. Tega si ne znam pojasniti. Kako se je zgodilo? Poskušal sem spoznati naravo jaza, ki zame še vedno ostaja skrivnost.

53. Na toliko različnih načinov vidim ātmana. Kaj je pravzaprav vse to? Ali je svetloba, tema, blaženost ali kaj drugega?
54. Mar so to zgolj videzi jaza v različnih oblikah? Iz tega ne uspem potegniti nobenega zaključka. Naj vprašam mojo učeno ženo. Ona razume te zadeve.«
- 55.-56. Nato je naročil poklicati Hemalekho, da se mu pridruži. Prišla je čez eno uro in se povzpela po stopnicah, kakor kraljica noči, ki potuje čez modro nebo.
57. Tamkaj je zagledala svojega ljubljenega soproga, princa, čigar um je bil miren, stanoviten in prost vseh modifikacij ter katerega čuti so se bili popolnoma umaknili.
- 58.-62. Sedla je poleg njega. Princ je odprl oči in zraven sebe našel svojo drago ženo. V trenutku, ko jo je pogledal, ga je ljubeče objela in z medenim glasom dejala: »Gospod zakaj si me poklical? Ali si zdrav? S kakšnim razlogom si me povabil sem?«
- Princ je odvrnil: »Ljubica, po poslušanju tvojih naukov sem se umaknil semkaj. Da bi neposredno spoznal jaz, sem se lotil kontemplacije.
- 63.-64. Mislil sem, da je moj um obrnjen navznoter, ampak dejansko ni bil; zavedal sem se mnogih stvari razen jaza. Sposoben sem razločevanja med jazom in ne-jazom.
65. Potem sem videl temo, svetlobo in mnoge druge prizore, pri čemer sem občasno čutil veliko radost. Kaj je bilo vse to?
66. Ali je bila narava jaza ali kaj drugega? Prosim, jasno mi razloži, tako da jo bom lahko neposredno izkusil.«
67. Hemalekhā, poznavalka resnice, je na njegovo zahtevo nežno spregovorila o svetu in onostranstvu. »Moj dragi, prisluhni mi.«
68. Kakršenkoli trud, ki si ga vložil, da bi obvladal zunanje modifikacije duha, je zelo dober. Vsi poznavalci štejejo to za enega od pomembnih načinov za doseg cilja.
69. Brez tega ne bi nihče poznal jaza. Samouresničitev ne potrebuje nobenega dokaza, ker je resničnost, obstoječa sama po sebi, vseskozi navzoča.
70. Zakaj jo je treba doseči, če je že navzoča? Ātman ni dosegljiv s pomočjo kateregakoli stanja duha. Neposredno poznavanje jaza je namen celotne sādhanе.
71. Ni trenutka, v katerem jaz ne obstaja. Tisto, kar obstaja samo po sebi, ni podrejeno dosežku. Naj navedem nekaj zgledov.
72. Denimo, da je nekaj skrito v temi. Ko luč svetilke odpravi temo, se predmeti končno razkrijejo. Tako je tudi z ātmanom.
- 73.-75. Oseba denimo skriva zlato zalogo, nakar pozabi, kam jo je vtaknil. Preneha razmišljati o vsem drugem in se osredotoči na najdbo zlata. Na ta način se naposled spomni. Prav tako se nekdo 'spomni' navzočnosti ātmana. Razlog, da je človek našel zlato, ni v tem, da se je bil izognil premišljevanju o drugih rečeh. V istem smislu obvladovanje modifikacij duha ni razlog za doseg jaza. Ti se ne zavedaš narave jaza; zaradi tega ga ne izkusiš neposredno.

76. Oseba, ki ni še nikoli videla svetilke, morda ponoči obišče palačo. Opazi svetlobo in lestence prav tako, vendar vira svetlobe ne prepozna.

77.-78. Obravnavaj to: ko ti je uspelo obvladati spremembe v svojem duhu, si videl temo. Toda pred pojavitvijo teme je bil bežen trenutek popolne tišine in odsotnosti vsakršnega predmetnega zavedanja, vštevši zavedanje teme. V tistem stanju, v katerem si popolnoma sam, si zgolj s svojim jazom. Vedno imej v mislih to doživeto stanje – je namreč vir najvišje blaženosti. Ljudje z navzven usmerjenimi umi se ga ne zavedajo.

79. Učeni in vešči iskanci nadaljujejo z iskanjem, vendar kljub temu ne dosežejo tega visoko razvitega stanja.

80. Ti iskanci so zaskrbljeni in postanejo žalostni, saj ne poznajo tega stanja. S teoretičnim znanjem svetih spisov še nihče prav nikoli ni mogel postati vedež.

81. Filozofija jaza ni le gola teorija, ki bi bila podvržena razpravi. Samouresničitev je onstran vsega besednega potrjevanja.

82. Uresničenja jaza se nikoli ne doseže s tekanjem sem in tja. Mirnost je pomembna.

83. Ne glede, kako daleč nekdo odide, s tem še ne more doseči samouresničitve. To se pridobi z mirnostjo. Zgolj premišljevanje ni način spoznavanja čistega znanja. Spozna se ga po odpovedi vsem željam ter nikoli z vršenjem poljubne akcije.

84. Podobno kakor človek ne more ujeti sence svoje lastne glave s tem, da teče za njo, samouresničitev ni možna na podlagi poljubnega umskega ali fizičnega napora. Otroci lahko vidi tisoč odsevov na površini čistega ogledala, samega ogledala pa ne opazi. V velikanskem ogledalu ātmana ljudje prav tako vidijo odsev celotnega vesolja, ne zavejo pa se ātmana samega.

85. Čeprav je človeku koncept prostora domač, se bo z navzočimi predmeti v prostoru ukvarjal, ne da bi opazil sam prostor.

86.-88. Moj gospod, pomisli na ta svet subjektivne in objektivne dvojnosti na še finejši ravni. Subjektivni vidik (znanje) je sam po sebi očitno in brez njega nič ne more obstajati. Čeprav je poznavanje jaza končni vir vsega veljavnega znanja, ni predmet katerekoli vrste spoznanja.

89. Kdor zanika znanje, je brez podlage. S tako osebo ni možno razpravljati.

90.-91. Kakor odsev v ogledalu, prav tako vse sije v ātmanu. Poznavanje ātmana gre onkraj meja časa ali prostora. Samorazsvetljena zavest je spoznavalec in edino ta je resnična. Tako kakor prostor daje videz razdeljenosti s fizičnimi predmeti, se znanje zgolj zdi omejeno s časom in prostorom.

92.-93. O princ, čist in umirjen duh lahko uvidi edinost v raznolikosti. S spoznanjem jaza človek postane taisti jaz. Sedaj ti bom povedala, kako je to dosegljivo.

94.-95. Z uporabo sposobnosti razločevanja opazuj trenutek med sanjanjem in budnostjo, kakor tudi obdobje med dvema mislima. S pomočjo mirnega in spokojnega duha je možno doumeti stanje med budnostjo in spanjem.

96. V resničnem jazu ni oblike, okusa, vonja, dotika ali zvoka. Tam ni niti čutov. Tam ni bolečine ali užitka; ni izgube ali dobička. To je *summum bonum* – najvišje dobro.

97. Čeprav je vir vsega, je onstran vsega. Gospodari vsemu, saj je stvarnik, ohranjevalec in uničevalec.
98. Z obračanjem uma navznoter naj duhovni iskalec ustavi njegovo uhajanje ven in se zaveda jaza, ki je jaz vsega.
99. Nauči se, da se ne istovetiš s svojimi miselnimi vzorci. Potem boš pričeval svetu in njegovim predmetom kot različnim od sebe. Časa je malo. Pohiti!«
100. Hemačūda je sledil ženinim napotkom dobesedno. Zelo dolgo časa je vztrajal v neprekinjenem zavedanju jaza. Ko je prišel iz samādhija, je pozabil na uživanje v stvareh.

Tako se zaključí 9. poglavje, ki govori o doseganju miru.

10. S Hemalekhinim naukom celotno mesto zajame modrost

1. HEMALEKHĀ JE SEDAJ UVIDELA, da je njen soprog učvrščen v najvišji zavesti, zato ga ni motila.
- 2.-3. Kmalu zatem je odprl oči in zagledal svojo ženo. Toda brž, ko je poskušal zopet zapreti oči in se vrniti v tisto mirno stanje, ga je njegova soproga prijela za roko in ga sladko ogovorila:
- 4.-5. O princ, povej mi, kaj načrtuješ! Kaj si dosegel po zaprtju svojih oči in kaj si izgubil z odpiranjem teh? Rada bi slišala vse o tvoji notranji izkušnji.
6. Zaradi inertnosti je bil Hemačūdov um počasen. Ni želel besedičiti, njegov govor je še najbolj spominjal na omaganost pijanca.
7. »Srčece, prvič v mojem življenju uživam mir. V zunanjih aktivnostih ne najdem nobenega zadovoljstva.
8. To zunanje početje je neokusno kakor kaša iz sladkornega trsa potem, ko je bil sok iztisnjen. Ne potrebujem ga. Prej sem bil slep in nisem izkusil tega transcendentnega miru.
- 9.-12. Kakor človek, ki ni izvedel, da je v njegovi hiši skrit zaklad in je beračil naokrog brez poznavanja te vselej navzoče blaženosti, sem čutno ugodje imel za zadovoljujoče in najpomembnejše. Sedaj vidim, da so posvetni užitki minljivi in obloženi z bedo. Kar naprej sem se podil za posvetnim zadovoljstvom, ne da bi razlikoval med bolečino in užitkom, tako da nisem našel prav nobenega miru. Gorje, zaradi pomanjkanja razsodnosti ljudje v imenu doseganja sreče naletijo zgolj na bolečino in bedo. Nič več ne želim vztrajati v tegobah, ki sem jih sam ustvaril.
13. S to spoštljivo kretnjo mojih rok se ti klanjam. Bodi darežljiva in me pusti pri miru. Hočem le počivati v blaženem ātmanu.
14. Gorje, zdi se, da imaš smolo, ker si celo po spoznanju tega stanja še naprej ujeta, doživljajoč bolečine sveta namesto užitka blaženosti.«
15. Modra gospa je z nasmehom odvrnila: »Moj gospod, ni videti, da si dosegel tisto čisto stanje.

16. Stanje znanja, v katerem uresničena duša nikdar več ne podleže zablodam, je daleč onstran tvojega razumevanja, povsem isto kakor je zemlja daleč od neba.
17. Kar misliš, da pravilno razumeš, sploh ni enako razumevanju. Samo po sebi razsvetljenega stanja biti ni možno ugledati niti z odpiranjem niti z zapiranjem oči.
18. Ravno tako ni dosegljivo z delovanjem ali nedelovanjem in tudi ne s tem, da se odpoveš domu ali da živiš doma.
- 19.-21. Če bi ga dosegli z zapiranjem oči, z nekim početjem ali s prihajanjem nekam, kako je potem lahko zares vrhunsko? To je slabo znanje, katerega zavedanje se razblini, ko odpreš svoje oči. Kako huda je tvoja zabloda! Kaj naj porečem glede tvojega neverjetnega prepričanja, da védenje o absolutni resničnosti, v kotičku katere počiva milijon galaksij, izgine, ko odpreš svoje veke?
22. O princ, bom nadalje razdelala to. Če se vozlov nevednosti ne razseka, ni možno uvideti blaženosti.
23. Neuspelo prepoznavanje jaza je vzrok iluzije. Obstaja nešteto vozlov nevednosti.
24. Videnje nečesa drugačnega od jaza je prvi vozle nevednosti. Tisti, ki svoje telo poistoveti z jazom, je nevednež. Prehaja skozi krog rojstev in smrti ter stalno curljanje tegob.
25. Drugi vozle je opažanje razlike med jazom in svetom. Svet je kakor zrcalo, na katerem plešejo odsevi.
- 26.-27. Opažanje razlike med posamezniki in Bogom je še en vozle. Ta nevednost glede jaza obstaja že od samega začetka. Mnogokrat se je zapletla in je postala zelo zapleten vozle. To je tisti vozle, ki je kriv za vezanost posameznikov. Presekanje tega vozla se imenuje osvoboditev.
28. Popolnost, ki si jo dosegel med mižanjem, je vidik tvojega lastnega jaza, ki ostane po zanikanju obstoja vsega predmetnega sveta.
29. To je neskončno ogledalo, v katerem se zrcali celotni pojavni svet. Povej mi, v katerih predmetih, grobih ali finih, ta jaz ne obstaja.
- 30.-31. Podobno kakor jalova ženska ne more imeti sina, tudi resnični jaz nikoli ne more biti odsoten v objektu. Brez ogledala odsev ni možen. Brez luči ātmana bi bilo vse to neresnično.
32. Brez samoobstoječe resničnosti potemtakem ne more nič obstajati. V takšnem stanju je ista figa, najsi odpreš ali zapreš oči.
33. Če nekdo verjame, da obstaja določena metoda za doseganje jaza, je to prepričanje samo zgolj še en vozle. Dokler imaš občutek 'resničnost poznam s pomočjo določene metode', nisi uvidel resničnosti, kajti karkoli kar se doseže s poljubno metodo, ni Absolut.
34. Tisto, kar verjameš, da si dosegel z zapiranjem oči, ne more biti najvišje, ker se njegova popolnost popači s samim procesom.
35. Najvišje znanje je kakor vsemogočni in vsevedni ogenj, ki požre vse iluzije. Vse umske nečistoče so sežgane v ognju znanja. Po uresnitvi tega stanja ni ničesar več za doseči.
- 36.-37. Z razsekanjem tega vozla človek popolnoma zavladava umu in njegovim pretvorbam. Zaglej blaženega, vseprežemajočega ātmana. Zaglej celoten odsev vesolja v ogledalu ātmana v tebi.

38. Nikdar ne premišluj: 'Vse to je ātman'. Rajši transcendiraj in se učvrsti v izkušnji samega ātmana.«
39. Ob poslušanju svoje žene je Hemačūdov um postal popolnoma prečiščen. Vsa njegova zmešnjava je izginila, ko je vsepovsod uzrl popolnost jaza.
- 40.-42. S svojim trdnim zaupanjem je po korakih dosegel zrelost v svojem spoznanju in se ustalil v tem dovršenem stanju. Po tem je nekaj let živel kot *džīvanmukta*, osvobojen tu in zdaj, pri čemer je užival posvetne radosti, premagoval sovražnike, kopicil bogastvo in vršil religiozne obrede in svečanosti.
- 43.-44. Spremljajoč to stanje, sta se tako njegov oče Muktačūda kakor tudi njegov stric Maničūda čudila: »Zakaj Hemačūda ni tak kakor prej?« Niti ni navdušen nad užitki, niti prizadet z bolečino.
45. Kako se je ustalil v jazu po zaslugi mirnosti? Te dni skrbi za celotno administracijo kakor igralec na odru.
46. Vseskozi je preplavljen z blaženostjo. Svoje dolžnosti opravlja vestno, a vseeno daje videz, da je njegov duh temeljito učvrščen v jazu.
47. Kako se je to zgodilo?« Gnani z radovednostjo so nekega dne pristopili k Hemačūdu in ga vprašali: »Kako si dosegel to stanje razsvetljenja?«
- 48.-53. Pojasnil je celotno zgodbo in ob poslušanju te sta tudi njegov oče in stric postala razsvetljena. Po tistem so bili kraljevi ministri ravno tako osvobojeni. Na ta način se je vsak v tistem veličastnem mestu, celo otroci in pastirji, naučil metode za dosego blaženosti. Moški in ženske, staro in mlado so podučeni o čisti zavesti in veselju, presegli svoj ego in telesno zavest. Z nadzorom nad svojimi čustvi so vršili svoje posvetne dolžnosti.
- 54.-55. Matere so hranile svoje otroke, razpravljajoč o absolutni resničnosti. Služabniki so se pogovarjali o resnici medtem, ko so delali, igralci pa so uprizarjali drame z duhovnimi vsebinami.
56. Glasbeniki so skladali pesmi duhovne modrosti, komedijanti pa so zabavali svoje občinstvo s tem, da so jim skozi komedijo ozavestili lažnosti sveta, v katerem živijo.
57. Učitelji so predstavili svete spise, polne duhovnih zgledov, da bi okrepili gorečnost svojih učencev.
58. V tistem veličastnem mestu so moški in ženske, služabniki, igralci, klovn, vojaki, delavci, arhitekti in kurtizane, prav vsi, dosegli končni cilj.
- 59.-61. Čeprav so skladno s svojimi prejšnjimi samskārami nadaljevali svoje poklice, niso svojih dodeljenih dolžnosti nikoli imeli za dobre ali slabe, ugodne ali neugodne. Niso se obremenjevali niti s preteklostjo niti s prihodnostjo, in tako so veselo živeli v sedanjosti, preplavljeni z blaženostjo med opravljanjem svojih dolžnosti.
62. Videc Šankha in drugi ršiji so nekoč prispeli v to mesto in ga preimenovali v Vidjānagar, Mesto modrosti.
63. Papagaji in kukavice so v svojih kletkah žgoleli pesem večne modrosti. Premišluj o jazu kot o čisti zavesti, onstran subjekta in objekta.

64. Kakor odsev v ogledalu ta zunanji svet ni različen od zavesti. Jaz sem zavest in zavest je negibna, a vseeno spravi druge predmete v gibanje.

65.-68. O ljudje tega sveta, odpravite lastno nevednost s tem, da osredotočeno uperite svoje zavedanje na večno razsvetljeno zavest. Meditirajte na tisto, kar je izvor vsega !«

To slavno mesto, v katerem so celo ptice modro govorile, obstaja še danes. Tako je v davnih časih kralj Hemačūda prejel znanje od Hemalekhe in je živel kot poznavalec resnice in osvobojeno bitje. Prek njega so vsi možje, žene in otroci tiste regije spoznali absolutno resnico.«

69. Dattātreja je nadaljeval s poučevanjem Parašurāma, rekoč: »Torej *satsang*, druženje z modrimi, je prvi korak na poti k dokončnemu cilju. Tisti, ki si prizadeva doseči najvišje, bi moral poiskati družčino svetnikov.«

Tako se zaključí 10. poglavje, z razčlembó in znanjem o ātmanu.

11. Pojasnitev nravi vesolja

1. PO POSLUŠANJU Hemalekhine čudovite zgodbe je Parašurāma še zmeraj spremljalo nekaj dvomov in je nadalje spraševal:

2. »Gurudeva! Čudovito znanje, ki si mi ga posredoval, je res osupljivo. Težko, skoraj nemogoče, ga je razumeti.

3. Kako je lahko ta zunanji svet zgolj zavest? Ne dojemam ga tako. Tvojo trditev lahko sprejemem na podlagi zaupanja in ne kakorkoli drugače.

4.-5. Brez predmeta ne morem izkusiti zavesti. Ni logično. Kako se lahko sprijaznim s tem? Razloži mi.« Dattātreja je odvrnil:

6. »O Parašurāma, razodel ti bom skrivnost obstoja zunanjega sveta. Celotno vesolje obstaja samo v očeh opazovalca. Nima svoje lastne eksistence.

7. Usmeril te bom. Pozorno prisluhni. Rečeno je, da so ti predmeti dejansko učinki, v ozadju katerih tiči vzrok.

8. Pojavitev česarkoli v novi obliki se imenuje rojstvo. Vesolje vseskozi spreminja svojo obliko. Zato je vselej videti popolnoma drugačno.

9. Nekateri učeni ljudje verjamejo, da se predmeti porajajo v vsakem trenutku, drugi pa menijo, da je zunanji svet kombinacija osnovnih elementov.

10. Kakorkoli že, vsa ta stališča sklenejo, da je to vesolje proizvod. Ne moremo verjeti, da je to vesolje proizvedeno brez kakršnegakoli učinkovitega vzroka, ker ne more biti proizvedeno brez zavesti.

11. S pomočjo logičnega sklepa imenovanega anvaja vjatiřeka, je možno določiti odnos med vzrokom in posledico. Svet potemtakem ni mogel nastati brez lastnega vzroka.

12. Včasih vzrok učinkovanja ni očiten. V tem slučaju si ga lahko predstavljamo. To je veljaven sklep, kar so potrdili modri.

13.-14. V splošnem ima posledica predhodni vzrok. Če vzrok ni viden, potem bi človek moral priti do njega s sklepanjem, kakor to počne v drugih primerih. Sicer bi bil univerzalen odnos med vzrokom in posledico protisloven. Kadarkoli ljudje želijo nekaj narediti, pričnejo zbirati opremo in pripravljati ustrezno gradivo. Vse stvari torej imajo svoj vzrok.

15.-16. Nekateri verjamejo, da je vesolje ustvarjeno iz atomov, ki so zaradi svoje nevidnosti in neživosti skoraj neobstoječi. Čeprav se materialni svet razvije iz teh atomov, je to nekaj povsem različnega od neobstoja. Sobivanje resničnega in neresničnega je protislovno samo po sebi.

17.-18. Tisto, kar ni rumeno, ne more biti rumeno in svetloba ne more biti tema, ker si nasprotujeta druga drugi. Če zanikamo to načelo, bo izjava polna napak. Kako bi se lahko, celo s posredništvom Božje volje, pojavila aktivnost v prvobitni naravi, ki je nezavedna?

19.-20. Torej na začetku stvarjenja se *prakrti* – prvobitni vzrok, iz katerega se to celotno vesolje razvije, sestoji iz treh osnovnih, a nezavednih vidikov. Kljub temu človek nikoli ne vidi, da se v domeni nezavednega principa karkoli zgodi brez zavestne usmeritve. Na ta način vesoljni vzrok ostaja neviden in za določitev narave tega nevidnega vzroka priskrbijo dokaz edino vedski izreki.

21.-23. Individualni opazovalec je nepopoln; razen avtoritativnega pričevanja nas torej nič ne more informirati o tem nevidnem vzroku. Posledica ne bo nikdar prišla brez vzroka. To vesolje je potemtakem delo nekoga in ta nekdo mora biti čista zavest. Vesolje je velikanska posledica onstran vsega človeškega razumevanja. Tista nedoumljiva moč je dovršena in Vede jo pojasnjujejo. Vede brez dvoma nudijo razlago te samo po sebi obstoječe resničnosti.

24.-27. Gospod Mahešvara je obstajal pred stvarjenjem. Je popolnoma neodvisen; brez uporabe kakršnekoli reči, sredstva ali materiala, je Mahešvara sam ustvaril platno in risal po njem. Vesolje ni nič drugega kakor to. Med sanjanjem oseba ustvari ves sanjski svet v svojem umu in se poistoveti s svojim sanjskim telesom. Vendar, ko se zbudi, njegovo sanjsko telo izgine. Podobno se razblinijo svetovi, ko nastopi čas uničenja. Toda resničnost, ki obstaja sama po sebi, ostane kakršna je.

28. Podobno kakor je tvoje telo različno od tvoje zavesti, je svet različen od samo po sebi obstoječe čiste zavesti. To vesolje je On projiciral nase. Vse to je Tisto.

29. Če obstaja ena sama resničnost, kako je potem to vesolje lahko projicirano? Dvojen obstoj ni možen.

30. Z zanikanjem zavesti niti obstoja časa in prostora ni možno dokazati. S čim lahko človek dokaže odsotnost zavesti? Zavest je gotovo najvišja resničnost.

31.-33. Resničnost je večno sijoča in leži v osnovi celotnega vesolja imena in oblike. Valovi ne morejo obstajati brez oceana in svetloba ne brez sonca, prav tako vesolje ne more obstajati brez zavestne podlage. Na začetku stvarjenja je bil Mahešvara, čista vrhunska zavest. Vse vesolje se rodi v njem, ohranja v njem in naposled razkroji v njem.

34. To teorijo podpirajo āgame, razodeti sveti spisi. Nobenega dvoma ni o njihovi verodostojnosti. Kadarkoli se pojavi dvom glede nevidnega in neznanega, edino ti izreki priskrbijo dokaz.

35. Obstajajo določene nenavadne moči, ki se jih doseže s pomočjo manter in dragih kamnov. Posamezniki z omejenim znanjem ne morejo doumeti njihove moči. Podobno morajo biti verodostojni opisi najvišje resničnosti, podani v svetih spisih, in pot do njih, čeprav jih je včasih težko razumeti.
36. Zategadelj so āgame, ki jih je razodel Mahešvara, največji in najzanesljivejši vir znanja glede absolutne resničnosti. Omenjeni spisi pravijo, da je pred nastankom vesolja Gospod sam obstajal v svoji slavi.
- 37.-38. Vesolje je izrazil brez pomoči kogarkoli, ker je popoln, čist in samostojen. Vesolje je projiciral na svoje lastno platno zavesti. Vesolje ne more obstajati izven njega.
39. Ker je vrhunsko bitje vseprežemajoče, ni ničesar ločeno od njega - kajti obstoja česarkoli izven meja zavesti se ne bi nikdar moglo spoznati.
40. Če sprejmeš dejstvo, da se vesolje pojavi v vrhunskem bitju, kakor je odsev navzoč v ogledalu, potem vsi problemi odpadejo.
41. Pojavitev vesolja je kakor akcija jogija, ki je ustvaril vesolje s svojo močjo volje.
- 42.-43. O Parašurāma, tvoje fantazije so čisto namišljene, vendar se celo v njih pojavijo in izginejo mnoge edinstvene in posvetne reči. Vendar dejansko je vse v tvoji domišljiji samo projekcija tvojega duha. Vse, kar se pojavi in izgine, se zgodi v duhu.
- 44.-45. Isto kakor za namišljene stvari velja, da imajo lastnost duha, si tudi stvari, ki izhajajo iz Mahešvare, vrhunske zavesti, delijo njegovo naravo. Čista zavest nima fizičnega ali vidnega telesa. Tripurā je identična čisti zavesti. Neskončna moč je samo bistvo njene narave. Ona je popolna in brez omejitev in priča vsemu vesolju.
- 46.-47. Čas in prostor sta omejevalna pogoja tega izraženega sveta. Prostor je identičen obliki in čas je identičen delovanju. Kako lahko čas in prostor omejita zavest, če sta od nje odvisna?
48. Pokaži mi čas in prostor, ki ni prežet z zavestjo. Kako je možno poznati prostor in čas brez zavestne podlage? Torej obstaja edino zavest.
49. Bistvo vseh stvari, ki jih lahko označimo z besedami, ni nič drugega kakor duhovna razsvetljenost. Duhovna razsvetljenost in zavest sta eno. Brez razsvetljenega jaza ni možno nikakršno vedenje. Zatorej razsvetli samega sebe!
50. Samo tista luč (znanje) je vrhunska, ki je sama po sebi sijoča in neodvisna od kakršnihkoli drugih sredstev. Nezavedne reči (denimo ogenj, sonce ali luna) ne svetijo samostojno, ker so odvisne od svojega izvora, to je Mahešvare.
51. Zavest je samoosvetljena. Nezavedne stvari je možno spoznati z zavestjo v ozadju.
52. Če praviš, da stvari obstajajo celo, kadar niso v tej luči, potem poslušaj. V tem slučaju v določanju obstoja ali neobstoja predmetov ne bi bilo nikakršne doslednosti.
- 53.-54. Tako kakor odsevi nimajo svojega lastnega obstoja, tudi predmetni svet nima svojega lastnega obstoja. Kakor podobe, ki so vidne v ogledalu, je tudi vesolje podoba v ogledalu zavesti. V resnici je vse zavest. Tisto, kar vidimo tu in tam in vsepovsod v vseh oblikah, je slava in veličina te moči.

55.-57. Odsev je povzročen s prozornostjo površine zrcala. Opazi razliko med odsevom, ki se pojavi v čistem ogledalu in tistem v čisti, mirni vodi. Ker je ogledalo nezavedno in nima svobodne volje, potrebuje predmet, da lahko odseva. Zavest pa je čista in prosta ter neodvisna od zunanjega predmeta. Čistost zavesti ne potrebuje nobenega dokazovanja, videz množine je v resnici nečistoča.

58.-60. Mnogoterost je raznolikost in v unitarni in nedeljivi zavesti je ne najdemo. Stvari, ki v resnici ne obstajajo, temveč zgolj navidezno, so vse po vrsti halucinacije. Celotno veselje je iluzija.

61.-62. Vesolje se ne pojavi samo od sebe; zaradi samorazsvetljene resničnosti, ki obstaja za njim, se pojavi kot takšno, kakršno je. Duh projicira vse barve. Podobe v ogledalu niso katerikoli del ogledala, vesolje in njegove podobe pa prav tako niso katerikoli vidik zavesti.

63.-64. Tako kakor je odsev neločljiv od ogledala, je vse to zrcaljeno veselje neločljivo od zavesti. Ogledalo ne more ustvariti podobe brez pomoči predmeta, toda zavest za lastno manifestiranje ne potrebuje predmeta.

65. Pogledj svojo lastno izkušnjo, Parašurāma. Koliko podob lahko projiciraš na platno svojega duha?

66. Sankalpa šakti, moč odločnosti, je predpogoj za doseg čiste zavesti. Brez sankalpa šakti oziroma trdne odločitve iskalec ni sposoben doseči čiste zavesti.

67.-68. Absolutna sama po sebi obstoječa resničnost je to veselje izrazila z uporabo sankalpa šakti, kot svojega pripomočka. Svet je podoba absolutne zavesti, ki se pojavi na zavestnem ozadju. Zato traja tako dolgo časa.

69. Moč zavesti je popolna, ker je volja absolutna neodvisno določila svojo manifestacijo. V primeru človeških bitij volja ostaja motena.

70. Toda s pomočjo dragih kamnov, manter in duhovne prakse se moč suverenosti razširi, omejitve izkustva pa zmanjšajo.

71. O Parašurāma, tako kakor čarodej ustvari iluzorne predmete za svoje občinstvo, podobno iluzorni so predmeti sveta, ki jih ustvarja sama po sebi obstoječa resničnost.

72. Iluzije, ki jih po želji prikliče v obstoj, vidijo vsi, zdijo se trajne, oprijemljive in se jih lahko uporabi kot grobo predmetne; nato jih vsrka. Tako je to z vesoljem.

73. Glej predmete, ki so ustvarjeni z jogijevo mentalno močjo. Stabilni so, čeprav so moči jogija omejene. Stvari, ki jih ustvari, se pojavijo le izven njegovega telesa.

74.-75. Zavest je neskončna; veselje je torej obdano z močjo zavesti. Vse drugo je izmišljajsko. Samo z razločevanjem in ne s kakršnimkoli drugim sredstvom, lahko človek razseka vozle iluzije.

76. Resnica je nespremenljiva, neresnica pa stalno spremenljiva. Nenehna sprememba je narava vesolja.

77. Loči med tem, kar je večno spremenljivo, in tem, kar je nespremenljivo. Svet vsebuje oboje. Vedi to.

78.-79. Vedno spreminjajoča se podoba v ogledalu ni trajna, toda zavest je trajna in nespremenljiva. Tistega, kar se nenehno spreminja, ni možno analizirati. Kakor sončna svetloba oslepi sovo, tako nevednost izgine, če opravimo pravilno analizo.

80.-81. To, kar je hrana za enega, je strup za drugega. Tisto, kar je božansko za jogije, ni božansko za nevedneže.

82.-84. Vse podobe, ki se zrcalijo v ogledalu, so podobe in kot takšne neresnične. Vesolje je kakor ogledalo; zavest, skozenj gledano, ustvari halucinacije. Če svet preverimo z razsodnostjo, vidimo njegovo iluzorno naravo.

85. Tripurā, veličastna, sije povsod. Tako sta bili sistematično pojasnjeni čista zavest in identiteta vesolja.

Tako se zaključí 11. poglavje, z razlago zavesti in nravi vesolja.

12. Neizmerne moči joge

1. PO POSLUŠANJU NRAVI VESOLJA skozi Dattātrejev opis je bil Parašurāmov um še vedno poln dvomov. Vprašal je:

2. »Gospod, prisluhnil sem tvojim idejam o vesolju. Karkoli praviš, mora biti res.

3. Vseeno ne razumem, zakaj se to vesolje zdi resnično. Zakaj so mnogi modri ljudje prepričani, da dejansko obstaja?

4. Zakaj je to vesolje videti resnično, čeprav trdiš, da ni resnično? Odpravljajoč moje dvome, me prijazno poduči, kako je vesolje neresnično.

5.-6. Véliki modrijan je nato začel pojasnjevati, zakaj se vesolje pomotoma zdi resnično.

»Poslušaj, Parašurāma! Ta iluzija je starodavna in ukoreninjena v nevednosti, kar povzroči, da se v smislu poznavanja eno stvar zamenja za drugo.

7. Pravi jaz je prezrt, ker se posameznik poistoveti s telesom. Tu odkrijemo meso, kri in kosti na eni strani ter čisto zavest (ātmana) na drugi. Med minljivim in neminljivim je ogromna razlika.

8. Istovetenje telesa z zavestjo je globoko zakoreninjena navada človeških bitij. Zavest je čista in neomadeževana.

9. To vesolje se prav tako dozdeva kot resnično zaradi istovetenja. S spreminjanjem človekove globoko ukoreninjene navade, da svoj jaz poistoveti s telesom, bo ta lažna predstava morala odpasti.

10. Vesolje bo izgledalo takšno, kakršno prepričanje o njem vlada v človeku. Jogiji se po zaslugi svojega premišljevanja in meditacije poistovetijo z ātmanom.

11. Naj omenjeno navežem na čudovito zgodbo. V deželi Banga je sveto mesto imenovano Sundarapura.

12. Tam je živel moder kralj Sušena. Njegov mlajši brat Mahāsena ga je zelo ljubil.

13. Sušena je pravično vladal svojemu kraljestvu, zato je bil nadvse spoštovan. Nekega dne se je namenil častiti gospoda *Šivo* z obredom *ašvamedhe*.

14. Njegovi mogočni sinovi in velikanska vojska so spremljali obrednega konja. Princi so porazili vse bojevnike, ki so poskušali zajeti konja.
- 15.-16. Ob zasledovanju konja so prispeli do bregov reke Iravati. Tam so šli mimo bivališča modrijana Tangana. Domišljavi vojaki se niso menili za modrijana in so šli mimo, ne da bi se mu poklonili.
17. Tanganov sin je bil besen zaradi takšnega omalovaževanja. Konju in princema, ki sta ga stražila, je odvzel prostost.
- 18.-19. Princi in njihova vojska so obstopili konja, toda mladenič je nenadoma vzel žival in s strani vstopil v skalnato steno, medtem ko sta princa zgolj osuplo gledala dogajanje.
20. Ko sta mladega asketa videla vstopiti v skalo, sta jo napadla s svojim orožjem in skalo razklala.
- 21.-23. Mladi jogi se je prikazal izza skale z ogromno vojsko in brž premagal nasprotno vojsko, zajel prince in jih z vojsko vred odgnal v notranjost skalne gore. Pobegli vojaki so kasneje poročali kralju. Sušena je bil začuden nad to zgodbo in je svojega mlajšega brata nagovoril:
24. Mahāsena, pojdi do postojanke, kjer prebiva modrijan Tangana! Ti jogiji imajo neizmerno moč. Celo bogovi jih ne morejo premagati.
25. Bodi ponižen, da boš ugajal jogijem, ter pripelji nazaj moje sinove in konja. Vendar to moraš storiti takoj, še preden se izteče čas obreda.
26. Ne zganjaj samoljubja pred jogiji. Če se razjezijo, te s svojo jogijsko močjo lahko prekolnejo in spremenijo v pepel.
27. Spoštljivo opravi svojo misijo, da bo naš namen izpolnjen.« Na kraljevi ukaz se je Mahāsena napotil k ašramu.
28. Tam je zagledal Tangana, ki je v svojem domovanju pri miru sedel v meditaciji. Njegovo telo je bilo kakor hlod negibno in kakor stena neomajno; njegovi čuti in um so bili umirjeni.
- 29.-30. Njegov ego se je povsem raztopil v oceanu blaženosti. Mahāsena se mu je s sklenjenimi dlanmi leže poklonil in modrijana začel kovati v zvezde. Tri dni je spoštljivo molil k modrijanu.
- 31.-32. Sin je bil zadovoljen s poveličevanjem, ki ga je bil deležen njegov oče. Pristopil je k Mahāsenu in dejal: »Zadoščen sem s spoštovanjem, ki si ga izkazal mojemu očetu. Povej mi, kako ti lahko pomagam. Sem sin modrijana Tangana.
- 33.-34. Moj oče je v globokem samādhiju, iz katerega se bo vrnil po dopolnjenih dvanajstih letih. Šele pet let je preteklo in še preostalih sedem jih mora dovršiti.
- 35.-38. Karkoli si želiš, boš dobil. Ne glej name kakor na otroka. Jaz sem po zgledu mojega očeta prav tako jogi, in za jogija ni nič nemogoče.«
- Ko je slišal mladega jogija, se je Mahāsena s sklenjenima dlanema poklonil. »O mladi modrijan, če mi zares želiš pomagati, bi želel videti tvojega očeta, ko bo prišel iz samādhija. To je moja iskrena želja.
39. Če misliš, da si zaslužiš tvoj blagoslov, prosim izpolni to željo.«

Mladi jogi je odvrnil:

- 40.-41. »O princ, na noben način ne bo možno izpolniti tvoje želje. Vendar zate bom naredil vse, kar zmorem. Za trenutek počakaj in prikazal bom svojo jogijsko moč.
42. Ta hip je moj oče učvrščen v popolnem miru. Kdo ga lahko zbudi iz globokega samādhija? Poskušal bom najti metodo, da ga pripeljem iz samādhija.
- 43.-46. Usedel se je in usmeril pozornost na tok svojega dihanja. Na trenutke je postal negiben. S svojim osredotočenim duhom je stopil v stik z modrijanom. Tedaj je modrijan odprl svoje oči.
47. Umirjeno in vedro je dejal: »Sin, ne zagreši te napake znova. Jeza je sovražnica meditacije.
48. Kralj po običaju vedno ščiti jogije. Ne moti kraljevih obredov.
49. Zategadelj bodi vesel in takoj vrni konja, da prej ne preteče čas ceremonije.« Tako je pregovoril svojega sina, da je nemudoma vrnil konja in prince, kar je omogočilo izvršitev ceremonije ob predvidenem času.
50. Upošteva je očetov ukaz, je mladi jogi pomirjen odšel v skalni hrib, od koder se je vrnil s konjem in princu ter jih izročil Mahāsenu.
- 51.-53. Mahāsena je poslal svoje sorodnike skupaj s konjem nazaj v prestolnico. Potem je še enkrat počastil Tanganu in spoštljivo vprašal: »Gospod, ne morem razumeti, kako so lahko moji nečaki in konj živeli znotraj skale. Prosim, pojasni mi to.«
- 54.-56. Tangana je odvrnil: »Princ, prisluhni moji zgodbi! Nekoč pred davnimi časi sem bil tudi sam kralj in vladal sem deželi, obdani z oceanom. Po milosti vrhunskega bitja sem pridobil znanje o Tripuri, materi veselja, ki je po svoji naravi čista zavest. Ko sem spoznal skrivnost Tripure, je zame predmetni svet izgubil svoj čar in vrednost. Tako sem, nezainteresiran za posvetne dejavnosti, kraljestvo predal svojim sinovom in se umaknil v ta gozd. Spremljala me je moja vdana soproga.
- 57.-58. Tisočletja sem izvajal strogosti. V služenju meni je tudi moja žena dosegla najvišji življenjski cilj. Nekoč pod vplivom nekih samskār, se je um moje žene, ki je bila vedno vdana samo meni, spolno razvnel, in sicer ravno, ko je bila v meditaciji.
- 59.-60. Videla je, da sem v globoki meditaciji, vendar ni mogla nadzorovati svojega hotenja. Imela je močno željo in je zanosila ter rodila razsvetljenega sina.
61. Predramila me je in položila sina v moje naročje. Potem je odvrгла svoje telo in odšla v nebesa.
62. Zagledal sem otroka v svojem naročju in uvidel, da mi je umrla žena. Z veliko skrbnostjo sem vzgojil otroka.
63. Nekega dne je moj sin izvedel za mojo preteklost in kako sem vladal kraljestvu. Prav tako je želel biti kralj in prosil me je za pomoč. Uvedel sem ga v znanost in filozofijo joge.
- 64.-65. Sledil je mojim napotkom in dosegel najvišje jogijsko stanje. Potem je s pomočjo sankalpa šakti, z močjo odločnosti, ustvaril veselje v tej skali, kjer je vladal celini, obdani z oceanom. To je svet, kamor je bil odpeljal tvoje nečake in konja, ki jih je pravkar izpustil.
66. Tako sem ti pojasnil njihovo skalno ujetništvo.« Po poslušanju modrijana je Mahāsena nadalje vprašal:

67. »To krasno zgodbo sem slišal od tebe osebno. Rad bi videl ta čudovit kraj. Ali lahko ugotiš moji zahtevi?«

68. Ko je pomolil k modrijanu, je ta svojemu sinu ukazal, da Mahāsenu razkaže vso svojo stvaritev.

69.-70. Modrijan se je, ko je sinu dal navodila, ponovno spustil v globine samādhija. Nato je mladi jogi Mahāsena odpeljal do hriba in vstopil vanj, toda princ mu ni mogel slediti. Poklical je mladega jogija.

71. Mladi jogi ga je iz notranjosti hriba poklical nazaj, nakar je prišel ven in rekel:

72. »Ti nisi jogi. Zaradi tega imaš težave pri vstopanju v hrib. Ker nimaš jogijske moči, je to zate težavna naloga.

73.-74. Odvrzi svoje grobo telo v to luknjo. Potem boš imel dostop.« Toda princ tega ni mogel, zato je dejal:

75. »O jogi, povej mi, kako naj zavestno odvržem svoje telo. Umrli bom, če to storim na silo.«

76. Mladi jogi je smehljaje dejal: »Ne poznaš jogijske znanosti. Zapri oči!«

77. Princ je nežno zaprl oči in mladi jogi je vstopil v njegovo telo, nakar je subtilno telo popeljal ven, fizičnega pa pustil ležati v luknji.

78. Potem je z uporabo svoje jogijske moči vstopil v hrib, tokrat skupaj s princem (opomba: jogi tu prikaže *parakājā praveša vigjāno*. To je redka tehnika, ki je poznana le zelo naprednim posvečencem).

79. Pretreseno ob ločitvi od svojega fizičnega telesa, je Mahāsenov subtilno telo izgubilo zavest. Mladi modrijan je prinčevo subtilno telo združil z grobim telesom, ki ga je materializiral s svojo sankalpa šakti, in princ se je spet ovedel. Ugotovil je, da ga mladi modrijan vodi preko širokega brezna. Zgoraj, spodaj in z vseh strani je videl osupljiv, neskončen prostor.

80.-82. Ves zgrožen je kriknil: »O véliki modrijan, ne zapusti me. Če se izgubim v tem neomejenem prostoru, bom umrl.« Mladi modrijan se je posmehnil njegovemu strahu in ga opogumil. »To je svet v notranjosti hriba. Neustrašno se razglej naokrog.

83.-86. Z znova pridobljenim pogumom je Mahāsena videl različne planete v daljavi, obdane s temo. Pomaknil se je v to območje oddaljenih planetov, pogledal dol in videl ogromno luno. Preselil se je tja, a je skoraj zmrznil, ker je bila luna tako hladna. K sreči ga je mladi modrijan zaščitil. Nato se je preselil na planet, kjer so ga ožgali sončni žarki. Mladi jogi mu je s pomočjo jogijske moči prinesel olajšanje. Vsi planeti so se mu zdeli kakor odsevi rajskega sveta.

87.-90. Nato je z jogijem pristal na vrhovih Himalaje. Od tod je lahko videl vsa mesta, na katere ga je opozoril modrijan, kajti jogi mu je podelil tudi močan vid, da je lahko opazoval zelo oddaljene celine. Videl je goro v obliki prstana, imenovano Lokāloka. Onkraj te je bila zlata dežela. Videl je tudi oceane, reke, sedem različnih, z gorami prekritih celin, bitja luči, demone, primitivna plemena in polljudi kot so *jakše* in *kinnare*.

91.-95. Tudi mladega modrijana samega je videl, prebivajočega v obliki Brahme, Višnuja in Šive, ki so živeli v Satjaloki, Vaikunthi in Kailāšu. Mahāsena je prav tako videl, da je mladi modrijan istočasno prevzel še drugo obliko in je vladal zemlji kot njen cesar. Začuden je bil nad to silno

jogijsko močjo mladega modrijana. Tedaj je taisti modrijan povedal: »O princ, dvanajst tisoč let je minilo, med najinim obiskom tega sveta. Sedaj se bova vrnila v zunanji svet, kjer živi moj oče.«

96. Brž ko je to izrekel, se je s princem vrnil v svet. Iz hriba sta prišla, kakor sta bila vstopila.

Tako se zaključí 12. poglavje, ki pojasni nekaj jogijskih moči.

13. Mladi jogi podeli znanje o Ātmanu žalujočemu Mahāsenu

1.-2. PO VRNITVI IZ HRIBA je mladi modrijan onesvestil prinčevo subtilno telo ter ga potegnil iz telesa, ki ga je materializiral zanj, in ga ponovno združil z njegovim originalnim fizičnim telesom. Potem je obudil njegovo zavedanje v prejšnjem svetu.

3.-4. Ko se je Mahāsena prebudil, je videl svoj prejšnji svet in bil je presenečen saj je zemljo, ljudi, drevesa, potoke in jezera zagledal v povsem drugačnih oblikah. Vprašal je: »O véliki, kateri novi svet je ta, ki mi ga sedaj prikazuješ?

5.-6. To je spet drugo vesolje. Kako čudovito je.« Mladi jogi je odvrnil: »O princ, to je ista dežela, v kateri sva prej živela. Minilo je mnogo časa. Zato je videti sveža in nova.

7.-8. En dan sva preživela v svetu, ki obstaja v notranjosti skale, medtem ko je tukaj v zunanjem svetu preteklo polnih dvanajst tisoč let. Zato se ta svet zdi tako drugačen. Ljudje sedaj živijo in se obnašajo drugače. Njihov jezik je povsem drugačen.

9. Z minevanjem časa gredo ljudje skozi take spremembe. Mnogokrat sem videl tovrstne stvari.

10. Poglej tja! Moj vsemogočni oče je še vedno v *samādhiju*. To je tisti kraj, kjer si ga počastil z vsem spoštovanjem.

11. Pred teboj je ogromna skala, kamor sva vstopila. Znotraj te skale si videl nov svet, ustvarjen z jogijskimi močmi. Od takrat so pretekla tisočletja.

12. V tvoji deželi Banga, kjer je obstajala čudovita prestolnica Sundarapura, je ogromen, gosto zaraščen gozd, v katerem živijo šakali in druge živali.

13. Virabhu izhaja iz rodbinske linije tvojega brata. Njegova prestolnica Višala v državi Malava se nahaja ob bregovih reke Kšipre.

14. Od tod izhaja še en kralj, Sašarmā, ki vlada deželi Dravida, prebivajoč v mestu Varddhana blizu reke Tāmraparne.

15. Takšno je stanje sveta, ki se nenehno spreminja. V nekaj trenutkih se pojavi povsem nov svet.

16. Čez mnogo, mnogo let se bodo te gore, reke, jezera in zemlja sami* spremenili. Svet je navajen sprememb.

17.-18. Nižine se dvignejo, gore se zdrobijo v rudnike, puščave pa postanejo tropski kraji. Skalna pokrajina postane peščena, peščena tla se spremenijo v skalovje.

19. Neplodna zemlja postane plodna in bujna pokrajina neplodna. Drago kamenje se spremeni v prodnik, prodnik pa v dragocene dragulje.
20. Sveža voda postane slana in slana voda je naenkrat sladka. Z ljudmi poseljene dežele postanejo raj za živali.
21. Nekoč je bila zemlja poseljena pretežno z žuželkami in črvi. Tako se svet sčasoma spremeni.
22. Skozi tek časa se zgodijo te spremembe na zemlji. V resnici zemlja ostaja ista.«
- Globoko pretresen je Mahāsena omedlel.
- 23.-26. Ko ga je jogi oživil, je zapadel v obup in pričel žalovati za svojo ženo, bratom in otroci. Mladi modrijan ga je potolažil s svojo modrostjo. »O princ, ti si sijajen človek. Zakaj žaluješ?
27. Moder človek nikoli ne stori česar koli brez razloga. Kdor izvaja dejavnosti brez poznavanja njihovih posledic, je bedak.
- 28.-29. Sedaj mi zaupaj vzrok tvojega obupa in kako ti služi.« Mahāsena je s precejšnjo tesnobo odvrnil: »O modrijan, ali ne vidiš vzroka moje žalosti? Celo ko veš, da sem izgubil vse, mi postavljaš to vprašanje?
30. Oseba, ki izgubi le enega družinskega člana, se utaplja v žalosti. Jaz pa sem izgubil mojo celotno družino skupaj s kraljestvom. In ti vseeno sprašuješ, zakaj sem žalosten.«
- 31.-32. Modrijan ga je krohotaše vprašal: »Princ, mar je to tvoja družinska tradicija, da verjameš, da te bo doletela velika nesreča, če ne boš žaloval? Ali misliš, da si boš z objokovanjem povrnil tiste izgubljene stvari?
- 33.-34. Zberi pogum in vedi, da se s potrlostjo nič ne doseže. Če meniš, da je nujno žalovati za izgubljenimi svojci, potem bi moral do konca svojega življenja žalovati za tvojim dedkom in za mnogimi drugimi starejšimi sorodniki, ki so umrli. Zakaj nisi še zaradi njih žalosten?
- 35.-36. Čigavi sorodniki so dejansko bili? Kako so postali tvoji sorodniki? V blatu tvojih staršev in celo v tvojem lastnem je na milijone glist. Tudi te so se rodile iz tvojega telesa in so z njim v sorodu. Zakaj tudi njih ne uvrščaš med svoje sorodnike in ne žaluješ še za njimi?
37. Princ, spomni se, kdo v resnici si! Čemu ta žalost? Ali si telo ali si od njega različen? Telo se sestoji iz mnogih elementov.
- 38.-40. Ali tisto, čemur pravimo uničenje, zadeva vse dele ali samo enega? Telesni deli odmirajo v vsakem trenutku. Na primer, urin, sluz, nohti in lasje se stalno izločajo, medtem ko telo obstaja še naprej. Zemlja, voda in drugi elementi so gradniki fizičnega telesa tvojega brata. Ti elementi še obstajajo.
41. Ti dejansko nisi telo, čeprav imaš telo. Podobno kakor rečeš, da so to 'moja oblačila', praviš tudi 'to je moje telo'. Ali lahko pojasniš, kako sta ti in tvoje telo eno in isto? Nista.
- 42.-43. Ne dvomi glede tega. Kakšen odnos vzpostaviš med seboj in drugim telesom? Ali si se že kdaj navezal na bratova oblačila? Zakaj potem žaluješ za mrtvimi, ki so točno takšni kakor oblačila. Princ, povej mi nekaj! Ko govoriš o 'mojem telesu', 'mojih čutih' in 'mojem umu', ali mi lahko poveš, kdo si?

44.-46. Mahāseṇa se je poglobil v to uganko. Želel jo je rešiti, toda ni mogel najti rešitve, zato je spet postal žalosten in je ponižno dejal: »Gospod, pravzaprav ne vem, kdo v resnici sem. Ne da bi poznal točen razlog, čisto iz navade občutim žalost. Nemočen sem. Izročam se tvojim stopalom. Gospod, v čem je skrivnost?

47. Ko nekdo umre, se njegovi sorodniki razžalostijo. Ne poznajo svojega bistva, žalostni pa so.

48. Gospod, podrejam se ti. Prosim, sprejmi me za svojega učenca. Prosim, pojasni mi vso to zadevo.

Ko je to slišal, je modrijanov sin spregovoril:

49.-52. »Prisluhni Mahāseṇa! Ljudje, zavedeni z močjo iluzije vélike boginje, ne doumejo svojega bistva in po nepotrebnem žalujejo. Dokler ne spoznajo ātmana, podlegajo žalosti. Po samouresničitvi človek nič več ni razžaloščen, podobno kakor človek pozabi na svojo sanjsko identiteto in dotične skrbi, ko se zbudi.

53.-54. Ko se sanjalec zbudi ali ko občinstvo razume, kako je bil trik izveden, njihova reakcija na sanje ali iluzijo izgine. Dejansko se smeji samim sebi, ker so bili preslepljeni. Na isti način se osebi, ki je spoznala pravi jaz in s tem prečkala ocean iluzij, smilijo potrti ljudje, kakršen si sedaj ti.

55. Po uresničitvi jaza človek lahko prečka ocean žalosti. O mogočni princ, spoznaj ātmana in zavrzi to žalost, ki je rezultat zablode.«

56. Mahāseṇa je dejal: »Gospod, zgled sanj in čarovnije se mi ne zdi primeren.

57.-58. Skozi magijo ali v sanjah ustvarjeni predmeti se preprosto pojavijo in ne služijo nekemu namenu, toda predmeti iz budnega stanja se zdijo resnični in uporabni. So povsem oprijemljivi in nikakor niso nestvarni. Kako jih lahko enačimo s sanjskimi predmeti?«

Mladi jogi je odvrnil:

59. »Princ, poslušaj! Kar praviš glede mojega zgleda, češ, da je neustrezen, je še en primer nerazumevanja. Ti si prav tako dvojno zmeden kakor je oseba, ki sanja.

60. Sanjsko drevo služi namenu v sanjah. Ali je možno, da popotnik počiva pod drevesom?

61. Čeprav so sanjalci zadovoljni med sanjanjem, prebujeni ne morejo uživati sadja iz svojih sanj. Ali ni sadje s tistega drevesa zadovoljilo sanjalca?

62. Če praviš, da sanjski predmeti izgubijo svoj obstoj takoj, ko se oseba zbudi, postoj. Ali ni prav tako res, da predmeti, ki se nanašajo na budno stanje, v globokem spancu izginejo?

63. Če trdiš, da so po prebujanju predmeti, ki so včeraj bili tam, danes še vedno tam, potem mi povej, ali ne drži, da se sanjske predmete lahko prav tako podoživi.

64. Če praviš, da v sanjah ni ponovitve sanjskega izkustva in da so sanjski predmeti posledično neresnični, potem prisluhni. Kje vidiš ponovitev danega predmeta v budnem stanju, bodisi da se predmeti v budnem stanju prav tako spreminjajo?

65.-67. Ali namiguješ, da gore, oceani in zemlja – vse te oblike, ki jih vidimo – v resnici trajno obstajajo? Dejansko se stalno spreminjajo. Isto je z doživetji sanjskega sveta. V sanjah se zemljo, gore, reke, prijatelje in sorodnike doživi na točno isti način kakor v budnem stanju.

68. Tudi gore in drugi predmeti našega sveta so spremenjeni, če jih ponovno opazujemo. Kako so lahko resnični? Poleti ni slapov, v deževnem obdobju pa se pojavijo.
69. Podobno se živali, žuželke, grom, oblaki, strela in nevihte stalno spreminjajo. Do sorodnih sprememb prihaja na zemlji in v morju.
70. Celo oceani se nenehno spreminjajo. Saj ti pravim – skušaj misliti na finejši ravnini.
- 71.-72. Tako predmeti v budnem stanju kakor tudi tisti v sanjskem stanju so podvrženi stalnim spremembam. Vendar v praktičnem življenju očitno obstaja neka razlika. V budnem stanju so doživeti predmeti podobni predmetom, doživetim v stanju sanjanja. Njihove temeljne kontinuitete ne gre prezreti.
- 73.-74. Če sanje opredeliš kot nekaj iluzornega, želim vedeti, kaj je iluzija. Iluzija je odvisna od pojavljanja in izginjanja predmetov za naše čute.
- 75.-76. V globokem snu vse izgine. Tisti, ki nimajo jasnega vpogleda v naravo predmetov, zaradi svojih izkrivljenih umov ne morejo dokazati verodostojnosti katerega koli predmeta.
77. Ta svet je podoben svetu, ki se ga doživlja v sanjah. Sanje je prav tako možno podaljšati.
78. Dokler sanje vztrajajo, se njim lastni predmeti zdijo resnični. Služijo predvidenemu namenu sanj in so videti popolnoma stabilni. Predmeti v zunanjem svetu, ki ustrezajo budnemu stanju, imajo natanko iste lastnosti.
79. Tako kakor se oseba zaveda budnega stanja, kadar je budna, se v stanju sanjanja zaveda sanjskih predmetov.
80. Princ, če sta si budnost in sanjanje podobna, zakaj potem človek ne žaluje za svojci, ki ji je izgubil v sanjah?
81. Resničnost zunanjega sveta je projekcija posameznikovega duha. Če nekdo meni, da je neresničen, potem za to osebo dotično veselje zagotovo postane neresnično.
82. Propagirali smo idejo o resničnosti tega vesolja, ker sploh nismo upoštevali možne alternative. Princ, po spoznanju ātmana boš vedel, da je vse, kar ti pravim, res.
83. Svet, ki si ga pravkar izkusil, je zgled mojih trditev. Če ga želiš ponovno doživeti, pojdiva še enkrat do hriba in ga obkroživa.
- 84.-86. Modrijanov sin je odpeljal princa okoli ogromnega skalnega hriba, rekoč: »Princ, ves ta skalni hrib se razteza zgolj na nekaj kilometrih, vendar si v njem videl celotno vesolje. Je bil resničen, ali pač ne? Ali je bil del sanj ali resničen?
87. En dan v notranjosti skale si doživel kot dvanajst tisoč let zunaj nje. Sedaj se odloči, kateri svet je resničnejši.
88. V primeru dveh različnih sanj, enih sanj ne moreš pojasniti v jeziku drugih. Očiten sklep je, da je celotno vesolje plod človekove lastne domišljije.
89. Brez tovrstnega domišljanja bi v hipu izginil. Zatorej se potolaži. Svet je podoben sanjam. Ne objokuj smrti svojega brata.

90. Um je kakor platno, na katerem so navidez naslikani razni predmeti danega veselja. Ti predmeti so kakor podobe, ki so vidne v ogledalu. Torej ne bodi potrtr zaradi smrti sorodnikov v sanjskem svetu.

91. O princ, spoznaj, da je svet izraz jaza! Jaz je čista in vrhunska zavest. S tem vedenjem izkusi srečo v sebi.«

Tako se zaključí 13. poglavje, v katerem je primera notranjščine gore pojasnjen s stališča joge.

14. Sankalpa šakti in na kakšen način jo pridobiti

1. PO POSLUŠANJU MODRIJANOVEGA SINA je Mahāseṇa s svojim prečiščenim umom začel jasneje opazovati stvari. Primerjajoč predmete zunanjega sveta s predmeti, ki jih je videl v sanjah, se je znebil žalosti.

2. Rešen žalosti in navdan s pogumom, je vprašal modrijanovega sina: »O nadvse modri, ti lahko vidiš onstran. Imaš temeljito znanje in poznaš tisto, kar je spoznavno s čuti, in tisto, kar je njim nedosegljivo.

3.-4. Kakorkoli že, tu je še nekaj, česar ne razumem. Prijazno odgovori na moja vprašanja. Rekel si, da se je vse to zgodilo skozi domišljijo. Kako? Ne glede na to v kolikšni meri si nekaj zamišljam, ni rečeno, da se zunaj mene to zgodi.

5. Ker je tvoje hoteno mišljenje povsem izpopolnjeno, si lahko materializiral celotno veselje znotraj hriba. Ta zunanji svet in svet hriba soobstajata. Od kod potem izvirajo razlike v času in prostoru med obema svetovoma?

6. Zagotovo en od njiju ni resničen. Kateri? Jogi je odvrnil:

7. »Tukaj je domišljija identična odločnosti, ki je dvovrstna: popolna in nepopolna. Domišljija, ki ne vsebuje dvoma, je koristna. Odsotnost dvoma pomeni nepretrganost posamezne misli.

8. Vesolje obstaja zaradi želje Brahme, stvarnika. Brahma je ustvaril vesolje s svojo silno željo.

9. Svet, ustvarjen s tvojo željo in voljo, ni bil ustvarjen z enako odločnostjo in voljo kakor Njegovo stvarstvo.

10.-11. O princ, obstajajo razni *siddhiji*. Eni so prirojeni, drugi so dobljeni s pomočjo dragih kamnov, tretji z uporabo zeliščnih preparatov, četrti so rezultat jogijske *sādhane*, peti temeljijo na izvajanju določenih strogosti, šeste se priključijo z mantram, in uslišanje želje je vzrok sedmih.

12. Brahmā je to moč prejel ob rojstvu, jakše in demoni z uporabo dragih kamnov, deve s pomočjo zelišč, jogiji s prakso joge, spokorniki s pomočjo strogosti, poznavalci manter z uporabo manter, nebeški arhitekt Višvakarmā pa jo je prejel z uslišanjem želje.

13.-14. Z lastno odločnostjo so pretekle sankalpe pozabljene. Sankalpo je treba izvesti zares povsem odločno.

15. Človek mora izprati vse tiste stare madeže duha, da bi lahko vzpostavil nov in učinkovit red v sebi. Tak osredotočen koncept ne more naleteti na nikakršne ovire. Vse velike stvari so dosegljive s takšno močjo.

16. Tvoj um ni nedeljen in osredotočen. Zato bi se moral naučiti, da ga fokusiraš.

17. O princ, naj ti pojasnim skrivnost časa in prostora.

18. Zdi se, da je to zate osupljiva skrivnost, ker nisi vedež. Lahko ti jo jasno razložim. Narava veselja je, da se pojavi v raznolikih oblikah.

19. Svetloba je ena stvar, vendar pa se jo doživlja na dva načina. Za bitja, ki so podnevi slepa, denimo sove, se pojavi v obliki temê, medtem ko za druge privzame obliko svetlobe.

20. Ljudje in živali se utopijo v vodi, ribe pa se zadušijo na zraku.

21.-22. Ogenj opeče ljudi in druga bitja, toda *tittira*, legendarna ptica, požre ogenj. Ogenj se pogasne z vodo, olje pa ga razplamti.

23. Tako si je stotine in tisoče predmetov med seboj nasprotnih. Pazljivo prisluhni, saj ti bom povedal razlog!

24.-25. Vid ne more obstajati brez očesa. Okvarjeno oko, na primer prizadeto s kratkovidnostjo, povzroči dvojno videnje.

26.-32. Neobičajno videnje je rezultat obolelega očesa. Tako kakor je očesne okvare možno ozdraviti s primernim posegom, je tudi umske nečistoče možno odstraniti s pravo sādhano.

Na vzhodnem otoku Karandake so stvari ves čas videti rdeče. Na otoku Ramanaka pa so postavljene na glavo. V tem slogu ljudje na drugih otokih različno zaznavajo stvari, skladno z njihovim videnjem. Če kdorkoli vidi stvari drugače od svojih vrstnikov, poskuša ozdraviti tisto, kar je po njegovem mišljenju problem vida, tako da bo lahko videl na isti način, kakor vsi drugi.

Karkoli nekdo vidi v svetu je odvisno od videnja očesa. Isto velja za zaznave vonja, okusa, sluha in otipa, namreč, da obstajajo zgolj v svojih ustreznih čutih. Vsi mentalni vtisi so samo del uma. Čas in prostor se pojavita na umskem obzorju. Odnos med časom, prostorom in predmeti je v skladu s tem, kako jih ocenjuješ.

33. Princ, poslušaj! Notranja resničnost je dejansko vzrok veselja. Tako kakor ogledalo podpira zrcalno podobo, je tudi veselje podprto s samo po sebi obstoječo resničnostjo.

34.-37. Telo je zunanja ovojnica. Vendar kako bi lahko bilo izvzeto iz njegovega notranjega prebivalca? Podobno loncu, ki se razlikuje od lončarja, je telo prav tako različno od duše. Telo je različno od vidca. Tisto, kar je videno, vidimo zaradi osvetlitve. V odsotnosti te ni možno videti ničesar. Dejansko so vsi osvetljeni predmeti znotraj videnja opazovalca. Opazovalec in opaženo nista eno in isto.

38.-40. Telo ali um ne moreta biti opazovalca, ker se ju, kakor gore in druge predmete, opaža z zunanjo svetlobo. V sebi razsvetljeni videc ne potrebuje nobenega vira osvetlitve, ker je on sam edini vir vse svetlobe.

- 41.-42. Čas in prostor sta podaljšek samo po sebi osvetljenega bitja. Za takšen razsvetljen obstoj ne obstaja delitev na znotraj in zunaj. Tako kakor vrha ni možno oddvojiti od gore, tudi osvetlitve ni možno oddvojiti od jaza.
- 43.-44. Celotno vesolje je vedno od zunaj in od znotraj obdano s svetlobo. Takšna svetloba je transcendentalna in se imenuje Tripurā, najvišja boginja. Poznavalci Ved jo imenujejo Brahman, za vaišnavite pa je to Višnu.
45. Šaiviti jo prepoznajo kot Šivo, šaktijci pa jo prepoznajo kot Šakti.
46. Tako kakor je odsev prežet z ogledalom, je tudi ta svet prežet z močjo zavesti. Vse stvari v tem vesolju so osvetljene z njeno svetlobo.
- 47.-49. Tako kakor zrcalna podoba mesta ni del ogledala, tudi vesolje ni del zavesti. Zrcalne podobe ni možno ločiti od ogledala, vesolja pa prav tako ne od zavesti. To je veličastje pravega jaza.
50. Prostor je praznina. Kakor svet ni preverljiv, je prostor podobno nedoločljiv.
51. To vesolje prebiva v jazu, toda zastavlja se vprašanje: zakaj zavest istočasno privzame naravo temê? Če sta zavest in sijaj vseprežemajoča, od kod sta se potem rodili tema in nevednost.
- 52.-53. Tako kakor ogledalo vsebuje zrcalno podobo, tudi vseprežemajoča zavest preveva vesolje s svojo močjo. Sama po sebi obstoječa zavest je znotraj in zunaj; je posamična in zgoščena ter v svoji maternici vsebuje nepremično in premično vesolje. Po svoji naravi edinstvena, nima niti vzroka niti pobude.
- 54.-55. Ogledalo vedno ostaja neprizadeto. Ne glede na množino odsevanih podob vedno ohranja svojo prozornost. Isto velja za samo po sebi razsvetljeno zavest. Skozi sādhamo napredni meditant lahko preveri različna stanja, denimo budnost in sanjanje.
56. Mladi jogi je rekel: »O princ, nauči se preverjati tvoji stanji budnosti in sanjarjenja ter podobe, ki ti stalno hodijo po glavi. Vse te podobe so proizvod tvojega duha.
57. Zavest ostaja neprizadeta pred stvarjenjem, po razkroju in med pojavno fazo tega sveta, podobno kakor ogledalo ni prizadeto s podobami, ki se zrcalijo v njem.
58. Čeprav je absolutna, se sama po sebi obstoječa resničnost manifestira, kljub temu pa ostane neomadeževana s svojim izraženim vidikom.
59. Prvi korak stvarjenja je bila tema. To označuje prvo stopnjo izražanja in se imenuje *avidjā* ali *tamas*. Pojavnost popolnega, ki daje videz omejenega in nepopolnega, je *avidjā*.
60. Stanje, v katerem je absolutna resničnost ločena od svoje *pūrnāhante*, polnosti »jaz sem-a«, in privzame, da je tisto, kar je nasprotno polnosti »jaz sem-a«, se imenuje *avjakta*, neizraženo.
61. Sama po sebi sijoča zavest se imenuje *šiva tattva*; kadar se jo dojema zunanje, se imenuje individualno občutje jaza, *šakti tattva*.
62. Zunanje projicirana *mahā-šūnja*, vélika praznina, prekrita z *ahambhāvo* oziroma »jaz sem-om«, se imenuje Sadāšiva.
63. Taista *sadāšiva tattva*, ko v njej prevladuje nezavednost, se imenuje Īšvara. Izkustvo tako Sadāšive kakor tudi Īšvare, ki je sočasno dualistično in nedualistično, se imenuje *šuddhavidjā* (čisto znanje).

64. Ker se dotlej z dualnostjo podprt svet še ni pojavil, se ta ráven stvarstva imenuje *šuddha*, čista kreacija.
65. Ko je pod vplivom *svātantrja šakti*, se izkustvo dvojnosti postopoma širi in *džadašakti* (nezavedno) postopoma prevlada nad zavestjo.
66. Z zavestjo neoživljena sila se imenuje *mājā šakti*. Obstaja jasna razlika, lepo primerljiva z razliko med semenom in poganjkom.
- 67.-69. Z zavestjo oživljeno stanje se imenuje tudi *puruša*, ki se nahaja znotraj petih ovojníc: *kalā*, *vidjā*, *rāga*, *kāla* in *nijati*. Omejena sposobnost delovanja se imenuje *kalā*; omejena sposobnost védenja se imenuje *vidjā*; želja je *rāga*; omejena življenska doba je *kāla*; postavljanje stvari v pravilni red se imenuje *nijati*. Zavest v kombinaciji s temi petimi omejevalnimi dejavniki se imenuje *puruša*.
70. Posamična duša ostaja ujetnica karme, pozitivne in negativne, ki podpira moč inteligence v njej, in se imenuje *prakrti*.
71. Karmični rezultati so trojni – prijetni, nevtralni in neprijetni. *Prakrti* je prav tako trojna – *satvična*, *radžastična* in *tamasična*, oziroma z lastnostjo svetlobe, aktivnosti in inercije. Določeno stanje, ki ga privzame *čitta* se imenuje *prakrti*.
72. Tisto, kar se v stanju globokega sna imenuje *prakrti*, se v budnem stanju imenuje *čitta*.
73. Ker je polna latentnih želja, ostaja v neizraženem stanju. Razlikuje se glede na posameznike in njihove latentne želje.
74. V globokem snu so si vse posamične duše enake. Med seboj se razlikujejo potem, ko se vrnejo iz tega stanja.
75. Kadar prevladuje zavest, se imenuje *puruša*. Kadar prevladuje neizraženi vidik, se imenuje *prakrti*. Glede na razne funkcije, ki jih ima, se ena in ista *čitta* imenuje *ahamkāra*, *buddhi* in um.
76. Ego, sposobnost razločevanja in um so modifikacije *čitte*, ki jih skupaj imenujemo *antahkarana*.
77. Iz teh treh pretvorb se rodi petero subtilnih čutov, petero grobih čutov ter prostor, zrak, ogenj, voda in zemlja.
78. Na ta način se sama absolutna zavest, priča vsega, pojavi kot vesolje, in sicer kakor da je slednje ločeno od nje, kakor da je izven nje.
- 79.-80. Tisto, kar je prvobitni vzrok vesolja, se imenuje Tripurā Šakti. Na njeno željo se je rodil Brahmā, iz Njegove odločnosti in volje pa je nastalo to vesolje. Vendar to, kar pojmuje kot 'jaz' in 'ti', je čista zavest.
81. Raznolikost v vesolju se pojavi zaradi številnih faz zavesti. Po razkroju vesolja ni možno ločevati med resničnim in neresničnim.
82. Zavest v tebi je zastrta z močjo moje. Ko je ta zastor dvignjen, zavest sije v lastni slavi in tedaj *čit-šakti* plane na dan.
83. Glede na čas in prostor posameznik zaznava stvari kot velike, majhne, kratke in dolge.
- 84.-86. Zame je dvanajst tisoč let to, kar je za Brahma en dan. To, kar je zanj razdalja dveh in pol milj, je zame neskončno in obsega celotno stvarstvo. Obe različici sta veljavni.

87.-88. Na primer, če si človek predstavlja hrib in znotraj tega hriba celotno vesolje, bo ta zamisel trajala, dokler bo trajala njegova domišljajska predstava. V praktičnem svetu je močna volja pomembna.

89. O princ, to vesolje se zrcali v ogledalu zavesti in tisto, kar se zdi kot vesolje, je pravzaprav podoba v ogledalu. Podoba se v ogledalu pojavi zgolj s pomočjo zavesti.

90. Zavest je kakor platno, podoba pa je vesolje. Vedeži poznajo skrivnost časa in prostora, ker so segli onstran.

91. Jogiji v delčku sekunde izničijo prostor in zanje je celotno vesolje, kar zadeva sposobnost zaznave, kakor zrno na dlani.

92. O princ, priznaj dejstvo, da je vesolje podoba v ogledalu zavesti in se zbranega duha osredotoči na jaz. Reši se zablode, da je svet resničen!

93. Potem boš svoboden prav tako kakor sem jaz, odkar sem razsekal spone nevednosti.«

94.-96. Parašurāma, princ je po zaslugi satsange z modrijanovim sinom razblinil svojo nevednost, s čemer se mu je sposobnost razločevanja izostrila in prečistila. Končno je vedel, kaj je njegov skrajni cilj in potem je vadil tehniko samādhija. Za dosego tega stanja se ni zanašal na zunanje berge.

97. Njegovo življenje je postalo srečno, obenem pa se je to poznalo tudi na dolgoživosti. Nič več se ni istovetil s svojim telesom ali katerimi koli drugimi posvetnimi stvarmi. Postal je razsvetljen in s tem naposled dosegel osvoboditev.

O Parašurāma, zapomni si, da je to vesolje le podoba in nima svojega lastnega obstoja. S pomočjo premišljevanja boš odstranil dvom iz svojega duha.«

Tako se zaključi 14. poglavje, z razpravo o naravi resničnega in neresničnega.

15. Zavedanje zavesti in lekcija dana Aštāvakru

1.-2. PARAŠURĀMO JE TA ZGODBA o skalnatem hribu, ob kateri se človek zamisli, osupnila. Prečiščenega duha je šel k Dattātreju in se mu leže poklonil.

3. »O gospod, ti si posredoval veličastne nauke skozi zgodbo in začel sem premišljevati o njih.

4. Razumem, da je samo čisto znanje resnica in da je predmetni svet tako neresničen kakor podobe, ki se odsevajo v ogledalu.

5. O Vélika Mati Mahešvarī, povej mi, ali sama zavest izrazi ta pojavni svet, iz neizraženega stanja globokega sna v stanji sanjanja in budnosti.

6. Čista zavest je neposredno znanje. Ta izrazitev vesolja nima nobenega drugega vzroka, temveč se spontano rodi iz same po sebi obstoječe resničnosti. To razumem, ker sem ti prisluhnil s prečiščenim umom.

7. Zavesti ni možno doumeti z intelektualnim znanjem, saj je čista in neomadeževana z umom in njegovimi pretvorbami.

- 8.-9. Zbežan sem in želel bi izvedeti, kako doseči uresničitev, brez katere se ne uzre cilja. Kakšna je narava osvoboditve? Če se slednjo doseže za časa tega življenja, ali se potlej življenjski slog osvobojenega spremeni enkrat za vselej? Kako se nekdo obnaša, če je osvobojen?
10. Razsvetljeni ljudje so včasih, zdi se, zavzeti z zunanjimi dejavnostmi. Kako povežejo zunanji svet s čisto zavestjo v takšnih slučajih?
11. Če so dosegli najvišjo zavest, kako potem lahko delujejo v zunanjem svetu? Kako lahko sredi te raznolikosti najdem enost in poskrbim, da je osvoboditev možna celo sredi zunanjih dejavnosti?
12. Zakaj opažamo očitne razlike med razsvetljenimi modrijani? Peščica jih je dozdevno dejavnih. Nekaj se jih ukvarja s poučevanjem svetih spisov.
13. Nekaj posameznikov časti božanstva na različne načine. Peščica srečnežev ostaja v samādhiju.
14. Drugi se držijo raznih strogosti, pri čemer trpinčijo telo in čute. Nekaj jih poučuje svoje študente jasno in iskreno.
15. Nekateri razsvetljenci vladajo lastni deželi z izredno pravičnostjo. Nekateri od njih ostanejo zavzeti s konstruktivno kritiko filozofskih razlik.
16. Nekaj jih je zaposlenih s pisanjem svetih spisov. Spet drugi se pretvarjajo, da niso normalni v svojem obnašanju.
17. Vendar ti posamezniki različnih kategorij so deležni slave, kakršna pritiče modrim (Opomba: nestrokovnjak težko razloči. Odlično se ujema z odličnim; za shajanje z odličnim moramo biti odlični).
18. Kako lahko prihaja do razlik v njihovem obnašanju, če so res osvobojeni? Ali obstajajo različna stanja in razredi osvobojenosti?
19. Naklonjeno razreši ta nesoglasja, ker te zelo spoštujem in si goreče želim poznati resnico.«
20. Dattātreja je bil zadovoljen in je na vsa vprašanja svojega najljubšega učenca odgovoril takole.
21. »Parašurāma, ti si najiminitnejši med modrimi. Zagotovo si vsaj bežno uzrl resničnost. Navdan si z dobrimi mislimi in tako si zaslužiš izvedeti resnico.
22. Ko duh krene po poti resnice, si posameznik zasluži obilno milost Božanske Matere. Kdo lahko doseže končno osvoboditev brez njene ljubeče milosti?
- 23.-24. Namen je izpolnjen, ko sādhakov duh postane radosten in stalno premišljuje ter s tem krepi svojo ustvarjalnost. Do sedaj si pravilno razumel naravo zavesti.
25. Znanje brez temeljite izkušnje se ne šteje za pravo znanje. Torej ne imej nobenega dvoma.
26. Temeljito izkustvo jaza je stalno zavedanje »jaz sem-a« in za takšnega vedeža slepila sveta izginejo. Posredno znanje je podobno sanjam.
27. Tako kakor je dostop do zakladnice bogastva v sanjah le fantazija, je tudi posredno znanje podobno sanjam.

28. Pojasnil ti bom s pomočjo čudovite zgodbe. Nekoč je bil v kraljestvu Videha moder kralj po imenu Džanaka.

29. Kralja Džanaka se vedno navaja kot edinstven zgled poznavalca veselja in tistega onstran. Nekoč je vršil obred za dosego končne osvoboditve.

30. Mnogi *brahmini* in učeni asketi, puščavniki in intelektualci, dobro podkovani v Vedah, so sodelovali v obredni svečanosti.

31. Varuna, bog voda, je prav v istem času želel izvesti podoben obred, vendar imenitni modrijani in učenjaki niso sodelovali v tistem obredu.

32. Vsi veliki ljudje iz različnih družbenih sfer so z zadovoljstvom sprejeli Džanakovo gostoljubnost. V znak maščevanja je Varunov sin obsodil številne učene *brahmine*.

33.-37. Celo preoblekel se je v brahmina in vstopil v kraljevo hišo, da bi blagoslovil Kralja in nagovoril zbrane rekoč: »O kralj, ta zbor ne ustreza tej priložnosti. Je kakor čudovito jezero, polno lotosov, v uporabi vran, šakalov, čapelj in kavk. Od teh nesposobnežev ni nobene koristi. Med njimi ne najdem nikogar, ki je moder kakor labod in lahko razloči med resnico in nevednostjo, kakor labod loči mleko od vode. Ne želim sodelovati v zborovanju bedakov.«

38. Celoten zbor učenih ljudi se je razjezil, ko je slišal te žaljive besede. »Ti šarlatan! S kakšno pravico žališ tukaj zbrane modrijane?

39. Kakšne so tvoje sposobnosti, da verjameš, da nas lahko premagaš v debati? Idiot. Zakaj tako govoriš? Moral boš z nami razpravljati preden zapustiš to zborovanje.

40. Večina svetovnih izobražencev je zbranih tukaj. Ti bedak. Ali misliš, da si sposoben razpravljati z vsemi nami?

41. Reci, s kakšnim izvrstnim znanjem se ponašaš, da nas bo vse porazilo v debati.«

Varunov sin se je na izziv odzval, rekoč:

42.-43. Vse vas lahko premagam v trenutku, vendar pod enim pogojem. Če me premagate, me vrzite v morje. Če zmagam jaz, bom utopil vsakega poraženca. Najprej sprejmite to stavo in nato bomo začeli razpravljati.«

44. Vsi *brahmini* so sprejeli izziv. Debatirali so z Varunovim sinom.

45. S svojo zavajajočo logiko je premagal vse učenjake in jih vrgel v morje.

46. Varunovi vojaki so izvlekli ljudi, ki so se utapljali in jih odpeljali do njegovega slavnostnega odra, kjer so jih sprejeli z velikim spoštovanjem. Tisti *brahmini*, ki so se bili utapljali preden so jih rešili, so bili zadovoljni z Varunovo gostoljubnostjo.

47.-50. Vendar Aštāvakra, Kaholov sin, ki je bil zelo vešč v umetnosti iracionalnega razglabljanja, je slišal, da so njegovega očeta vrgli v morje. Pohitel je na dvor in premagal Varunovega sina, nakar mu je ukazal, da utopi samega sebe. Varunov sin je razkril svojo identiteto in vrnil izgubljene *brahmine* z dvora svojega očeta. Po vrnitvi *brahminov* je Aštāvakra postal samoljuben in se začel bahati s svojo veličino. To je brahmine seveda užalilo.

51.-52. Nemudoma je prišla modrijanka v žafranastih oblačilih in z dolgimi lasmi, kakršne imajo puščavniki. Zaradi njene jogijske izpopolnjenosti je ohranila mlad in privlačen videz. Pozdravila je *brahmine*, ki so se zatekli k njej, in ko jo je kralj primerno počastil, jih je potolažila in nato dodala:

53. »O Kaholov sin, zares si zelo učen. Osvobodil si *brahmine* s tem, da si Varunovega potomca potolkel v debati.

54.-56. Naj ti zastavim nekaj vprašanj. Iskreno odgovori. Katero je tisto stanje, ki zagotovi nesmrtnost? Če je znano, se razblinijo vsi dvomi. Nič ne ostane neznano. Nobena želja ne ostane in celo nespoznavno postane znano. Če ga poznaš mi povej.« Na to vprašanje je Kaholov sin odvrnil:

57. »To stanje poznam. Prisluhni, ti bom povedal. Ničesar na svetu ni, kar ne bi vedel, tako da tvoje vprašanje ni nikakršna težava zame.

58. Poglobljeno sem preučil vse veje znanja. Karkoli me vprašaš, bom pravilno odgovoril. Le poslušaj!

59. Tista resnica, po kateri si spraševala, je dejansko vzrok veselja. Nima začetka, sredine ali konca. Ni omejena s časom ali prostorom. Je čista, nedeljiva in večna.

60. Na podlagi te resničnosti celotno vesolje dozdevno prične obstajati. Ta resnica je kakor ogledalo, ki podpira podobo mesta, ki se odseva v njem.

61. Ko poznamo ogledalo, glede njegovih zrcalnih podob ni nikakršnega dvoma več. Na podoben način *sādhak*, ko enkrat pozna to stanje resničnosti, doseže nesmrtnost.

62. Če je nekdo spoznal pravi jaz, ne ostane ničesar neznanega. Po seznanitvi z absolutom si ta oseba ne želi ničesar.

63. Po navedbah svetih spisov so učeni modrijani prišli do končnega sklepa glede narave absolutne resničnosti.«

64. Ko je zaključil, je ona dejala: »O sin modrijana, tvoj odgovor je čudovit in obenem logičen.

65. Ampak dejal si, da nihče ne pozna te same po sebi obstoječe resničnosti. Potemtakem je ni možno spoznati. Istočasno si rekel, da *sādhak* doseže nesmrtnost šele, ko jo pozna.

66. Ali ni to protislovna trditev? Če je nespoznavna, potem moraš priznati, da je ne poznaš. Torej ne reci, da resnica ne obstaja.

67. Vendar če obstaja in jo poznaš, potem ne moreš trditi, da je nespoznavna. Še več, *brahmin*, v svojih trditvah se opiraš na znanje svetih spisov.

68.-70. Ne poznaš je neposredno. To ni neposredno znanje. Če imaš znanje o naravi veselja in ne poznaš narave pravega jaza, kaj ti potem koristi takšno znanje. Ali se ne čutiš poraženega, ko si izrekel take protislovne trditve na dvoru kralja Džanake? Ob teh besedah je Aštāvakra obnemel.

71.-73. Bil je razočaran in osramočen. S spuščnim pogledom je umolknil. Po resnem tehtanju njenih argumentov je priznal: »O vélika modrijanka, ne vem odgovora. Postal sem tvoj učenec. Prosim, povej mi, zakaj so v svetih spisih, kakor kaže, prisotna protislovja. Ne govorim neresnice, saj bi to oviralo moje strogosti.

74. Sijajna gospa je bila zadovoljna, ko je slišala, da Aštāvakra ni lagal. Pred vsemi dvorjani je dejala:

75. »Blagoslovljeni sin, zaradi pomanjkljivega poznavanja globine tega znanja sādḥaki postanejo žrtev zla, ki se imenuje navezanost. To ni snov za golo debatiranje. Šāstre ne prinašajo popolne razlage skrivnega nauka.

76. Noben od tukaj zbranih učenjakov ni poglobljeno spoznal resnice. Poznana je izključno kralju in meni.

77. V razpravi nihče ne zastavlja takšnih vprašanj. S pomočjo logike učeni ljudje naberejo delčke tega znanja.

78. Zgolj razpravljanje ga ne bo razodelo. Človek mora biti na uslugo vélikemu vedežu in prejeti blagoslov jaza.

79. O svetnikov sin, bodi pozoren. Če duh ni dosegel stanja umirjenosti in osredotočenosti, ne bo ničesar pridobil.

80. Od poslušanja svetih spisov, celo tisočkratnega, ne bo nikakršne koristi, razen če to temeljito znanje uspeš povsem vsrkati v svoje notranje bitje.

81.-82. Če nekdo pozabi, da nosi ogrlico, in domneva, da mu je bila ukradena, trpi. Celó če mu nekdo pove, da jo nosi na sebi, je ne bo našel, če je ne vidi, kljub njegovemu silnemu hotenju, da jo najde.

83.-84. Prav tako, o sin učenega moža, ni možno pričakovati, da bo nekdo spoznal ātmana v sebi, celo po zbranem poslušanju opisa ātmana in njegove narave, če ne bo obrnil svojega uma navznoter.

85.-86. Svetilka sicer lahko razliva svetlobo naokoli, vendar ne more osvetliti prostora pod sabo. Sonce ni odvisno od osvetlitve, ki bi prihajala od drugod, ker je samo po sebi osvetljeno.

87.-89. Sodeč po temi pod svetilko, ne moreš podvomiti v obstoj luči. Če to velja za svetilke, kaj potem reči glede tistega, kar nikoli ne more biti osvetljeno s čemer koli drugim. Nekdo sme trditi, da je absolutna resničnost večno sijoča in hkrati onstran razumevanja. Pazljivo premisli o tem.

90.-91. Tripurā je ta vrhunska zavest, vir vsega. Njena sama po sebi obstoječa razsvetljenost stalno vse osvetljuje. Če osvetljevanje ni v njeni naravi, kdo torej ima sposobnost osvetljevanja?

92. Brez globokega uvida celo največji učenjaki ne morejo zajeti tega najglobljega znanja. Zaradi tega skozi vse svoje življenje tavajo v temi nevednosti.

93. Brez obračanja uma navznoter celo véliki, učeni možje ne morejo doumeti te skrivnosti. Zato ostajajo ujeti v krogu rojstva in smrti.

94.-95. Če se duha ne pripelje v stanje mirovanja, uvid ni možen. Brez popolno jasnega uvida pa samouresničitev ni možna. Duh mora najprej doseči brezželjnost, šele potem lahko prodre do globljih rávni.

96.-97. Odpovej se vsem željam in okrepi le željo, ki ti pomaga, da izročiš samega sebe. Dosezi svobodo. Ko se spomniš tega stanja, boš vedel, da je absolutna resničnost onstran, a kljub vsemu dosegljiva.

98. Po spoznavanju te absolutne resničnosti boš dosegel najvišje stanje zavesti. Sedaj sem ti pojasnil vse skrivnosti, o modrijanov sin. Poslavljam se od tebe.

99. Zdaj grem. S tem, da si enkrat samkrat slišal skrivnost tega znanja, ne moreš vedeti, kaj je resnica. Kralj Džanaka, najboljši med modrimi, ti bo posredoval to znanje.

100. Lahko zastaviš vprašanja, ki bodo razpršila tvoje dvome in kralj bo pregnal tvojo nevednost.«

S temi besedami je vstala s svojega sedeža. Kralj jo je počastil, zbrani pa so se ji priklonili z velikim spoštovanjem.

101. Izginila je nenadoma, kakor veter razprši oblake.« Dattatreja je rekel: »O Parašurāma, pravkar sem ti dal metodo za uresničitev jaza.«

Tako se zaključi 15. poglavje z Aštvakrovim dialogom o *gāni*.

16. Pogovor med kraljem Džanakom in modrijanom Aštāvakrom

1. PARAŠURĀMA, SIN VÉLIKEGA RŠIJA Bhrguja je osupnil nad pogovorom med modrijanom Aštvakrom in *devī* v okrasto obravani halji, samotarsko gospo. Z velikim navdušenjem, da izve več se je na Dattātreja obrnil z vprašanjem:

2.-3. »Gospod, ta starodavna zgodba je čudovita. Sedaj mi prijazno in sistematično povej, kako je Aštāvakra pristopil k vélikemu Džanaku in kaj je Džanaka rekel. Pričujoča zgodba je v celoti zanimiva in še nikoli prej nisem slišal česa takšnega.

4.-5. Gurudeva, snov te zgodbe je bistvo vseh znanosti. Prosim, bodi prijazen in mi pomagaj. Tako je véliki modrijan Dattātreja začel podeljevati znanje Šrī Parašurāmu. »O Parašurāma, pozorno prisluhni povesti o kralju Džanaku.«

6.-7. Ko je vélika gospa krenila proti svojemu nebeškemu bivališču, je Aštāvakra skupaj z mnogimi brahmini odšel k kralju Džanaku. Želel je, da mu kralj Džanaka pojasni vse, o čemer je govorila modra gospa, da bi to lahko v celoti vsrkal vase. Poslušaj me s polno pozornostjo!

8.-9. Aštāvakra je dejal: »Lekcija, ki jo je posredovala modrijanka, je bila zelo strnjena in težko doumljiva. Zato se ni popolnoma usedla vame. Prijazno mi zaupaj način za pridobitev tega znanja.« Kralj Džanaka se je začudil, da je gost postavil takšno vprašanje.

10. »O modrijanov sin, poslušaj me! Najvišje stanje ni niti spoznavno niti nespoznavno.

11. Če bi bilo nespoznavno, kako bi me tedaj moj učitelj mogel poučiti o tem. Najvišje znanje posreduje edino *gurudeva*. Človek bi se potemtakem moral spoštljivo zateči k Mojstru.

12.-13. Doseganje tega stanja je hkrati zelo preprosto in zelo težavno. Za posameznika, čigar um se je osredotočil in ponotranjil, je enostavno. Za tistega, čigar um je razpršen v zunanjem svetu, je silno težko.

14.-15. Dejansko je to najvišje stanje nerazložljivo in nespoznavno, vendar obstaja način, da se ga doseže in spozna. Po skrbni analizi je možno razumeti, da je temeljno načelo – zavest – brezoblično, abstraktno in ločeno od zunanjega sveta. Navzlic temu pa osvetljuje ves predmetni svet.

16.-19. Tisto, kar ni samo po sebi obstoječa resničnost, je podvrženo spremembi in je torej neresnično. Zavest je tisto, s čimer se spozna ves predmetni svet. Opaženo se razlikuje od opazovalca, sicer ga slednji ne bi mogel videti.

Zavesti ni možno razdeliti na posamične dele. Delitev je opazna v predmetnem svetu, saj so razna imena in oblike predmetov seveda različna. Zavedaj se absolutne zavesti, tako da izločiš vsa ta minljiva imena in oblike.

20. Tako kakor opazimo v ogledalu razne podobe, tudi čista zavest privzame različne oblike v svetu.

21. Čista zavest je narava jaza. Zategadelj ni snov analize.

22.-23. O Aštāvakra, spoznaj sebe. Razumi to! Nisi niti tvoje telo, niti prāna, niti um, saj se vsi ti nenehno spreminjajo. Telo je mešanica treh komponent: *vāta*, *pitta* in *kapha*. Kako so lahko tvoja prava narava?

24. Ti nisi telo, čuti ali um, ker so vsi prehodni. To ne more biti tvoj pravi jaz.

25. Vrhunska zavest nikoli ne izgubi samozavedanja. Ta zavest je potemtakem poznavalec vsega.

26. Obrni svoje oči navznoter in se poskusi spoznati kot čista zavest. Najboljši učenci uzrejo svoje bistvo celo, ko ga učitelj šele razlaga.

27. Ob omembi oči nisem imel v mislih fizičnih oči, temveč mentalno oko, s katerim človek vidi sanje. Pomembno je vedeti to.

28. Obračanje umskega očesa navznoter pomeni usmerjanje duha v notranjost, kajti brez ponotranjenega in osredotočenega duha ne moremo videti ničesar notranjega.

29.-30. Kadar oseba želi nekaj pogledati, najprej umakne svojo pozornost od vsega drugega in se poveže le s stvarjo, ki jo želi videti. Šele tedaj jo zazna. Brez fokusiranja svojega duha ne more videti niti predmetov, ki so neposredno pred njim.

31. Tisti, ki ne umaknejo svoje pozornosti od tod in tu, ne morejo opaziti predmetov pred svojimi očmi. O brahmin, narava preostalih čutov je podobna.

32.-33. To velja za duha, kadar občuti bolečino ali ugodje. Kadar je duh zavzet s čim drugim, ne čuti bolečine niti ugodja.

34. Prosim, pozorno prisluhni temu, kar ti bom povedal. *Ātman* je znotraj in zunaj orbite duha.

35. Celo poznavalci Ved in *śaster* so zbegani glede tega. Kar zadeva zunanje predmete se duha zamoti na dva načina:

- 36.-37. Prvič, odtegni um od predmetnih skušnjav in čarov; drugič vodi ga k cilju življenja. Kadar je um prostovoljno in povsem odtegnjen od čarov in skušnjav sveta, ostaja neprizadet. Pomembno je imeti prevlado nad dvojno težnjo uma.
38. Zaznava vseh zunanjih predmetov je pod vplivom naših konceptov časa, prostora in vzročnosti. Izkustvo teh postane možno prek te dvojne umske operacije. Toda sama zavest je neomejena in se je dvojna narava uma torej ne tiče.
- 39.-40. Zavest je možno preprosto spoznati z umikanjem uma od vseh predmetov. Če kdo želi v ogledalu videti podobo nekega predmeta, mora odvrniti svojo pozornost od drugih podob v ogledalu in svoj um osredotočiti na določeno podobo, ki jo želi videti.
- 41.-42. Če človek želi v ogledalu videti prostor, bi moral odstraniti vse predmete, ki ustvarjajo podobe v ogledalu. Vseprežemajoča praznina prav tako obstaja v ogledalu, vendar brez odstranitve podob je ni možno videti.
43. Prostor je vsepovsod; je podlaga vsega. Torej če odstranimo vse predmete, v ogledalu jasno zagledamo prostor brez podob, prazen oziroma čist prostor.
44. Zavest je podobno vseprežemajoča in podlaga vsega. O brahmin, je kakor prostor, vedno navzoča v duhu.
45. Za samouresničitev je tako potrebno preprosto le to, da se um odmakne od vseh predmetov. O brahmin, ali lahko najdeš mesto, kjer zavest ni navzoča?
46. Ni mesta, kjer zavest ne bi bila prisotna. Ta raznolikost je potemtakem stvaritev uma in njegovih pretvorb.
47. Za spoznanje zavesti se zahteva absolutna čistost in ne samo osredotočenost duha. Zato rečemo, da je jaz 'nespoznaven'. Ni tematska zadeva in zaradi tega ga um ne more poznati.
48. Nečistost uma leži v procesu mišljenja. Če je um prost misli, postane čist.
49. Sedaj ti mora biti jasno, da je čistost uma pomembna za spoznanje jaza. Brez čistega uma nikoli ne more priti do spoznanja jaza.
50. Kako lahko nekdo poseduje znanje, če um ni prečiščen? Če je um čist, zakaj potem človek ne more osvojiti znanja? Vsa duhovna sredstva so namenjena očiščenju uma.
51. Strogosti nesebičnega delovanja, nesebične predanosti in prakso nenavezanosti se izvaja izključno z namenom očiščenja uma. Sicer ne služijo nobenemu namenu.
52. Gospodarja življenja se vidi v prečiščenem umu.«

Po teh besedah, ki jih je slišal od kralja Džanaka, je Aštāvakra nadalje vprašal:

53. »O kralj, rekel si, da če je um prečiščen z odsotnostjo misli, se čista zavest manifestira.

54. Iz tega sledi, da spanec lahko prinese samouresničitev in se človeku ni treba kakorkoli truditi.«

55. Na Aštāvakrovo zmedenost je kralj Džanaka porekel: »Sedaj bom odpravil tvoj dvom. Prosim, pozorno me poslušaj.

56. Res je, da se v globokem snu um odvrne od čarov in skušnjav sveta. Vendar je um istočasno popolnoma zastrt s *tamasom*. Kako lahko nekdo v teh pogojih izkusi Absolut?

57.-58. Če je ogledalo črno pobarvano, se v njem ne more nič odsevati. Kadar je um zastrt z inertnostjo spanja, se podobno ni sposoben odzvati na poljubno osvetlitev. Je kakor lunin mrk.

59. Sicer bi gruda ilovice ali stena lahko izkusili zavest. Potemtakem samo prosojen (satvični) um lahko spozna zavest.

60.-61. Zaradi tega dojenček ne izkusi resničnosti. Črna barva, nanešena na ogledalo, se zrcali v njem, a se ne pokaže. Podobno vgrajene narave ogledala, da zrcali, karkoli je pred njim, ni možno prekrojiti, ker ogledalo ne more izgubiti svoje vgrajene narave. Toda zaradi črnega nanosa se to ne vidi.

62. Na isti način je um v globokem snu zastrt z uspavanostjo. Torej zaradi pomanjkanja jasnosti ne zasije.

63. Oseba, ki je budna, se spomni spečega stanja. V tem stanju duha se posameznik lahko spomni doživetij spečega stanja.

64. To bom jasneje razložil. Pozorno prisluhni! Obstajata dve stanji duha: prvo je stanje razsvetlitve, drugo je stanje preudarjanja.

65. Notranje stanje osvetlitve človek doživlja, kadar stopi v stik z zunanjimi predmeti, stanje preudarjanja nastopi, ko se predmet vidi.

66. Stanje razsvetlitve je *nirvikalpa*, ker se človek ne zaveda predmetov. Ko se zave predmetov, se to stanje imenuje *savikalpa*.

67.-68. Doživljanje nečesa brez občutenja razlike med 'tem' in 'tistim' je stanje razsvetljenosti. Kadar pride do verbalnega razločanja, denimo 'to je to', potem gre pri tovrstnem stanju za nižje stanje *samādhija* s semenom.

69.-70. Ta drama ima dva vidika. V tej drami se tisto, kar je videno, imenuje 'neposredno znanje'. Tisto, kar temelji na logiki, se imenuje 'spomnjeno znanje'. Znanje prve kategorije pomeni spoznati *samskāre* iz preteklosti. Tako je duh sposoben dvojega.

71.-73. V globokem snu obstaja osvetlitev brez želje in traja, dokler človek spi. V svetih spisih je opisana z izrazom *džadasamādhī*. V budnem stanju samorazsvetljenost, zdi se, pojema, kljub vsemu pa se dojetje te svetlobe šteje za stanje *savikalpa samādhija*.

V globokem snu obstaja nediferencirana izkušnja, vendar je povsem zastrta z inercijo. Torej gre za otopelo stanje. Je prepolno luči, toda svojo luč izliva na druge predmete, sebe pa ni sposobno osvetliti. Zavoľjo tega so ućeni uporabili prisodobno. Globoko spanje je kakor oljna svetilka. Omejitev, ki se jo vsili jazu ob prićetku faze izražanja, lahko obravnavamo kot nekaj globokemu spanju podobnega. Imenuje se tudi *avjakta*, neizraženo, in *mahāśūnja*, vélika praznina.

74.-75. Stanje globokega sna je izkušnja ničā. V budnosti ostaja stanje duha isto kakor v globokem snu, ćprav so predmeti vidni, toda med budnostjo se v vsakem trenutku rodi nova misel. Zato svet predhodno doživeti misli izgine.

76. V globokem snu duh ostaja v svojem uspavanem oziroma mirujoćem stanju, ker tam ni nobene izmeničnosti. Med opažanjem predmeta v budnosti je duh prav tako zatopljen, vendar že v naslednjem trenutku to zatopljenost zmoti izkustvo drugega predmeta.

77. O brahmin, poslušaj! To ti bom pojasnil na podlagi moje neposredne izkušnje. Poskušajoć doumeti subtilnost te resnice, se celo ućeni zmedejo.

78. *Nirvikalpa samādhī*, najvišje stanje samādhija, globoko spanje in neposredno videnje predmeta so si vsi trije podobni. (Opomba: V naravi duha je, da privzame obliko videnega, toda v globokem snu videno ostaja uspavano.)

79. Tisti, ki vadijo in dosežejo neposredno izkustvo, vidijo razliko med temi tremi tipi doživeti. Razlike so poznane praktikantom.

80. V samādhiju je le ćista zavest. V globokem snu zavest ostaja uspavana. V budnosti vidimo raznolikost, v samādhiju pa obstaja zgoľj ena absolutna resnićnost.

81. Sam po sebi sijoć *ātman* je vsepovsod isti in ga nikoli nič ne prizadeva. Zato zanj pravimo, da je ćista zavest.

82. Samādhī in globok sen trajata dolgo, tako da se ju oseba spomni, ko se vrne iz teh dveh stanj.

83. Ampak trenutek zaznave je tako bežen, da človek nima dovolj časa, da bi se bolje seznanil s tem naravno pojavljenim stanjem. Če bi bila samādhi in globok sen podobno bežna, bi oba prav tako ostala neznana.

84.-86. V vsakdanjem življenju je možno za nekaj trenutkov doživeti samādhi in spanec, vendar zaradi dolgotrajnega globokega spanca modrijani lahko razlikujejo med spanjem in samādhijem. Tisti, ki ju ne znajo razlikovati, ne morejo razumeti razlike. O brahmin, vsako človeško bitje doživlja te trenutke, vendar ker mu samādhi ni domač, jih sploh ne opazi.

87. Samādhi je temeljita izkušnja brezželjnosti. Takšno stanje se doživi tudi v spanju in včasih celo v budnem stanju.

88. Ta doživeta stanja se ne ocenjuje kot samādhi, saj v njih vse samskāre ostajajo latentne, pripravljene da se izrazijo.

89. Človek v hipu vidi predmet, ki ni omadeževan s preudarjanjem. To je podobno samādhiju. Naj nadalje razdelam to. Spoštljivo poslušaj.

90. Neizraženo stanje samo po sebi obstoječe resničnosti razkriva, da tam ne obstaja ničesar, niti dan niti noč. Imenuje se spanje. Gre za uspavano stanje zavesti. Vse ostane nerazkrito, ker tam ni ničesar za razkriti.

91. Izkušnja praznine je globok spanec. Tu zavest ostane uspavana. Med budnostjo se človek zavestno spomni izkušnje ničā, ki jo je doživel v snu.

92. Tako je zavest združena z znanjem o nezavednem poznana kot *suṣupti*, globok sen, medtem ko je v samādhiju sijoča zavest identična Brahmanu.

93. Zavest, doživeta v samādhiju, presega čas, prostor in zavedanje ničā. Najsijajnejša svetloba pogoltne vso temo in obstaja samo še čista zavest. Kako je lahko ta moč vzrok globokega sna?

94. Spanec potemtakem ni dokončni cilj vseh ciljev.« Kralj Džanaka je tako odstranil kopreno Aštāvakrove nevednosti.

Tako se zaključi 16. poglavje, v katerem kralj Džanaka pojasni stanje budnosti, sanjanja in globokega sna.

17. Metode sādhanē, ki jo razloži kralj Džanaka in analiza samouresničitve

1. O PARAŠURĀMA, omenil ti bom nadaljnja vprašanja, ki jih je Aštāvakra postavil potem, ko je poslušal Džanaka. Pozorno prisluhni!
- 2.-3. Aštāvakra je vprašal: »Prosim, podrobno mi razloži vrste trenutnih samādhijev. Kdaj se pojavijo ta najvišja stanja uresničitve?« Dobrosrčni kralj je odvrnil:
- 4.-5. »O brahmin, poslušaj. Povedal ti bom za trenutne samādhije, ki se zgodijo v vsakdanjem življenju. Ko ljubimec prvič objame svojo ljubljeno, se ne zaveda, kaj se dogaja znotraj in zunaj, vendar on ne spi. To je vrsta zavedanja, ki je podobna samādhiju.
- 6.-7. O modrijan, kadar si sādhak nenadoma izpolni gorečo željo, se tisti hip ne zaveda ničesar znotraj ali zunaj, čeprav ni pod vplivom spanca. To se prav tako šteje za podobno samādhiju.
- 8.-9. Kadar je duh prost vseh miselnih pritiskov in se oseba radostno ter brez strahu sprehaja, nakar pa se iznenada pojavi tiger ali neka druga krvoločna žival, za trenutek izgubi svoje zunanje in notranje zavedanje, čeprav je pri polni zavesti. To hipno stanje je prav tako podobno samādhiju.
- 10.-11. Ko nekdo nenadoma izve, da je njegov ljubljeni sin, ki je bil zdrav in je uspešno izpolnjeval družinske obveznosti, umrl, ta oseba za hip izgubi svoje notranje in zunanje zavedanje, kljub temu, da je popolnoma budna. To stanje nenadnega šoka je podobno doživetju trenutnega samādhija.
12. Poslušaj, samādhi ti bom pojasnil na mnogo načinov. Obstajajo trenutki prehoda med budnostjo, sanjanjem in spancem. Ti trenutki so izkusljivi in podobni samādhiju.
- 13.-14. Tako kakor se pijavka giblje od enega oprijema do drugega oprijema, bi sādhak moral opazovati funkcije uma v teh prehodnih trenutkih.
- 15.-17. Obdarjen si s prodornim razumom. V tem pogledu je sredi posvetnih aktivnosti inteligenca videti razdrobljena. Inteligenca se iz trenutka v trenutek spreminja glede na njene aktivnosti. Premor med trenutki se lahko upošteva za podobnega samādhiju.
18. Zapomni si, Aštāvakra, da so ljudje katerih znanje o samādhiju je temeljito, vseskozi v samādhiju. Zanje je vsak trenutek samādhi. Za nevedneža je obstoj samādhija ravno toliko realen kakor zajčji rogovi.«
19. Po teh besedah je Aštāvakra znova vprašal: »O kralj, če med posvetno dejavnostjo vsakdo doživi trenutke samādhija, kako potem svet teče naprej?
20. V globokem snu zavest ostaja neizražena. Zato spečega stanja ni možno uporabiti za doseganje samādhija.
21. V budnosti se izkusi trenutke samādhija, vendar le ti iskalca niso sposobni pripeljati do resničnega stanja samādhija. Najvišje stanje samādhija je neposredna izkušnja čiste zavesti. Kako so potem človeška bitja zmožna živeti v svetu in opravljati svoje posvetne dolžnosti?

22. Po doseganju najvišjega stanja samādhija se nevednost povsem razprši. Takšno stanje samādhija osvobaja in nam podeli čisto znanje.

23. Dani samādhiji naravno nastopi v trenutku med dvema mislima. Zakaj so ljudje potemtakem še vedno vezani? O gospodar kraljev, prosim, pomagaj mi pregnati ta dvom.

Na postavljeno vprašanje je kralj odvrnil:

24. »O brahmin, poslušaj, kajti zaupal ti bom največjo od vseh globokih skrivnosti. Spočetka svet teče naprej zaradi teme neznanja.

25.-26. Te prijetne in boleče izkušnje so tu in vsa bitja jih doživljajo, kakor doživljajo sanje. Nevednost je možno odpraviti samo s pomočjo čistega znanja.

27. Za odstranitev nevednosti človek potrebuje temeljito znanje, ki ga lahko damo v uporabo med budnostjo. Znanje, ki človeku pomaga doseči najvišje stanje samādhija, ne bo koristno za opravljanje posvetnih dolžnosti.

28. Tako kakor je površina ogledala podlaga vseh njegovih podob, se tudi samo po sebi obstoječe znanje nahaja v ozadju in podpira vsa naša doživetja.

29. Tisto znanje, ki se rodi iz brezželjnosti, je čisto znanje. Stanje, v katerem človek doživlja poljubno željo, je nižje stanje.

30. Dognanje vrednosti neznanja skupaj z njegovimi pritoki je tudi neke vrste znanja, kar je vidno v vzroku in posledici ter v vseh pojavnih oblikah sveta.

31.-33. Vzrok nevednosti tiči v nesposobnosti doumetja samo po sebi obstoječe resničnosti. Ta resničnost je popolna sama po sebi, ker nima omejitev. Je onstran časa, prostora in vzročnosti. Če telo, čute in um pripisujemo svojemu jazu, je to prav tako oblika neznanja.

34. Če se tega neznanja ne razprši, se posvetno ujetništvo nikdar ne prekine. Brez temeljitega poznavanja ātmana je nemogoče zlomiti to vezanost.

35.-37. Znanje je dvojno: posredno in neposredno. Posredno znanje se pridobi iz svetih spisov in navodil, ki jih da učitelj. Vendar to niso sredstva za doseganje dokončne osvoboditve. Posredno znanje sloni zgolj na verjetju. Ne more podeliti svobode. Neposredno znanje vzide, ko se doseže samādhij.

38. Ko se doseže samādhij, človek tedaj pridobi tudi čisto znanje in prav to znanje je sposobno osvoboditi prizadevnega iskalca.

39.-41. Čeprav nevedneži doživijo trenutke samādhija, ti trenutki niso osvobajajoči. To je kakor, če nekoga, ki še nikoli ni videl dragulja, odpeljemo v zakladnico, a tam ne bo prepoznal dragulja, čeprav išče enega. Toda tisti, ki so videli dragulje, jih lahko prepoznajo v vseh pogojih.

42.-44. Podobno je z nevednimi ljudmi, ki ne vedo, kaj je samādhij, zaradi česar so prikrajšani za njegove sadove. Učeni so prikrajšani zanj, ker se znanje steka k njim skozi svete spise in posredovanje učiteljev. Nevedneži ne vedo nič o zvezdah, ki svetijo na nebu, čeprav jih lahko vidijo.

45.-46. Kdor je slišal, v katerem predelu neba sveti Venera, in je v vneti želji, da bi izvedel še več, prisluhnil njenemu opisu – ta briljantni iskalec, osredotočenega duha, lahko vidi planet, medtem ko ga drugi ne morejo.

47. O brahmin, na podoben način obstajajo različna stanja samdhija, nevedneži pa se zaradi pomanjkljivega znanja in želje po spoznanju, vseeno ne zavedajo svojega resničnega jaza. So kakor nekdo, ki ima v svoji hiši globoko zakopan zaklad, a je berač, ker se ga ne zaveda.

48.-49. Torej vsa ta glavna stanja samādhija nimajo nobene vrednosti, če jih človek ne pozna. Otroci so čisti, saj njihova srca in um niso onesnaženi s posvetnimi željami in mislimi. Čeprav se zdi, da so v samādhiju, jih takšno stanje vseeno ne osvobodi iz ujetništva nevednosti.

Prvi korak samādhija se imenuje savikalpa samādhi in tovrstni samādhi je sposoben pokončati nevednost, kar je pogoj za izboljšanje sveta.

50.-51. Ko se iskalec skozi številna življenja iskreno trudi spoznati resnico, ga čisti jaz blagoslovi od znotraj in potem je navdihnjen za dosego osvoboditve. Drugače se v milijon letih ne pojavi taka priložnost.

52. Težko je priti na svet obdarjen z inteligenco, najtežje od vsega pa je imeti osredotočen in ponotranjen um.

53.-54. O brahmin, na svetu obstaja živo in neživo, pa tudi človeška bitja so tu. Med njimi jih na milijone živi kakor živali in ne poznajo resnice, neresnice, greha in vrline.

55.-56. Milijoni ljudi, ki jih spodbujajo posvetne želje, so vpeti v svet in ujeti v njegove skušnjave in čare. Učenjaki, ponosni na svojo učenost, si žele nebeških radosti.

57. Peščica srečenežev, ki je obdarjena s sposobnostjo razločevanja, še zmeraj ne ve, kako prečistiti svoje srce in um. Zaradi tega so prikrajšani za dosežek najvišjega stanja.

58. To najvišje stanje zavesti je zastrto z *majo*. Kako lahko tisti, ki so zaslepljeni z *majo*, dosežejo *mokšo*. Zaradi tega takšni nevedneži nikdar ne morejo doseči samādhija, najvišjega stanja.

59. Peščica jih ima smolo, saj kljub razumevanju pomembnosti osvoboditve tako obtičijo v vrtincu svojih čustev, da izgubijo tisto priložnost. So kakor nekdo, ki ima v svoji lasti dragulj, vendar ga brez védenja njegove vrednosti vrže proč.

60. Oh, kako gosta je koprna *maje*, da nekateri celo imajo priliko doseči samādhi, a so izgubljeni v džungli svojega premišljevanja in jim dragulj pade iz rok.

61. Tisti srečneži, ki so s predanostjo ugodili jazu, se rešijo iz ujetništva *maje* ter so navdani z vero in poznavanjem svetih spisov. Redki, kakor pravkar omenjeni, dosežejo najvišje stanje razsvetljenja.

62.-65. Duhovni iskalec se obdarjen z nenavezanostjo, gorečo željo po doseganju ātmana in neizmerno vero zateče k poznavalcu in se s prejetjem odrešilnega znanja osvobodi. To znanje je neposredno znanje.

66. Ta Edina, samo po sebi obstoječa resničnost, se podreja kontemplaciji, torej s pravo logiko bi človek moral doseči razumevanje in razpršiti vse dvome.

67. Na ta način, s trdno vero in največjo odločnostjo, bi posameznik moral nadalje premišljevati o ātmanu, dokler ga ne dojamemo. Zelo se mora potruditi.

68. 'Sem čisti jaz.' Kogar v premišljevanju vodi ta posamezna misel, bo z meditacijo dosegel najvišje stanje in razpršil temo nevednosti. Ne dvomi.

69. Nirvikalpa samādhi se doseže skozi globoko meditativno stanje. Tedaj se človek stalno spominja! Jaz sem To! To zavedanje bi moral vzdrževati z vsakim dihom svojega življenja.
70. 'Sem samo po sebi obstoječe absolutno Eno.' Takšna odločnost bo človeku pomagala prejeti znanje, ki požge same korenine nevednosti in njihove poganjke.
71. V najvišjem stanju meditacije duh ne razglablja ali želi. Obstajajo številne avenije znanja, toda najvišje stanje znanja je vseprežemajoča čista zavest.
72. Vse misli so odstranjene s tem, da se ne doživlja ničesar drugega razen ātmana. Brž ko so odstranjene, se pridobi najvišje stanje samādhiya.
73. Ob tem izginotju slike ostane ozadje kristalno jasno. Popolna odstranitev slike potemtakem prinese jasnost.
74. Na podoben način se um, ki je prost želja, osvobodi. Odpovedovanje semenom vseh želja torej vodi do uresničitve jaza.
- 75.-76. Tisti, ki so prečistili svoj *buddhi*, lahko v trenutku uresničijo jaz. O brahmin, obstajajo tri vrste iskalcev.
- 77.-78. Najfinejši iskalci ga mahoma zgrabijo in med poslušanjem o samouresničitvi postane njihova kontemplacija spontana. Ta prva kategorija iskalcev nima nobenih težav.
- 79.-80. V mesečini poletne noči, dolgo je že od tega, sem v vrtu zelenja sedel na dragem, lepo okrašenem sedežu. Moja ljubljena me je objemala in moje oči so bile dremave od vina. Tistikrat sem slišal sladke besede, ki so se razlivale iz nebes. Te besede so bile polne hvale na račun enega absoluta, ki mu ni para. V istem trenutku sem spoznal najvišje stanje.
- 81.-83. Tedaj sem s svojo sposobnostjo notranjega zrenja prav tam dosegel še posebej ugodno stanje in ostal sem v tistem oceanu blaženosti. Zavedal sem se zavestnega stanja svojega duha, nakar sem pomislil, kako čudovito in prepolno blaženosti je to stanje.
84. Danes sem osvojil stanje, ki sega onstran. Zdaj ga bom vzdrževal. V primerjavi s tem blaženim stanjem čutni užitki nimajo nobene vrednosti.
- 85.-86. Celo zadovoljstva, ki so na voljo v Brahmaloiki, nebeškem kraljestvu stvarnika, se ne morejo primerjati s tem. Doslej sem tratil svoj čas, kakor človek, ki ni doumel, da so njegovi kovčki napolnjeni z zlatom, in kolovrati naokoli kot berač.
87. Gorje, ljudje se ne zavedajo blažene radosti ātmana. Silno se trudijo zadovoljiti svoje čute in ne izkusijo neminljive blaženosti, ki biva znotraj.
88. Ni se mi treba truditi, da dosežem posvetna zadovoljstva, saj se vselej zadržujem v blaženem stanju.
89. Kaj naj počnem z zunanjimi aktivnostmi v življenju. To je podobno drobljenju in uporabi iste začimbe spet in spet, dokler nima v sebi nikakršnega okusa več.
- 90.-91. Vsak dan me dočakajo iste jedi, isti šopki cvetja, dvor, dragoceno okrasje in spletične. Celo med uživanjem v vsem naštetem ugotovim, da njihova lepota plahni. Navzlic temu jih ljudje rabijo, saj so kot ovca, ki sledi čredi ovac. To se stalno dogaja in sedaj sovražim te stvari.

92. Po sprejetju te odločitve, ko sem se želel prepustiti meditaciji, se mi je utrnila še druga odlična misel.

93.-94. Pomislil sem: »Oh, kaj se dogaja z mano? Sem ta jaz, ki je poln blaženosti. Jaz sem To. Torej kaj hočem še več? Kaj drugega naj bi še dosegel, česar še nisem? Kaj je nepridobljeno?

95. Ali sploh kdaj lahko dosežemo, kar ni doseženo? Moje bistvo je po naravi neminljiva blaženost. Kako sem lahko vpleten v dejavnosti?

96. Telo, čuti in notranji organi so tako neresnični kakor sanje. Sem nedeljena zavest. Vse stvari mi pripadajo.

97.-99. Kako sijajna izkušnja je dosegljiva zgolj z nadziranjem enega izmed teh notranjih pripomočkov. Tako gledano se vprašam, kakšna korist je od tega, če nadziram le en um. Sedaj se zavedam, da imam v sebi mnogo nadzorovanih in nenadzorovanih umov. Če imam popoln nadzor nad vsemi umi, razen nad svojim lastnim umom, mi to nič ne koristi. Sem brezmejno nebo. Sem jaz tisti, ki lahko nadzira brezmejnost?

100.-101. V tem oziru sem sam na sebi popoln. Zakaj potrebujem samādhi? Sem poln blaženosti in bolj vseveden od neba. Kako potem lahko vršim dobra ali slaba dejanja?

102. Po moji milosti živijo nešteta telesa in duše. Kako se ukvarjam s poljubnim delovanjem in kako se me sploh tiče to? Potemtakem nimam nikakršne dolžnosti. Nisem niti delovalec niti nedelovalec.

103. Sem poln blaženosti. Kaj bom pridobil z nadziranjem mojih notranjih stanj? Najsi sem ali nisem v samādhiju, sem živa resnica in povsod navzoč.

104.-105. Naj bo moje telo v stanju, v katerem je. Sam pri sebi pa ostajam v polni blaženosti. Sem popolnoma razsvetljen, odličen in čist.«

106.-107. Tretja kategorija iskalcev prejme sadove svojih strogosti iz razdobja nekaj življenj. Druga kategorija prizadevnih iskalcev sistematično pridobi znanje s poslušanjem velikih vedežev. Premišljuje o tem znanju, sežejo do stanja, ki je onstran.

108. Čemu doseči *nirvikalpa samādhi*, ne da bi si prilastili njegovo modrost? Celo če ga iskalec doživi stokrat, ne bo odrešujoč zanj. Trenutni samādhi, dosežen med budnostjo, je potemtakem zaman.

109. Absolutno znanje je po svoji naravi čisto in je bistvo naše lastne narave. Kljub poznavanju tega dejstva ga človek zaradi vpliva misli in želja ne uresniči. Če bi se popolnoma izognili vsem mislim, predstavam in čustvom, bi se tisto, kar je samorazsvetljeno, pokazalo kot večno zeleno, večno mlado, večno prosto.

110. Znanje, ki se ga izkusi med *nirvikalpa samādhijem*, je čisto znanje. Je vedno navzoče, brez primesi in neomadeževano. Kako se ga lahko izkusi?

111.-112. Čista zavest je ozadje, na katerem se vidi pojavni svet. Torej se mora izraziti v vsej svoji čistosti. Neopažena ostane, ker se je ne razloči od pojavov, ki jih prikazuje. Če odstraniš vse te pojave, se bo bleščala kakor čist kristal. To je najkrajša metoda samouresničitve.

113. O brahmin, premišluj o naučenem in boš uresničil svoj jaz. Takrat boš postal moder, kar ti bo podarilo večno srečo.

114.-115. Tako je Aštāvakra prejel napotke od modrega kralja. Džanaka se mu je primerno poklonil in mu zaželel srečno pot. Aštāvakra se je vrnil domov in z razločevanjem, premišljevanjem in meditiranjem dosegel neposredno samouresničitve. Vsi njegovi dvomi so izginili. Postal je *džīvanmukta*, osvobojen za časa življenja.«

Tako se zaključi 17. poglavje, pogovor, v katerem kralj Džanaka modrijanu Aštāvakru posreduje znanje o različnih vidikih samādhija in ga naпослед pripelje do najvišjega stanja samādhija.

18. Dattātreja razdela pogovor o znanju med kraljem Džanakom in Aštāvakrom

1. DATTĀTREJA JE REKEL: »Parašurāma, pojasnil sem ti naravo čiste zavesti, ki običajno ni spoznavna, in tudi stanje samādhija, ki ga človek doživlja ob različnih priložnostih v vsakdanjem življenju.
2. Toda ljudje, preslepljeni z *majo*, ne opazijo teh trenutkov. Poznavanje absoluta je možno le skozi ponotranjen in osredotočen um. Ni drugih sredstev.
3. Parašurāma, kaj koristi ta dolga razprava? Podal ti bom bistvo. S pomočjo uma lahko vidiš predmetni svet, toda um sam je tudi predmet.
4. Um nadalje obstaja celo tedaj, kadar ni predmetov, s katerimi bi navezal stik. Čisti um brez predmetov je čisto znanje.
5. Čisto znanje je večno osvetljeno. Pri pridobivanju takšnega znanja ne moremo biti odvisni od kateregakoli drugega predmeta, ker bodo tisti predmeti prav tako odvisni od drugih predmetov. Torej ob odsotnosti samo po sebi sijočega vzroka bo povsod tema.
6. O sin Bhriguja, ali ne doživljaš sebe istočasno s tem, ko doživljaš druge predmete? Če ne, potem ti sam ne obstajaš! Kako boš potemtakem spraševal, in koga le?
7. Če je tvoj obstoj tako nerealen kakor roža na nebu, čemu potem želiš poznati sebe? Kako ti lahko dokažem obstoj tvojega lastnega jaza?
8. Imaš splošno znanje, ki se tiče tvojega obstoja, v resnici pa sebe ne poznaš. Bistvo tvoje narave je neuničljivo.
9. Tisti, čigar dvomi so povsem odpravljeni, spozna svoj pravi jaz. Čudi me, zakaj, ko vendar poznaš jaz, podlegaš zablodi?
10. Tisto znanje, ki vse presvetli, je čisto znanje. Ti ne moreš biti izvzet, ker si tudi sam presvetljen.
- 11.-12. Ti se istovetiš s telesom, ker te telesna zavest navaja na *takšno razmišljanje. Misli pretanjeno. Ko doživljaš nekaj drugega od tvojega telesa, ali ne doživljaš hkrati tudi svojega telesa. V tem primeru bi lahko vse, kar se povezuje s teboj, šteli za tvoje telo.
13. Karkoli se odločiš biti, in se s tem poistovetiš, dejansko to tudi si. Tako boš postal eno z vsem. Torej kako si lahko samo telo?

14. Vendar ne moreš biti predmet, katerega doživljaš, ker se vsi predmeti stalno spreminjajo. Tvoja resnična narava je torej znanje, ne pa začasni predmeti poznavanja.
15. To znanje, ki je identično jazu, je večno sijoče. Nikdar ni onesnaženo z izbranimi predmeti, ki jih osvetljuje. To sijoče znanje dobi pečat raznolikih vtisov telesa, čas, prostora, itd..
- 16.-17. Tisto, kar ostane po odstranitvi vseh misli in želja, je zavest oziroma ātman; tvoj resnični jaz. Nevednost, temeljni vzrok rojstva in smrti, za vselej izgine, ko človek uzre samo po sebi obstoječo resničnost.
18. Svobode ne boš našel niti na nebu niti pod njim, kakor tudi na površju zemlje ne. Odpoved *sankalpi* je vzrok osvoboditve.
19. *Mokša* je samouresničitev. Zaradi tega je nenehno navzoča. Samo z nenavezanostjo se je možno osvoboditi.
20. Ni drugega načina za doseg osvobojenja. Postati delovalec pomeni samouničenje. Če se istovetiš s telesom, je to enako zamišljanju rogov na zajcu.
21. Pravi jaz je popoln v vseh pogledih, tako da kjerkoli drugje ne more priti do osvoboditve. Če je osvoboditev sinonim za jaz, potem je po zgledu ogledala in njenega odseva identična jazu.
22. Celo običajni ljudje vedo, da je osvoboditev v samem bistvu njihove narave. Je osvoboditev iz ujetništva nevednosti.
- 23.-27. Če sprejmemo, da je poljubni predmet po svoji naravi oboje, resničen in neresničen, smo zašli v protislovje (s seboj). Nekdo lahko razglaša, da so v sanjah zadobljeni predmeti resnični, tisti iz budnega stanja pa neresnični. Poslušaj dalje. Tisto, kar ne obstaja trajno, je neresnično. Predmetni svet ni trajen za vekomaj in torej ni resničen. Tisto, kar povzroča vezanost, ni resnično.
28. Stalna utemeljenost v zavesti je *mokša*. Po odpovedi predmetom obstaja edinole zavest.
29. Zavedati se predmetov pomeni omejiti zavest. Kadar se človek ne zaveda predmetov, se zavest opazi v svoji popolnosti.
30. Če nekdo pravi, da se zavest doživlja le v mejah časa in prostora, potem povej, ali nista tudi čas in prostor sama osvetljena z zavestjo.
- 31.-32. Tisto, kar ni presvetljeno s samo po sebi obstoječo resničnostjo, ne more nikdar obstajati. Če obstaja, bo to samoobstoječa resničnost. Ves predmetni svet je omejen s časom, toda čas in vsi predmeti v vesolju so znotraj čiste zavesti. Zato jih lahko vizualiziraš.
33. Kako boš poznal tiste stvari, ki jih imaš za neosvetljene? Ker je zavest vseprežemajoča in nepogojena, je lahko razlikovana samo, če obstaja še ena sama po sebi sijoča zavest.
34. Brez zavesti ni mogoče potrditi obstoja nobenega predmeta, ker predmet, ki bi bil ločen od zavesti, ne obstaja.
35. Središče zavesti in zavest sta skoraj eno in isto. Ne moreta biti nič bolj ločena, kakor je svetlobni žarek lahko ločen od svojega vira. Če se ju loči, ne bo na noben način možno potrditi njunega obstoja.
36. Vse zunanje stvari, celo tiste nedoumete, so potemtakem prežete z zavestjo. Tako bi morali vse osvetljene predmete spoznati znotraj 'kroga' zavesti.

37.-38. Kako lahko tisto, ki je absolutno eno, razdelimo na delčke? O Parašurāma, modro razmisli! Tisti predmet, ki dozdevno obstaja v zavesti, je le odsev, točno tako kakor odsev sonca, ki je viden v ogledalu. Posamezna stvar, ki je zakrita z drugo stvarjo, ni vidna.

39. O Parašurāma, če to priznamo, bo prišlo do resne zmede. O tem sva že razpravljala. Zunanji predmeti ustvarjajo zmedo.

40.-42. Kako tedaj lahko dokažemo prehoden značaj poljubnega predmeta? Zatorej sam po sebi sijoč ātman po zaslugi svoje lastne zavestne moči obstaja vsepovsod. Ne obstaja ničesar razen eno.«

Po poslušanju Dattātrejeve pridige je modrijan Parašurāma vprašal: »O gospod, karkoli si pojasnil, se zdi nemogoče. Videti eno absolutno zavest kot mnogo je nemogoče.

43. Vsakdo misli, da sta zavest in predmet dva različna elementa, toda predmeti se nikoli ne nahajajo izven zavesti. Potemtakem se strinjam, da se predmete vidi s pomočjo zavesti, in prav tako se strinjam, da je zavest sama po sebi sijoča.

44.-45. Podobno kakor je opazovalec različen od opazovanega, je tudi zavest, kot kaže, različna od svojega izvora. Vendar zavest in njen izvor sta eno in isto. Ne morem vsrkati tega znanja. Kako sta lahko zakon in zakonodajalec eno in isto?

46.-47. Kralj Džanaka je dejal, da če je um prost vseh miselnih nasprotij, bo dosegel osredotočenost. To je prvenstveno sredstvo za dosego najvišjega znanja. To je prava narava ātmana.

48. Če ātman ne bi imel duha za svoj pripomoček, kako bi potem lahko prišlo do razločevanja med živimi in neživimi stvarmi?

49. Duh je vzrok obojega, vezanosti in osvoboditve. Duh, ki je zapolnjen z željami, povzroči vezanost. Kadar je duh prost vseh želja, postane sredstvo osvoboditve.

50. Kako lahko duh postane ātman, če je duh samo pripomoček? Brezželjni duh je sredstvo osvoboditve, vendar v tvoji filozofiji vseeno zasledim dvojnost.

51. V vsakdanjem življenju, kadar duh podleže zablodi, se ga ponavadi ne jemlje za resničnega. Zabloda sama ni neresnična. Kako je v tem slučaju možna odsotnost dvojnosti?

52. Tisto, kar je neobstoječe, ne more delovati, toda vse stvari v svetu, kot kaže, obstajajo in svet skozi teče naprej.

53. Povej torej, kako so lahko neresnične? Kako je tisto, prek česar dosežemo absolut, lahko neresnično? Če vse spoznave ustvarjajo zablodo, kako potem človek lahko loči, kaj je zabloda in kaj ne?

54. Prosim, povej mi še, gurudeva, zakaj gre vsakdo skozi te zablode. Strašno zmeden sem.«

55. Dattātreja, poznavalec resnice, je zadovoljen s tako dobrim vprašanjem začel pojasnjevati:

56. »Parašurāma, postavil si čudovito vprašanje. O tem sva že razpravljala, ampak dokler nekdo ni popolnoma potešen, bi ta moral nadaljevati s premišljevanjem.

57. Če učenec ne izrazi svojih pomislekov pred gurudevom, kako se jih potem lahko sploh otrese? Vsak posameznik ima različen tip razuma, zato obstajajo različne metode za odpravo njihovih dvomov.

58.-59. Kako lahko nekdo potemtakem premaga svoje dvome, ne da bi zastavil vprašanja ne njemu lasten način in z določenim namenom? Postavljanje vprašanj gurudevju je pravi način, da se prejme znanje od njega.

60. Eno absolutno resničnost se navidez vidi na mnogo načinov. To je možno na isti način kakor ogledalo, ki je eno samo, zaradi številnih odsevanih podob lahko vidimo na mnogo načinov.

61. V stanju sanjanja je um stvarnik, opazovalec in opazovano. Podobno edino čista zavest privzame vse oblike: opazovalec, proces opazovanja in opazovana stvar.

62.-63. Slep človek lahko zazna predmet celo brez svetlobe. Čeprav ne vidi njegove oblike, ga doživlja s pomočjo dotika. Toda v odsotnosti zavesti nihče ni zmožen karkoli doživeti.

64.-65. Brez ogledala ni možno videti nobenega odseva. Zaradi tega je videti, kakor da sta ogledalo in odsev eno in isto. Podobno duh ne more obstajati brez zavesti.

66. Po zgledu sanj, ko sanjski predmeti postanejo eno z umom, podobno tudi um v budnem stanju nima ločenega obstoja. Med budnostjo um, kot kaže, deluje v svetu natanko tako kakor v sanjah. Delita si domišljijo.

67. Med sanjanjem je sekanje drevesa s sekiro izmišljeno. O Parašurāma, če sanjska aktivnost ni resnična, kako je potem posrednik oziroma sredstvo teh sanj lahko resničen?

68. Človeška bitja nimajo rogov. Zmotno je torej verjeti, da so nekoga poškodovali človeški rogovi. Znebi se zmotnih predstav. O Parašurāma, v stanju sanjanja je um vzrok lažnih projekcij.

69. Med sanjanjem sta tako vzrok sanj kakor tudi same sanje taisti um; podobno je v budnem stanju, saj um ne obstaja ločeno od predmetov, ki jih doživi.

70.-71. Čista zavest se skozi svojo neodvisnost včasih izrazi kot opazovalec in drugič kot opazovano. Ponekdaj ostaja v stanju samādhija.

72. O sin Bhriguja, poslušaj! Čista zavest je vseprežemajoča sama zase. Torej je ni možno primerjati s praznino, ker je samorazsvetljena. Razen tega med njima ni nobene razlike.

73.-74. Kot praznina je jaz odličen, pretanjen, čist, nerojen, neskončen, brezobličen, vir vsega, neonesnažen, imanenten in transcendenten. Praznina nima teh lastnosti. V resnici čisti zavesti rečemo pravi jaz. Med vsem tem obstaja edino jaz. Čisti jaz se imenuje ātman.

75. Ker zavest vse preveva, ni razlike med jazom in praznino. Kar je praznina, se imenuje ātman, in kar je ātman, se imenuje praznina.

76. V zmoti si nevednež zamišlja ātmana v obliki prostora, in sicer na isti način kakor sova zaznava sončno svetlobo v obliki teme.

77.-79. Modrijan vidi praznino kot samo po sebi sijočo zavest. Vrhunska moč obstaja onstran pojavnega sveta, vseeno pa se izrazi v mnogih oblikah. S svojo močjo, o Parašurāma, privzame različne oblike.

80. Sicer se pojavi na mnogo načinov, ampak to zaradi izkrivljenosti uma. Dejansko je čista zavest, sama po sebi obstoječa resničnost.

81. Tako kakor čarodej s svojo veččino ustvari mnogo oblik, pri čemer ostane povsem sam zase, je tudi čista zavest prosta vseh nečistoč.

82.-83. Skozi kopreno *maje* je videti mnogotero, čeprav gre le za eno čisto zavest, ki presega razumevanje. Njena sposobnost zastiranja zmede tiste, ki imajo omejeno znanje, zelo podobno kakor čarodej zmede svoje občinstvo.

84. *Mājā* je nespoznavna. Mi vidimo, da jogiji in drugi poznavalci manter vršijo čudeže s svojimi omejenimi močmi, za najvišjo zavest pa seveda ni nič nemogoče**.

85. Po svetu vidimo, da čarodeji s svojo veččino uprizarjajo mnoga čudesa. Potemtakem za absolutno zavest to ni nič težkega.

86.-87. O Parašurāma, vrhunska zavest si dovoli pojaviti v mnogih oblikah, kar ji omogoča njena čista moč suverenosti. Egoizem je vzrok ločenosti in je enak omejenemu *buddhiju*, ki se imenuje *avidjā*.

88. Mnogi logiki in učenj *panditi* so zaslepljeni, ker ne premišljujejo o pravem jazu in ker so porazgubljeni v zunanjem svetu.

89.-90. Če nekdo gurujevega učenja o resničnosti in neresničnosti ne uporabi v praksi in ga ne nameni samouresničitvi, zgolj poslušanje napotkov ne more obroditi plodu osvoboditve. Parašurāma, s svojim ponotranjenim in osredotočenim umom torej izkusi vse, kar sem te doslej naučil.

91. Odstrani različne pojavne oblike sveta in se zavedaj edinosti v raznolikosti kot njihove podlage. Vrhunska moč je samorazsvetljena, ker je prosta iluzij.

92. Ona potemtakem generira premor, in prav premor je onstran vsega. Vse nežive stvari počivajo v njej in njihov obstoj je odvisen od samo po sebi obstoječega *ātmana*.

93.-94. Te stvari niso sposobne osvetliti sebe. Torej niso same po sebi obstoječe. Samoobstoječa zavest glede osvetlitve ni odvisna od nikakršnega zunanjega vira. Je najvišje od vsega in v neživih stvareh je ne najdemo.

95. Sebe zavedajoča resničnost je potemtakem prosta raznolikosti in se je omejitve ne dotikajo. Skratka, ni nekaj takega kakor so podobe v ogledalu.

96.-97. O Parašurāma, takšna vseprežemajoča zavest ne more biti deljena, ker je sama po sebi obstoječa resničnost. Taista zavest se imenuje vseprežemajoča, ena in absolutna resničnost.

98.-99. Razpravi na ljubo ima ta samoobstoječa resničnost navidez dvojen obstoj, čeprav gre dejansko za eno vseprežemajočo resničnost. Absolutna resničnost je podobno neločljiva od blažene radosti, kakor sta svetloba in toplina neločljiva od ognja.

100.-101. To, kar nemogoče napravi mogoče, je takoimenovana *mājā śakti*. Je nekaj takega kakor ogledalo, ki je kristalno čisto, pa vseeno vsebuje podobe.

102. Pojavnost omejitev je pojavnost ne-jaza. Temu pravimo *avidjā* (nevednost), *džadaśakti* (nezavedna moč), *śūnja* (praznina) in *prakṛti* (prvobitna narava).

103.-104. Prva stopnja omejitve se imenuje neobstoj, praznina, strogost, tema ali začetek stvarstva. Zaradi nevednosti daje videz praznine.

105. Sfera ātmana je prosta egoizma in to stanje se imenuje praznina. Vznikanje ega je vzrok *samsare*, sveta.

106.-108. Tisto, kar je po mišljenju nevedneža praznina, v resnici porodi razne pojavne oblike sveta. O Prašurama, jasnega duha pomisli! Tisto, kar imaš za praznino, je dejansko maternica vseh živih bitij. Praznina, opažena v telesu drugih, je v resnici sam po sebi obstoječi ātman.

109.-110. Prevladuje koprena nevednosti in temu pravimo duh. Središče zavesti se imenuje individualna duša.

111.-114. Tako se isti ātman, univerzalni jaz oziroma zavest, pojavi kot praznina, nakar postane pet elementov: zemlja, voda, ogenj, zrak in prostor. Prostor oziroma praznina je zelo subtilen in jasen, vendar se zaradi lastnosti *tamasa* v njem vidi petero elementov. Prekrit s telesom, tako postane individualna duša in odznotraj razsvetljuje, kakor sveča v vrču razsvetljuje vrč. Svetloba je vidna skozi luknje v vrču in svetloba ātmana podobno izžareva skozi čute.

115.-116. Čeprav je zavest vseprežemajoča, sploh ni vpletena v stvarstvo, toda ko z uporabo lastne zavestne moči odstrani svojo kopreno, jo človek lahko dojame. Zaradi svetlobe zavesti je tema duha odpravljena.

117. O Parašurāma, duh torej nima ločenega obstoja. Iz praktičnih namenov individualna duša privzame obliko duha. Zavest, ki se zdi gibljiva, se imenuje 'duh' in tisto, kar se ne giblje se imenuje 'jaz'.

118. O Parašurāma, v naravi zavesti je, da odstrani kopreno nevednosti; ta koprena se imenuje *vikalpa* in kadar ta ne obstaja, je pripadajoče znanje dejanska osvoboditev.

119.-120. O Parašurāma, znebi se tega pomisleka, da ob odstranjenima *sankalpi* in *vikalpi* nevednost spet lahko vpliva na tvoje individualno bitje, saj dejansko koprene ni. Koprena je izmišljena.

121.-122. Denimo, da si nekdo zamišlja, da ga njegov sovražnik nadleguje in trpinči, kar ga stalno grize. Toda ko se znebi te izmišljije, njegov strah prav tako izgine. Kje je potem vezanost?

123.-124. O Parašurāma, od samega začetka ne obstaja vezanost. To neobčutno zablodo je treba zavreči, nakar bo razvidno, kaj je vezanost. Verjeti, da je nekdo vezan, je največja od vseh spon. To je kakor otrokov izmišljeni strah.

125. Če se modra oseba ne odpove tej negativni predstavi, se ne more rešiti iz ujetništva sveta in doseči *mokšo*.

126. Kaj je ta okovanost? Kako lahko veže čisto zavest? Če so podobe v ogledalu zmožne koga zaslužjiti, potem odsev ognja v ogledalu tudi lahko peče.

127.-128. Priznati obstoj vezanosti in verjeti v vezanost je vzrok vezanosti. Drugače ni nikakršne vezanosti.

129.-130. Če Božanska Mati, vrhunska zavest, Tripurā, Brahma, Višnu in Šankara ne blagoslovijo iskalca, da prečisti svoje notranje bitje, mu ne more nihče pomagati doseči osvoboditve. V tem oziru, o Parašurāma, se odpovej temu lažnemu občutju vezanosti in obstoju duha, ki si ga sam ustvaril, ter bodi srečen.

131. Četudi v nirvikalpa samādhiju duh obstaja, je ta obstoj v resnici ātman in v njem ni nikakršne dvojnosti.
132. Če se izvzame zavedanje 'tega' in 'onega', duha sploh ni. V hipu, ko je zamisel 'tega in onega' odstranjena, obstaja samo še jaz.
133. Zmotno opažanje kače namesto vrvi se zgodi le na podlagi predmeta (vrvi), ki se ga ima za resničnega. Zavest torej osvetli fikcijo kače v vrvi.
134. Fikcija kače v vrvi je odstranjena oziroma zavržena (*bādhā*) zaradi prepoznanja vrvi kot take. Kadar vrv opažaš kot kačo, to ni znanje.
135. Toda v primeru sanj, v katerih vidimo vrv, sama vrv obstaja v zavesti. Ko se sanje končajo, vrv izgine, zavest pa vseeno ostane.
136. Tako je edino zavest samoobstoječa resničnost, predmeti budnosti in sanjanja pa ne. Kje je potem dvojnost?
137. Če misliš, da so zunanji predmeti resnični, ker se zdijo resnični in ker se skozi izpolni posvetne namene, poslušaj. Med sanjanjem se celo sanjski predmeti zdijo resnični.
- 138.-139. Med izkustvom v budnem stanju in tistim v stanju sanjanja je ena razlika. V budnosti človek prepozna lažnost sanjskega stanja, medtem ko sanjalec ne prepozna lažnosti budnega stanja. Na podlagi tega šibkega argumenta ne moremo sklepati, da so izkustva budnega stanja resnična.
140. Ali niso sanjski predmeti uporabni v sanjah, kakor so materialni predmeti uporabni za časa budnosti? Ali ne doživljamo predmetov v stanju sanjanja na točno isti način, kakor doživljamo stanovitnost predmetov v budnem stanju?
141. V sanjah videni predmeti niso resnični v budnem stanju, v budnosti videni predmeti pa ne v sanjskem stanju. V obeh stanjih naletimo na to podobnost.
- 142.-143. Kakšna je razlika med preteklimi dogodki budnega stanja in dogodki sanjskega stanja, če pozorno pomisliš? Če čarodej ustvari predmete z močjo svoje iluzije, ali potem meniš, da so njegove stvaritve resnične?
144. Razlika med resničnim in neresničnim navadnim ljudem ni poznana, saj zaradi navezanosti ne posvetne stvari pravijo, da je predmetni svet resničen.
145. O Paraśurāma, resnica je sama po sebi očitna in večno obstojna. Posvetne stvari so po drugi strani prehodne in očitne samo, dokler jih zaznavamo.
146. Posvetne stvari vidimo različno ob različnem času. Ampak premisli, Paraśurāma, kako in če sploh kje je zavest odsotna.
147. Če se nekdo zaveda ātmana oziroma zavesti, kako se bo potem zavedal časa? Če se ta ne zaveda, kako se bo potem zavedal obojega, zavesti in časa? Zavedanje se namreč v obeh primerih pojavi zaradi osvetlitve od čiste zavesti.
148. O Paraśurāma, zavest je torej vseprežemajoča osvetlitev. Zaradi tega je resnična. Kaj je resnično in kaj neresnično? Naj na kratko pojasnim.
149. Tisto, kar glede osvetlitve ni odvisno od česarkoli, je resnično. V nasprotnem slučaju je točno tako neresnično kakor fikcija kače v vrvi.

150. Protislovne trditve ne morejo potrditi veljave samoobstoječe resničnosti, kajti protislovje sámo je dokaz neveljavnosti. Verbalno zanikanje je na nek način mentalno priznavanje. Protislovje ne vodi nikamor in ne priskrbi nobenega dokaza.

151. Resnično je torej tisto, kar je samo po sebi očitno, nepogojeno in sam temelj vsega doživljanja. Vse drugo je neresnično.

152.-153. Če ni samo po sebi obstoječe in zavedajoče se resničnosti, ni možno ničesar doživeti. Celo pojmovne ideje 'to ni nič' ni možno izkusiti brez zavesti. Logik, ki trdi, da zavest ni vir osvetlitve, je podoben človeku, ki ne priznava svojega lastnega obstoja. Kaj je izvor zanikanja, če poskuša dokazati, da on sam ne obstaja? Kako je lahko oseba, ki zaradi pomanjkanja samouresničitve dvomi v svoj lastni obstoj, še vedno upravičena odpravljati nevednost drugih ljudi?

154. Čeprav je njegova logika lahko trdna in njegov govor leporečen, ne more voditi drugih k samouresničenju, ker njegovo znanje temelji na logiki.

155.-157. Znanje, ki ga uporabljamo v vsakdanjem življenju, ni sposobno dokazati svoje veljavnosti. To tako imenovano znanje je nedvomno zavajajoče. Potemtakem bi ga morali jemati za čisto navadno iluzijo. Tako kakor se vsako iluzijo, če ni pojasnjena, jemlje za resnično, podobno se v budnem stanju vsa doživetja zdijo verodostojna.

158.-159. Ko nekdo temeljito pozna biser, ga ne bo pomotoma zamenjal za kos srebra. Poznavanje ātmana podobno razprši vse druge iluzije. Tako kakor vsakdo misli, da je nebo modro, čeprav ni, je tudi izkustvo budnega stanja zavoljo nevednosti povsem iluzorno. Popolna osvoboditev iz primeža iluzij je čisto znanje in to je ātmanov pravi obstoj.

160. O Parašurāma, določno sem ti odgovoril na tvoja vprašanja. Odpravi svoje pomisleke v tem oziru, trdno se odloči in sledi temu.

161. Predhodno si me vprašal, kako se doseže osvoboditev. Tukaj je odgovor. Pozorno me poslušaj!

162. Na svetu so tri vrste osvobojenih bitij: prva, druga in tretja. Tisti, ki se jim v venomer gnusijo stvari, povezane s svetom, in so kljub temu samouresničeni, pripadajo tretji kategoriji.

163. Drugi kategoriji pripadajo tisti, ki še žanjejo sadove dejanj, izvršenih v preteklih življenjih, in ostajajo v stanju samādhija.

164. Tisti, ki so že poželi sadove svojih dejanj iz preteklih življenj, s tem da se nikoli niso ujeli v past posvetnih čarov, ostanejo mirni v vseh okoliščinah.

165. Njihovo razpoloženje je izenačeno v vseh življenjskih dogodkih.

166. Od znotraj njihovo stanje duha ohranja mirnost. So najboljši od vseh.

167. Tako poznamo osvobojene ljudi različnih vrst, pač glede na razlike v njihovi sposobnosti razločevanja, katerih védenje se razlikuje skladno z njihovo notranjo naravo.

Tako se zaključí 18. poglavje, s pogovorom o pridobivanju znanja med kraljem Džanakom in Aštāvakrom.

19. Pogovor med vélikim vidcem Dattātrejom in modrecem Parašurāmom glede raznovrstnih stanj uresničenih ljudi

1. PO POSLUŠANJU MODRIJANA DATTĀTREJA je Šrī Parašurāma začel nizati vprašanja glede osvobojenih in njihovega obnašanja.
2. »Gospod, sistematično in z vsemi podrobnostmi mi prijazno razloži, zakaj opažamo razlike med osvobojenimi ljudmi.
3. Res je, da vse osvobojene odlikuje enakovredno poznavanje jaza in zaradi tega znanja je osvoboditev njihov skupni cilj.
4. Kako prihaja do razlik, če se razločevalna sposobnost razlikuje? Ali obstajajo različni načini uresničitve jaza? Prosim, vse mi povej.«
- 5.-6. Sočutni Dattātreja je nato začel podrobno pojasnjevati: »Prisluhni Parašurāma! Razkrivam ti najvišjo skrivnost; sredstva pridobivanja znanja niso različna in ne mnogotera.
- 7.-8. Človek požanje sadove glede na način izvajanja sādhanē. Končni namen sādhanē je pridobitev znanja. Če sādhanā še ni dokončana, je potrebno vložiti več truda.
9. Zavest je znanje in je v sebi razsvetljena. Za to samo po sebi obstoječo razsvetljenost ni potrebna nikakršna sādhanā.
10. Od sebe presvetljeni ātman se ohranja znotraj in je po naravi kristalno čist. Kakšna sādhanā je potrebna za tisto, kar je samoosvetljeno in samoobstoječe?
- 11.-13. Ohranja se znotraj *čitte*, kakor sijajni dragulj, ki je prekrit z debelo plastjo umazanije in zato ostane nezapažen. Človek ga lahko vidi z osredotočenim duhom. Edino tedaj lahko spozna njegov polni sijaj. Sādhanā razprši vse želje, ki postavljajo zapreke.
- 14.-15. Pri nekaterih opazimo, da so se želje zmanjšale in da je buddhi (sposobnost razločevanja) izostren. Obstaja mnogo kategorij razuma. O Parašurāma, v kolikšni meri se mora sādhanā potruditi, je odvisno od stopnje nevednosti, ki je zastrla zavest.
16. Obstajajo tri glavne škodljive in nečiste želje: *aparādha vāsanā*, *karma vāsanā* in *kāma vāsanā*.
17. Odsotnost zaupanja v Vede in svete spise se imenuje *aparādha vāsanā*, dvomiti v obstoj jaza pa je prav tako *aparādha vāsanā*.
18. Pogosto tisti, ki so mojstri različnih umetnosti in ki imajo priliko študirati svete spise in biti v družbi modrih, še vseeno ne dosežejo tistega presežnega znanja.
- 19.-20. Prepričani so, da kaj takega, kot je višje znanje ne obstaja, če pa že obstaja, ga nihče ne more osvojiti. Če ga je nekdo dosegel, sedaj prične dvomiti vanj. Kako lahko negotovo znanje postane sredstvo osvoboditve? Na ta način so po sebi sporni dvomi vzrok zablode.
21. Ta prvoomenjena *vāsanā* se imenuje samonastala iluzija. Zaradi tovrstne nevednosti je stotine tisočev ljudi zajetih v tem vrtincu.

- 22.-23. Razumska nečistost, ki jo povzročijo pretekle *samskāre*, se imenuje *karma vāsanā*. Ustvarja ovire v razumevanju naukov, ki jih deli mojster. Teh krepkih preprek ni možno odstraniti zgolj z nadzorom uma in njegovih pretvorb.
24. Tretja nečista želja, to je *karma vāsanā*, je še bolj škodljiva. Govora je o *kartavyašeši* – lažnem občutku 'to je moja dolžnost'. Ta nadloga je zelo razvejana.
- 25.-26. 'To je moja dolžnost.' Želja izpolniti svojo nalogo se imenuje *kāma vāsanā*. O Parašurāma, nekdo denimo prešteva valove oceana, drugi šteje atome vesolja, spet drugi preštevajo zvezde, toda nemogoče je prešteti neštete želje človeških bitij. Ta tretja vrsta nečistosti je namreč želja po uživanju.
27. O Parašurāma, ta želja je prežeta s pričakovanjem. Je širnejša od neba in nepremična kakor gore.
- 28.-29. Zaradi te sebične želje je ves svet videti nor. Ves svet je podvržen bolečini, kakor da bi ga opekel ogenj. Tisti srečneži, ki so dosegli popolno *vairāgjo* (nenavezanost) so svobodni medtem, ko živijo v svetu. Pomirjeni so.
30. Duh je prizadet s temi tremi vrstami želja. Zaradi tega vrhunska zavest ne posije.
31. Namen *sādhane* je uničiti vse želje po uživanju. Pomanjkanje trdnega zaupanja je odgovorno za prvo kategorijo želja.
32. Zavezujočega vpliva karme se je možno rešiti z Božjo milostjo. To se doseže skozi niz življenj in ne s tisočimi sredstvi, po katerih posega človek.
33. *Kāma vāsano* – željo po vdajanju užitkom, je možno odstraniti s pomočjo nenavezanosti. Slednja raste, ko je človek ravnodušen do uživanja v stvareh. Ni drugega načina.
34. O Parašurāma, te sebi zadane želje imajo dvojno naravo: začasno in trajno. Glede na njihovo moč se vložijo trud za sprostitev le-teh.
- 35.-36. Glavni vzrok raznih metod *sādhane* je želja po osvoboditvi. Brez iskrene želje po osvoboditvi se človek, ne glede na obseg lastnega premišljevanja in poslušanja svojega učitelja, ne more dokopati do znanja o samoobstoječi resničnosti. Pridige in podvigi so zgolj večšine. Mojstrstvo v neki večšini ne pripelje do najvišjega cilja.
37. Brez goreče želje po osvoboditvi sta študij in kontemplacija neuporabna kakor oblačenje trupla.
38. O Parašurāma, če je želja po osvoboditvi šibka, je ta želja zaman, saj tudi s slišanjem imena sadeža še ne pridemo do njega.
39. Po prejetju plodu delovanja želja po njem izgine. Kateri človek pa nima želje po dobivanju plodu svojega dela?
40. Trenutna želja po osvoboditvi, ki iz nekega razloga nenadoma vznikne, ne obrodi sadov. Plodna bo le močna in stalno osredotočena želja po osvoboditvi.
41. Ta silna želja po osvoboditvi navdušuje človeka na poti *sādhane*. Temu pravimo gorečnost.
- 42.-43. Kadar vse telo žge od kožne bolezni, si človek želi olajšanja. Isto velja, kadar ni nobene druge želje razen želje po osvoboditvi, bo to obrodilo sad *mokše*. Ljudje si običajno želijo nekaj drugega od *mokše*.

44. S čisto nenavezanostjo okrepiamo željo po osvoboditvi. Ko postanemo ravnodušni do predmetov uživanja, se poveča želja po osvoboditvi.
- 45.-46. Skozi nenavezanost se pojavi želja po osvoboditvi in s tem se človek navduši za intenzivno vadbo. Iz tega potem izhaja večja zatopljenost v takšno vadbo. Bolj ko je oseba zatopljena vanjo, hitreje pride do rezultata.«
- 47.-48. Po slišanju Dattātrejevijh besed je Parašurāma, da bi razrešil svojo zmedenost, vprašal: »O mojster, najprej si rekel, da je *satsanga* – druženje z modrimi, glavno sredstvo osvobajanja. Potem si dejal, da ima to vlogo Božja milost, nakar si spet omenil, da človek okrepi nenavezanost, gledeč nepopolnosti predmetnega sveta. Kaj je prvenstveno sredstvo, ko gre za dosego *mokše*, in kako si ga zagotoviti? Zagotovo se nič ne zgodi brez razloga.
49. Torej, kako je lahko silna želja, sredstvo osvobajanja, brez vzroka? Prosim, podrobno mi pojasni.«
50. Sočutni Dattātreja je spregovoril: »O Parašurāma, prisluhni najodličnejši poti, ki vodi do končnega cilja!
- 51.-52. Čista zavest s pomočjo svoje volje projicira podobo vesolja znotraj sebe, kar je primerljivo s podobami v ogledalu. Ta moč privzame obliko Hiranjagarbhe, prvorojenega, in v želji po pregnanju teme nevednosti iz človeških bitij ustvari svete spise, ki so kakor ocean znanja.
- 53.-54. Posamezniki v svetu imajo številne vrste želja. Z mislijo na njihovo korist je Hiranjagarbha ustvarila predmetni svet, ki izpolni želje.
- 55.-56. Ljudje po naravi vršijo dobro in slabo karmo. Da bi v življenju izpolnili določen namen, se rodijo kot človeška bitja in potem z nadaljnjim vršenjem karme postanejo sužnji svoje lastne karme.
57. »Izpolnitev moje želje ni z ničemer ovirana.« S takšno izjemno željo se človek preda Bogu. Svete spise preučuje, da bi razumel Boga.
- 58.-59. Ko sliši za rezultate *sādhane* in je spodbujen z njenimi sadovi, se loti vadbe, vendar sredi te zagreši napako in ne dobi zelenega ploda. Potem poišče družčino vedeža.
- 60.-61. Okoriščen z družbo modrih in poslušanjem o najvišji resničnosti, po milosti vélikega Gospoda resni iskalec zelo energično krene po poti. V družbi modrijanov mu njegova dobra dejanja iz preteklosti pomagajo, da se sistematično vzpenja po lestvi *sādhane*.
- 62.-64. Tako je *sādhanā*, druženje s svetniki, prvenstveni vzrok doseganja največje dobrobiti. Kakorkoli že, včasih se z obroditivijo sijajnih, vrlih dejanj ali nepopustljivih strogosti nenadoma doseže najvišje dobro, kakor da bi padlo z neba. ráven dosežkov ni enaka pri vseh *sādhakih*.
65. Tisti, čigar um ni zamazan z željo po užitkih, zlahka doseže znanje.
66. Tisti, čigar um je brez kančka sebične želje, hitro osvoji znanje.
67. Tisti, čigar um je obstrt z željami, le bežno uzre znanje.
68. Takšen iskalec se dolgo časa trudi, da pridobi čisto znanje. To je razlog, zakaj se iskanci razlikujejo v svojem obnašanju.
69. O Parašurāma, te razlike nakazujejo različno mero nevednosti. Zaradi tega se pojavijo opazne razlike med posameznimi iskalc.

- 70.-71. O Parašurāma, opazuj različna stanja iskalcev. Brahmā, Višnu in Mahādev – ti trije so po naravi razsvetljeni sami po sebi. Glede na svojo naravo in lastnosti pa so si različni.
72. Ne moremo reči, da niso povsem razsvetljeni, toda v svojih lastnostih in naravi si niso enaki.
73. Svetlopolti *gṛānī* ne bo postal temen in podobno se narava duha ne menja.
74. O Parašurāma, poglej mene in moje brate. Smo trojica Atrijevih razsvetljenih sinov, toda pri Durvāsu, Čandramāju in meni naletimo na velike razlike v naših duševnih stanjih.
75. Durvāsā se hitro razjezi. Čandramā uživa v stvareh, sam pa sem se odrekel vsakršnemu istovetenju. Poglej Vašišta, ki neprestano vrši obrede, medtem ko so Sanaka in drugi šli po poti samotarjev.
76. Nārada je zatopljen v predano opevanje. Bhrigujev sin Šukrāčārja podpira demone in pesnikuje, Brhaspati pa z naklonjenostjo zalaga bogove.
77. Vjāsa je izjemno spreten in ostaja zatopljen v pisanje svetih spisov. Glej Džanaka! Živi kot kralj, Bharata pa se je odpovedal svojemu kraljestvu.
78. O Parašurāma, nekaj podobnega lahko vidiš pri drugih jogijih z različnimi značilnostmi. Poslušaj kaj je razlog v ozadju tega!
79. Razložil sem ti troje vrst umskih nečistosti. Druga izmed njih, to je karmična nečistost, je najslabša.
80. Tisti, katerih umi niso zamazani s to nečistostjo, so *medhavini*, hitro dojamejo in si zapomnijo. Njihovo sedanje okolje jih ne veže.
- 81.-83. Vadba meditacije in nenavezanost nista nujni zanje, pa tudi samādhi jim ni predpogoj za osvoboditev. Ker nimajo nobenih želja, si nedvomno prislužijo najvišje stanje znanja in postanejo zgled drugim, kakor Džanaka, ki je bil osvobojeno bitje.
84. Njihova sposobnost razločevanja je zelo osredotočena in čista. Potemtakem jim ni potrebno nadzirati svojih želja.
- 85.-86. Celó ob poznavanju absoluta vtisi starih *samskār* še naprej obstajajo. Tako čist um se ne istoveti z nevednostjo. Po besedah učenjakov so to osvobojeni in véliki možje.
- 87.-88. O Parašurāma, tisti čigar um se je ob pridobitvi sadov njegovih dejanj posledično zgostil, ne bo vsrkal znanja, četudi Šankara postane njegov učitelj. Podobno vajenec, ki se v svojem duhu ni rešil dvoma, ne pridobi znanja.
- 89.-91. Kdor ima minimalno želja in je manj dvomeč, osvoji znanje šele po dolgotrajnem študiju, kontemplaciji in meditiranju ter zadostnem trudu.
92. V posameznih primerih duhovni iskalci niso zadosti temeljiti v svoji praksi. V tem oziru pri njih še vedno obstaja nekaj želja, ker njihovi umi niso docela očiščeni.
93. Zaslužijo si naziv uravnovešeni in njihovo stanje duha je primerjalno nižje od tistega pri višjih sādhakih. So zgolj vajenci, tisti iz prve in druge kategorije posvečencev pa so osvobojeni.

94. Tudi vsi poznavalci resnice morajo požeti plodove svojih dejanj. Zatorej ostanejo pod vplivom svoje pretekle karme in so prosti in osvobojeni šele po smrti.

95.-96. Toda sādḥaki višjega reda so s svojimi prečiščenimi umi presegli takšno karmo. Ti posvečenci nimajo želja, zato karma ne vzklije.

97.-98. Obstajajo nekateri gṛānīji, ki lahko brez napora počnejo več stvari hkrati, podobno kakor visoko usposobljena oseba lahko učinkovito izvaja številna opravila sočasno, ne da bi se zmotila.

99.-100. Človeško bitje hodi, govori in opravlja ročno delo istočasno. Kako lahko počne tri različne stvari, če ima samo en um? Učitelj zlahka razbere tiste učence, katerih izgovorjava med recitacijo je napačna, čeprav je razred velik.

101. O Paraśurāma, ubil se vélikega bojevnika, kralja Sahasradžuna, ki je bil zelo izurjen in je uporabil mnogo orožij hkrati, s katerimi ni nikoli zgrešil cilja. Videl si to.

102.-103. Tisti z dovršenim umom lahko opravljajo več nalog hkrati. Podobno je z notranjim bitjem najnaprednejših vedežev, ki med njihovim delom v svetu ostane mirno. To so ljudje posebne vrste.

104.-105. Brž ko karma vzklije v njihovem umu, jo ogenj znanja sežge. Stare samskāre so kakor poganjki semena želja. To je vzrok bolečine in užitka. Toda kako lahko obrodi plod, ko je poganjek scvrt?

106.-107. Kadar se ostareli ljudje igrajo z otroci in se igrača polomi, izrazijo enako žalost in razočaranje, kakor to storijo otroci. Sorodno temu vedeži izražajo svoje zadovoljstvo in muko med svojim delovanjem.

108. Kakor oseba, katere duh je osredotočen na nekaj drugega, površinsko doživlja užitek ali bolečino, navznoter pa nikoli, tudi notranje poznavalčevo bitje v vseh pogojih ostane mirno, medtem ko deluje v svetu.

109.-112. Tem najodličnejšim vedežem se ni treba ukvarjati niti z nadomeščanjem svojih negativnih želja s pozitivnimi niti z brzdanjem kakršnihkoli umskih pretvorb. Izmed teh posvečencev višje kategorije so nekateri videti zaposleni z delom in nekateri z uživanjem v posvetnih rečeh, nekateri drugi se razjezijo, itd..

Nižjo kategorijo duhovnih iskalcev zaznamuje čvrsto prepričanje glede tega, kaj je resnica in kaj ne, o čemer sva že razpravljala. Vendar med uresničitvijo jaza oziroma doseganjem samādhija ni prizadet s pretanjenimi vtisi svoje pretekle karme. Vendar v drugih stanjih se ga impulzi radosti ali bolečine lahko dotaknejo.

113.-114. Dejansko se uresničenje jaza imenuje samādhī. Ničesar ni onstran tega. Eden, absoluten, samoobstoječ ātman je sama osnova vseh dejavnosti.

115. Če ne obstaja, se ne bo nič zgodilo. Iz različnih notranjih stanj znanja se porodi nirvikalpa samādhī, najvišje stanje samādhija.

116.-117. Iz zornega kota uresničenih vedežev je zavest povsem drugačna od zunanjega sveta, celo med njihovim dozdevnim udejstvovanjem v svetu. Tisti, ki so dognali neresničnost modrine neba, še vedno dojemajo nebo kot modro, čeprav se popolnoma zavedajo neresničnosti barve.

Čeprav so v vsakdanjem življenju pragmatični, se vedeži dobro zavedajo, da je resničnost kakor praznina. Če ne bi bila takšna, ne bi obstajala razlika med opazovalcem in opazovanim.

118.-119. Vedež zaradi poznavanja neresničnosti zunanjih predmetov ni pod njihovim vplivom celo, kadar jih doživlja. Zato za najvišje vedeže čista zavest ni predmet. Vedeži, ki se stalno zavedajo ātmana ostanejo v stanju ne-uma. Zanje izkustvo zunanjega sveta izgine.

120. Kadar je um osredinjen v jazu, se imenuje stanje *unmanī*, transcendentalni um. Kadar pa se poveže z zunanjimi predmeti in jih dojema kot resnične, se imenuje nestanovitni um.

121. Najvišji vedeži so kakor prebivalci dveh držav. O Parašurāma, takšen vedež živi v svetu, vendar je istočasno nad njim.

122. Tako je s stališča vedežev zavest vedno kakor praznina. Sedaj sem odgovoril na vsa tvoja vprašanja.«

Tako se zaključi 19. poglavje, s pojasnilom raznih stanj uresničenih modrijanov.

20. Pojavnost Šrī Tripure Sundaṛī in njenega nauka

1.-6. DATTĀTREJA JE REKEL: »Naj ti omenim starodavno zgodbo. Prisluhni! Nekoč pred davnimi časi so se v Satjaloki (najvišje nebeško kraljestvo) modrijani zavzeto pogovarjali o znanju. Udeleženci so obravnavali najbolj pretanjeno filozofijo. Med navzočimi modrijani so bili: Sanaka, Vasiṣṭha, Pulastja, Pulaha, Kratu, Bhṛigu, Atri, Angirā, Praçetas, Nārada, Čjavana, Vāmadeva, Viṣvāmitra, Gautama, Šukra, Parāšara, Vjāsa, Kanva, Kaṣjapa, Dakṣa, Sumantu, Šankha, Likhita, Devala in mnogi drugi. Med to debato so obravnavali skrivnosti presežnega znanja. Tedaj so ti véliki modrijani vprašali Brahmno, stvarnika:

7. »Gospod, vsi mi sodimo med gjānīje. Smo poznavalci tako absolutne kakor tudi začasne resnice. Kljub temu se naše rávni dosežkov razlikujejo.

8.-9. Nekateri od nas so ves čas blaženi v samādhiju; nekateri od nas se posvečajo kontemplaciji; nekateri od nas dajejo prednost predanosti; drugi pa spretno vršijo različna dela.

10. Nekateri med nami so zaposleni z opravljanjem naših dolžnosti. Prosim, povej nam, katera je najvišja kategorija.«

11. Tako izprašan je Brahmā pomislil: »Ti modrijani nimajo trdnega zaupanja vame.« Zato je dejal: »O vidci, jaz sam ne vem tega. Gospod Mahešvar je vseveden. On mora vedeti odgovor.

12.-13. Pojdimo k njemu.« Tako je Brahmā, pospremljen z vsemi modrijani, odšel do prebivališča Šive. Tudi Viṣnu je bil tam. Ko so ga pozdravili, je Brahmā omenil vprašanje svojih spremljevalcev.

14.-15. S tem seznanjeni Šiva je razumel Brahmovo vprašanje in uvidel, da modrijani vsi skupaj niso navdani s čvrstim zaupanjem in nič od morda povedanega ne bi bilo sprejeto. Razmišljali bi skladno s svojim razumevanjem.

16. Takšnih misli je Mahādeva odvrnil: »O modrijani, nisem gotov glede odgovora. Skupno meditirajmo na vrhunsko Boginjo, vir znanja. Po njeni milosti lahko izvemo najglobljo skrivnost.«

17.-19. Ob slišanih besedah so Brahmā, Višnu in Mahādeva osebno, skupaj z vsemi zbranimi modreci, pričeli meditirati na Tripuro, dokler se ta samorazsvetljena Boginja, ki je najčistejša in mati govora, ni uslišajoče pojavila.

20. Od zgoraj se je kakor grom razlegel glas: »O vidci, recite, s kakšnim razlogom ste se spomnili name. Izrazite svojo željo! Nikoli ne pustim, da gredo želje meni vdanih v prazno.«

21. Potem ko so slišali *parā vāk*, transcendentni zvok, so se modrijani vpričo nje leže poklonili. Brahmā in vsi drugi so jo iz spoštovanja začeli opevati.

22. Modrijani so spoštljivo molili k Tripuri, sami boginji znanja: »O Božanska mati, najvišja od vsega, Šrīvidjā, s sklenjenimi dlanmi se ti klanjamo.

23. Si vzrok, ohranitev in uničenje tega vesolja. O vrhunska Boginja, poklanjamo se ti.

24. Si najbolj starodavna. Nikoli se nisi rodila in si zato večno sveža, saj nikdar ne propadeš.

25. Ti si nadvse bistvena, obstoj vsega, poznavalka vsega in podeljevalka sreče. Si onkraj vseh vesoljnih pojavov, nevezana; vesolje se te ne dotika.

26. O Mati Boginja, spet se ti priklanjam. Z vseh strani vedno znova molimo k tebi.

27.-28. Ti si tvorno in netvorno. Mati izpolnjenosti in znanja si, sad prave sādhanne si, si v vlogi iskalca in poznavalca ter si najvišja vedežinja med vsemi. Bodi prijazna in sistematično pojasni vse. Znova se spoštljivo priklanjam pred teboj.«

29. Na zahtevo modrijanov je Tripurā, vrhunska Mati, samo utelešenje znanja, sočutno spregovorila s svojim jasnim in avtoritativnim glasom.

30. »Modrijani, prisluhnite mi! Sistematično bom razložila. Umešala bom ocean in vam postregla z nektarjem.

31.-36. Celotno vesolje, ki je kakor podoba v ogledalu, se rodi, je tu in se naposled samo uniči. Tisto, kar nevedneži vidijo kot svet, je po spoznanju jogijev čisto znanje. Ono, kar je z jazom zadoščeno in ostaja mirno, z ničemer moteno, je po navedbah globoko vdanih eno, absolutno in blaženo. Skladno s svojim znanjem častijo vrhunsko Mater s čisto ljubeznijo in predanostjo.

Tisto, kar je sama osnova čutov in notranjih stanj in brez česar nič ne obstaja, in tisto, kar je predmet svetih spisov, prav ta samorazsvetljena resničnost je moja dejanska narava. Tripurā se imenujem.

37. Daleč onstran vseh svetov je ocean večne blaženosti. Sredi tega oceana leži otok draguljev in v središču tega otoka je blesteče ožarjeno svetišče. V njegovi notranji izbi je prestol, na katerem sedi Mahātripurāsundarī, vélika Božanska Mati, v svojih petih vidikih. O najvišji videc, to sem jaz.

38.-40. Sorodno temu so Sadāšiva, Īšāna, Brahmā, Višnu, Rudra, Ganeša, Skanda, Indra, boginja obilja in druga predsedujoča božanstva, ki jih je vredno častiti, pa tudi *rākṣase*, *deve*, *nage*, *jakše* in *kinnare*, vse različni vidiki moje vnanje narave.

41. Ljudje me v vseh teh vidikih ne spoznajo, saj so zavedeni z mojo lastno iluzijo. Vsi me obožujejo in skladno z njihovo vnemo jim podarjam sadove. Nihče ni čaščen, kakor sem jaz, in nihče ni izpolnjevalec želja, ki bi bil večji od mene.

42. Ljudje so deležni sadov skladno z njihovo sādhanjo. O vidci, moje moči so neomejene.

43. O vidci, jaz sem ena, absolutna, neminljiva in sama po sebi obstoječa resničnost. Nobene podpore ne potrebujem in sem navzoča v vseh pojavnih oblikah veselja. Moja svetloba sije širom veselja.
44. Čeprav se me vidi v vseh pojavnih oblikah veselja, se ne odrečem svoji resnični naravi. To je čudež vseh čudežev, ki nemogoče naredi mogoče.
45. O videc, če boš premišljeval o moji moči, boš izvedel, da sem obstoj vsega. Lahko se me spozna, a presegam razumevanje.
- 46.-47. S svojo lastno prvinsko šakti se, kot kaže, rodim na svet in bom umrla v njem. A zopet, kakor da postanem učenka mojega gurudeva, spoznam vednost ātmana, se osvobodim in vedno znova dosežem *mokṣo*. Vesolje teče naprej brez kakršnekoli pomoči ali sredstva.
48. Na ta način imam raznolike obraze. Celo tisočoka *śeṣa* ne more prešteti moje neizmerne moči.
49. Prisluhni, da ti povem bistvo! Trohica moje moči poganja svet še naprej.
50. Moje znanje se loči glede na filozofijo dvojnosti in nedvojnosti. Glede na tvorno in netvorno se ustrezni sadovi prav tako razlikujejo.
51. Imamo precej filozofij dvojnosti, ker je njihov obstoj odvisen od obstoja nekoga. To se imenuje meditacija. Dvojnost je podobna sanjam ali kraljestvu v stanju sanjanja.
52. Znanje rodi dvojnost skladno z zakonom ciklusa božje previdnosti. Znanje pojavnega sveta je raznovrstno.
53. Sad meditacije na Brahmana je *mokṣa*, kot je že bilo rečeno, vendar v resnici je čisto znanje tako imenovan en absolut, ki mu ni para.
54. Sem onstran in nad vsem, *Śrīvidyā*. Kdo lahko brez dolgotrajne čiste predanosti spozna absolut?
55. Tisto, kar je čisto, onstran pojavnega sveta, je absolutno znanje in premišljanje o tem nas osvobaja dvojnosti.
56. O vidci, kadar um in njegove pretvorbe tečejo proti večnemu središču, ātmanu, je spoznan čisti ātman.
57. S sledenjem vedskim izrekom in z iskrenim trudom se spozna čistega ātmana. Ko se ta ātman ne istoveti s telesom, se mu reče pravo znanje.
- 58.-59. Pravo znanje je tisto, s pomočjo katerega dvojnost izgine. S pridobitvijo absolutnega znanja ne ostane nič nedoseženega.
60. O véliki vidci, znanje, ki odpravlja vse omejitve, edino to je prava narava ātmana. Taisti ātman je en absolut, ki mu ni para.
61. Na točno isti način kakor sila vetra razžene oblake, se po doseženem razsvetljenju tista davna, sumničava narava porazgubi.
62. Po odstranitvi večine želja, če sploh katera obstaja, so te želje neškodljive kakor kača s polomljenimi strupniki. To je presežno znanje.

63. Rezultat tega vrhunškega znanja podeli rešitev vseh tegob in človeka napravi neustrašnega. Ta osvoboditev je plod čistega znanja.
64. Strah izvira iz želje. Kako lahko po prepoznanju enega in edinega absoluta še obstaja dvojnost? V trenutku sončnega vzhoda se tema razprši.
65. O vidci, ko se osvobodimo občutka dualizma, strah izgine. Tisto, kar ne obstaja, razen dozdevno, povzroča strah.
66. Priznavanje tistega neobstoječega je podvrženo uničenju. Kako lahko ostaneš neustrašen v takem stanju?
67. Snidenje se konča s slovesom. V njem prejeti sadovi se potemtakem prav tako srečajo s propadanjem in uničenjem.
- 68.-69. Če je karkoli drugega od ātmana za pridobiti, se bo pojavil strah. A spoznanje samo po sebi obstoječega ātmana je stanje neustrašnosti. Vsi modri možje pravijo, da je to stanje identično ātmanu. To je *mokša*. Zgodi se, ko spoznavalec, znanje in tisto, kar se doseže, postanejo eno.
70. Samo tedaj je posameznik popolnoma rešen strahu in doseže svobodo. Celoten um in njegove pretvorbe skupaj s plitkim znanjem ravno tako izginejo.
71. Iskalec se ne zaveda svoje samoobstoječe resničnosti. Guruji in sveti spisi potrdijo to resničnost. Ni druge poti.
- 72.-74. Dokler se nekdo zaveda spoznavalca, znanja in sredstva za njegovo dosego, to ni stanje razsvetljenja. Ko se spoznavalec zave svoje svoje samoobstoječe resničnosti, je prost zablode dvojnosti. To je čisto znanje.
75. Od začetka do konca obstaja zgolj ena samo po sebi obstoječa resnica. Dvojnost je, zdi se tako, le za izpolnitev posvetnih dolžnosti. Na začetku in na koncu je eno vedno eno.
76. Zaradi koprene *maje*, nevednosti, je en ātman opažen kot spoznavalec, delovalec in dejanje. Do trenutka odstiranja koprene je ves svet kakor ogromna gora preprek.
77. Ko se odpravi občutek dvojnosti, ki ga ustvari *mājā*, krog rojstva in smrti izgine kakor z vetrom razpršeni oblaki.
78. Za dosego končne osvoboditve je treba uporabiti vse razpoložljive vire. Če se človek skrajno potrudi, s polno mero sočutja in z osredotočenim umom, potem ne potrebuje nobenega drugega sredstva.
79. Če ni trdne odločnosti, ni važno koliko tisočev sredstev je uporabljenih, od tega ne bo nobene koristi. Trdna odločenost je torej prvenstveno sredstvo.
80. »Ni važno, kaj se zgodi, a moramo ga doseči.« Tovrstna odločnost je edini način. Tisti, ki imajo to sijajno lastnost, se osvobodijo.
81. Ali bo vajenec dosegel svobodo v nekaj dneh, mesecih ali letih, ali pač v naslednjem življenju, je odvisno od njegove moči, čistosti in odločnosti.
82. V umu so številne nečistoče, ki ovirajo in porazijo iskalčeva prizadevanja. Zavaljo tega se vedno znova rodijo na ta grozni svet.

83. Prva nečistoča je pomanjkanje zaupanja. Druga je želja po zadovoljevanju čutov. Tretja je inertnost oziroma lenoba. Skratka, v tem smislu obstajajo tri kategorije nečistosti.
84. Obstajata dve vrsti ovir. Ena je dvom, druga pa halucinacije. Misel '*Ali kaj takega, kakor je mokša, obstaja?*' pripada dvomu, prvi oviri.
85. Druga ovira je nepriznavanje vezanosti; torej svoboda ni potrebna. Oboje je resna ovira, ki spremlja *sādhano*.
86. Obe oviri je možno odstraniti s trdno odločnostjo. Popolnoma se ju lahko osvobodimo šele, ko se izkorenini njun vzrok. Ni druge poti.
- 87.-88. Nejevernost in razmišljanje v nasprotju z izreki svetih spisov sta dva glavna vzroka. Če ju zavržemo in uporabimo logiko, skladno s svetimi spisi, potem je to dvojno oviro možno odstraniti. Po njenem odstranjenju vznikne trdna vera. Svobodo se doseže z odpravo teh dveh ovir.
89. Želja po uživanju v posvetnih stvareh predstavlja oviro za poslušanje učitelja, kajti nekdo, čigar um je zapolnjen z željami, ne more dojeti resnice.
90. Kadar je um prezaposlen, je kakor zavezanih oči. Takšen učenec je vedno zavzet z željeno stvarjo. Ne vidi tistega, kar se mu postavi pred oči, ali ne sliši besed, namenjenih njegovim ušesom.
91. Kdor ima um, ki je zapolnjen z užitki predmetnega sveta, zaman posluša izreke svetih spisov. Ob pomoči nenavezanosti človek lahko nadzira takšen um.
92. Obstaja tisoče nečistih želja. Najmočnejša izmed njih je *kāma*, želja po uživanju. Vse nečistosti so odstranjene po uničenju te želje.
93. Torej posameznik mora s pomočjo nenavezanosti izločiti svojo željo po čutnem vdajanju. Misel '*to moram imeti*' je potrebno izločiti.
94. Želja ostane prevladujoča pri tistih stvareh, ki so človeku dosegljive, in potuhnjena pri tistih, ki so težko dosegljive. Na ta način se vsem pričakovanjem lahko izognemo s prakticiranjem *vairāgje*, nenavezanosti.
95. Glavni vzrok želje se nahaja v tuhtanju navdanem s pričakovanjem da dobimo zeleno stvar. Z vadbo nenavezanosti se uniči takšne želje.
- 96.-97. Inertnost je treja umska nečistoča. O modrijani, brez pomoči vadbe je ni možno odpraviti. Zaradi lenobe propadejo vsi *sādhakovi* potenciali.
98. Da bi se rešili te vrojene inertnosti, je treba biti predan edino absolutu. Vraščeni vzorec navad se lahko spremeni s predanostjo in odločnostjo.
99. Če tisti, ki trpijo na račun te inercije, po najboljših močeh uporabijo vse svoje vire za predanost absolutu, bodo deležni sadov v tem ali naslednjem življenju.
- 100.-102. Vse duhovne vaje imajo en sam cilj, to je doseči mene. Kdor se s čistim srcem in umom preda meni, preprečka vse ovire in doseže blaženost. Jaz sem tista, ki spodbuja bistrumnost. Kdor me prezre, ko stopa po duhovni poti, se spotakne na vsakem koraku. Ni gotovo, da bo deležen sadov svoje *sādhane*.

103.-105. O vidci, glavna zahteva za *sādhano* je potemtakem čvrsta odločnost, in kdor jo ima, je višji *sādhak*. Med temi je najbolj spoštovan tisti, ki je navdan s predanostjo meni. Popolnost pomeni upoštevati, da je telo ne-jaz, pri čemer je posameznikovo zavedanje osredičeno v jazu. To se imenuje *siddhi*, popolnost.

106. Ljudje niso uresničili svojega čistega jaza, zato so ujeti v krog rojstev in smrti ter gredo proti lastnemu uničenju.

107.-108. Samo tisti praktikanti, ki prepoznajo čisto zavest, s katero so vse stvari presvetljene, odstranijo vse nečistoče. Tiste prečiščene osebe ostanejo zatopljene v tem spoznanju. Posebne moči, denimo potovanje skozi prostor ali doseganje *animā siddhija*, niso zaresni dosežki. Tisto, kar osvobodi iskalca, je dejanski dosežek.

109. Vse jogijske moči so omejene s časom in prostorom. Zatorej niso niti ena šestnajstina najvišjega *siddhija*, samouresničitve.

110. Čisto védenje ātmana je nedeljivo. Vse moči so segmenti tega védenja.

111. Ti tako imenovani *siddhiji* postavljajo zapreke na poti samouresničitve. Pravi duhovni iskalec z njimi ničesar ne pridobi, tako kakor nihče nima nič od čarodejevih kreacij.

112. Za nekoga, ki niti želja po doseganju najvišjega stanja nima nobene vrednosti, takšni *siddhiji* ne prinašajo nikakršne koristi, saj so le razvedrilo.

113. Noben *siddhi* ni večvreden v primerjavi s samouresničenjem. Samo s tem *siddhijem* človek preseže vse žalosti in doseže stalno blaženost.

114.-115. Samouresničitev je edini *siddhi*, ki človeka popelje onstran sfere časa. Ni druge poti. Po navedbah Vedskih spisov obstajajo tri kategorije *sādhane* za prečiščenje duha in krepitev znanja o zavesti: prva, druga in tretja.

116. Ko ima trdno vero in oster razum, ob doseženi globoki kontemplaciji, takšen posameznik lahko ustrezno recitira *śruti*, četudi ostaja sredi posvetnih dejavnosti.

117.-119. Kdor se sredi posvetnih dejavnosti vselej zaveda jaza, pripada drugi kategoriji. Kdor se iskreno ukvarja z učenjem vedskih besedil in se včasih zmoti pri izgovorjavi, pripada tretji kategoriji.

120.-121. O vidci, v končnem smislu je znanost o poznavanju ātmana trojna. Tisto znanje, ki poskrbi, da se človek ob vseh dejavnostih zaveda pravega jaza, se uvršča v prvo kategorijo; tisto, kar se vzdržuje samo tedaj, ko človek ni zatopljen v zunanje dejavnosti, se uvršča v drugo kategorijo; in tisto znanje, ki se ohranja le med meditacijo, spada v najnižjo kategorijo.

122. Ko je poznavanje jaza prisotno v sanjah in drugih stanjih, je to najvišje.

123. Ko je poznavanje jaza prisotno celo, kadar pretekle samskāre terjajo svoj davek, je to najvišje.

124. Ko se znanje o samouresničitvi vzdržuje brez kakršnegakoli truda, je to ravno tako najvišje.

125. Ko je človek udeležen v posvetnih dejavnostih in vidi polarnost predmetov, notranje pa vseeno je nad vsem, to pomeni, da je dosegel popolnost.

126. Tisti jogiji, ki v budnem stanju vršijo svoje naloge, zraven pa so docela spočiti in osvobojeni vseh navezanosti, so v najvišjem stanju.

127. Nekdo s takšnim siddhijem je najvišji izmed vseh iskalcev. Tisti, komur celo delovanje v zunanjem svetu ne zmoti samādhija, je višji od kateregakoli drugega iskalca.
128. Kdor se začne zavedati rāvni uresničitve drugih iskalcev, je višji od kateregakoli drugega iskalca.
129. Zaradi svoje lastne samouresničitve je posameznik, ki nima prav nobenih želja in dvomov, višji od kateregakoli drugega iskalca.
130. Kdor nima niti enega samcatega dvoma ali želje in neustrašno deluje v svetu, je po mnenju dovršenih ljudi višji od kateregakoli drugega iskalca.
131. Kdor tako ukleščene kakor tudi osvobojene posameznike vidi v svojem lastnem jazu, s čemer je sebe spoznal za ātmana vseh, je višji od kateregakoli drugega iskalca.
132. Kdor tako nevedneža kakor tudi modrijana vidi v sebi, to uresničeno dušo se ima za višjo od kateregakoli drugega iskalca.
133. Kdor se odreče celo želji po samouresničitvi in znotraj sebe vidi oboje, vezanost in znanje, je višji od kateregakoli drugega iskalca.
134. Kaj reči? Jaz sem ta dovršen posameznik. Ni razlike med njim in mano. O vidci, razrešila sem vsa vaša vprašanja. Če boste premišljevali o mojem nauku, boste rešeni navezanosti.«
135. O Bhriġujev sin, po teh besedah se je Božanska Mati poglobila v tišino. S poslušanjem so se bili pomisleki v duhu vseh navzočih popolnoma razpršili, zato so se vidci priklonili Šivi in drugim devatam, potem pa veselo krenili domov.
136. Dal sem ti temeljito znanje, ki prežene temo nevednosti. Če ga boš vsrkal in boš o njem premišljeval, te bo zagotovo vodilo v kraljestvo božanske blaženosti.
- 137.-138. Božanska Mati je zapela to izjemno nebeško pesem za dobrobit vidcev. Tisti, ki vsakodnevno recitirajo pesmi tega svetega spisa s trdno vero, jo osrečijo, ona pa jim podeli čisto znanje. Za tiste, ki se utapljujejo v oceanu zablod, je to rešilni čoln. In za tiste, ki so v temi, je to luč, ki jo razprši.«

Tako se zaključijo 20. poglavje, ki je kakor zimzelena pesem, ki posrka vso nevednost.

21. Sredstva za pridobitev znanja, znamenja pridobitve in pogovor med Hemāngadom in Brahmarākšasom

1. NA TA NAČIN je bila z Dattātrejevim naukom Parašurāмова zmedenost skoraj odpravljena.
- 2.-4. Poklonil se je mojstru in ponižno vprašal: »O gospod, prosim, podaj mi bistvo in točen način sādhanе – ta, ki je preprost in neposreden, delilec osvoboditve. Poleg tega mi, prosim, zaupaj znamenja in simptome razsvetljenih ljudi, da jih bom lahko takoj prepoznal.«
- 5.-6. Parašurāma je povprašal sočutnega Dattātreja, ki se je zelo razveselil in je dejal: »O Parašurāma, prisluhni! Razkril ti bom skrivnosti sādhanе.

- 7.-8. Gospodova milost je sredstvo dobivanja znanja. Kdor se s polno vnemo izroči Gospodu, zagotovo pridobi znanje. O Parašurāma, to je torej najboljši način za doseganje čistega znanja.
9. Samoizročitev je najboljšo sredstvo. Brez nje ni možno priti do sadov čistega znanja. Če se je ne uporabi, druga sredstva nimajo učinka.
10. Omenil ti bom razlog. Znanje je sinonim za čisto zavest. Ta vse osvetljuje.
11. Namišljeno kopreno okoli te samosvetleče zavesti se odstrani s pomočjo kontemplacije. Ko se rešimo tega, se spozna njeno čisto naravo.
12. Za tiste sādhave, ki so vpleteni v posvetne dejavnosti, je to zelo težko. Tisti, ki so polni globoke predanosti, so zelo zvesti svoji sādhanī. Zategadelj zlahka dosežejo višjo zavest. To nedvomno drži.
- 13.-14. Če je nekdo predan Bogu in hkrati vadi nenavezanost in druga sredstva, zlahka občuti enost z jazom. Če potem deli svoje znanje z drugimi vrednimi sādhami, se zavest resnice okrepi.
- 15.-16. S stalno kontemplacijo tako človek postane dovolj močan, da prejme Šivino milost in se osvobodi bolečine in užitka. Koder koli potuje, v vsem vidi Šivo. S tem, ko je véliki vedež, doseže status *džīvanmukte* in se osvobodi za časa tega življenja.
- 17.-18. Višja sādhanā pomeni imeti polno spoštovanje do duhovnih iskalcev in pogovarjati se z njimi o naravi jaza. Nobena sādhanā se ne more kosati s predano kontemplacijo.
19. O Parašurāma, zelo težko je poznati znamenja in simptome uresničenih duš, ker je njihova resnična narava onstran čutne zazanave in onstran pojasnil drugih.
20. Zunanji simptomi niso pokazatelj znanja znotraj. Z opažanjem zunanjih znakov – fizične veličine, dobrih oblačil, nakita – človek nikdar ne more vedeti, koliko nekdo drug pozna svete spise. Drugi pa podobno ne morejo vedeti, ali je ta človek razsvetljen.
21. O Parašurāma, če nekdo okusi nekaj sladkega, samo on doživlja ta okus. Drugi ne. Podobno znanje neke osebe ni poznano drugim.
22. Tako kakor mravlje nagonsko najdejo svojo pot, tudi modri in učeni nedvomno prepoznajo uresničene ljudi.
23. V spisih so bili poleg umirjenosti pojasnjeni še nekateri drugi simptomi. Vendar ni nujno, da jih najdemo pri osvobojenih. Obstajajo mnogi grobi in subtilni znaki, ki navadnim ljudem niso poznani.
- 24.-25. Ljudje lahko posnemajo govor in delovanje uresničenih duš. Če oni, katerih notranje sposobnosti niso prečiščene, vadijo tehniko doseganja znanja in se njihovi umi ustalijo, lahko razvijejo zunanje lastnosti, podobne tistim, ki jih imajo uresničeni. Vendar jim njihove nečistoče preprečujejo dosego trajne duhovne modrosti in blaženosti.
26. Tisti, ki niso prizadeti z dobičkom ali izgubo, pohvalo in grajo, zmago in porazom, so sādhami višjega reda.
27. Tisti, ki spontano in samozavestno postrežejo z odgovori na poljubna vprašanja glede samouresničitve, so najboljši *gġānġji*.
28. Kdor je navdihnjen s poslušanjem duhovnega znanja in ne okleva razpravljati o njem, je prav tako navdan s simptomi *gġānġja*.

29. Tisti, zadovoljnega in čistega duha, ki nesebično opravljajo delo in so umirjeni celo med silnimi pretresi, so najboljši gjanīji.
30. O Parašurāma, imajo mnoge druge značilnosti, a zapomni si, da je analiza teh kvalitiet namenjena izmeri posameznikove lastne ljubezni do duhovnega razvoja, nikakor pa ne drugim ljudem.
- 31.-32. Sādhak bi moral biti vselej zaposlen z notranjim zrenjem oziroma introspekcijo. Če nekdo kaže velik talent za izpraševanje drugih, bi podobno moral pozorno izprašati sebe, tako znotraj kakor zunaj, s čimer bo zagotovo dosegel popolnost.
33. Ko sādhak preneha ogledovati dobre in slabe lastnosti drugih ter rajši prične s preverjanjem znotraj sebe, si pridobi siddhije.
34. Parašurāma, tukaj pojasnjene značilnosti gjanījev je treba uporabiti le med analiziranjem sebe.
- 35.-36. Pri preverjanju drugih se lahko primeri, da ti standardi ne bodo veljali. Prizadevni iskalci, ki so prečistili svoje srce in um, do cilja prispejo celo s svojim začetnim trudom.
- 37.-38. Po dosegu cilja nadalje delujejo na podlagi svojih preteklih samskār in karme.
- Kako neki lahko prepoznaš tiste gjanīje le z opazovanjem njihovih dejavnosti? Samo gjanī lahko z lastnim vpogledom prepozna drugega gjanīja, tako kakor samo zlatar lahko testira drago kamenje in ugotovi, ali so originalni.
39. Gjanīji najnižje rāvni so navzven navidez podobni nevednežem, ker še niso dosegli *sahadža* samādhija, spontanega samādhija.
40. Dokler se posvečajo kontemplaciji, so popolni. Vendar v trenutku, ko odnehajo, se začno istovetiti s svojim telesom ter prav tako kakor živali doživljajo bolečino in zadovoljstvo.
- 41.-43. Ko se dva roba tkanine potopi v barvo, preostali material vpije barvo. Temu podobno je posvetno izkustvo, do katerega pride med meditacijo, obarvano s kontemplirano resnico. Zategadelj ne more postati vzrok vezanosti.
44. Med kontemplacijo, četudi deluje v svetu, je njegovo zavedanje jaza prisotno. Zavaljo tega ni vezan.
45. Tisti iz druge kategorije gjanījev se ne poistovetijo s svojimi telesi. Modri se večno zavedajo jaza.
- 46.-47. Kadar so v samādhiju, ne morejo sodelovati v nobenih zunanjih aktivnostih. Kakor v spanju naravne funkcije telesa ne prenehajo, isto velja za samādhi. Lahko da oseba govori ali deluje v spanju zaradi svojih preteklih *vāsan*, vendar se tega ne zaveda.
- 48.-49. Pijanec se ne spomni, kaj je rekel ali naredil. Če véliki jogi na tej vmesni stopnji slučajno izvaja dejavnosti, to podobno temu počne, ne da bi se jih zavedal.
- 50.-51. Njegovo telo se ohrani zaradi karme njegovih preteklih življenj. Toda najvišji gjanī nima telesne zavesti. Tako kakor kočijaž vozi kočijo, se vozi tudi telesno kočijo.
52. Tako kakor se kočijaž med upravljanjem kočije ne istoveti z njo, se tudi vedež ne istoveti s svojim telesom in njegovimi funkcijami, zaradi česar se ne zaveda svojega lastnega telesa. Tak človek je popolnoma uresničen.

53. Od znotraj čist, učvrščen v zavedanju ātmana, deluje v svetu natanko tako, kakor moški, ki je v dramati preoblečen v žensko in privzame njeno vlogo.
54. Ob igranju z otroci se odrasla oseba obnaša kot otrok, vseeno pa ni prizadet z izidom igre; podobno najrazvitejši gġānī deluje v svetu, vseeno pa ostane neprizadet.
55. Drugorazredni gġānī vzdržuje svojo duhovno zavest s pomočjo obvladovanja duha in njegovih pretvorb, vendar do takšnega dosežka pride po zaslugi svoje trdnosti.
56. Gġānīji so razvrščeni v tri kategorije na podlagi njihove zrelosti in stabilnosti. V tem oziru ti bom predstavil pogovor med dvema razsvetljenima človekoma. Prosim, prisluhni.
- 57.-58. Davno tega je v goratem področju živel kralj Ratnangada. Živel je v mestu Amrita ob bregovih reke Vipose. Imel je dva sinova: Rukmāngada in Hemāngada, ki sta bila zelo bistra in priljubljena pri svojem očetu.
59. Starejši princ, Rukmāngada, je bil avtoriteta za svete spise, medtem ko je bil mlajši, Hemāngada, gġānī najvišjega kalibra, poznavalec jaza.
- 60.-61. Nekega lepega poletnega dne sta s svojo vojsko prijahala v gosto zaraščen gozd, da bi ulovila jelena. Ustrelila sta jelena, tigre, zajce in divjega bizona. Nazadnje sta izčrpana obsedela ob jezeru.
62. Na drugi strani jezera je v barjanovem drevesu živel brahmarākšasa (prikazen brahmina). Bil je odličen učenjak, ki je druge izzval na filozofske debate.
- 63.-67. Svoje poražene nasprotnike je požrl. Dolgo časa je živel tako. Starejši princ je bil prav tako nagnjen k debatiranju. Ko je slišal za učenega *brahmarākšaso*, ga je šel obiskat in se začel z njim pregovarjati. Ko je mlajši princ videl, da je njegov brat bil poražen in ga je brahmarākšasa že nameraval odnesti, je kriknil: »O brahmarākšasa, ne pojej ga še! Jaz sem njegov mlajši brat. Premagaj tudi mene in potem naju lahko oba požreš.« Na ta predlog je brahmarākšasa odvrnil: »Na smrt sem prestradan! Stoletja je že od mojega zadnjega obroka! Najprej ga bom pohrustal in potem razpravljaj s teboj.
- 68.-69. O princ, prepričan sem, da bom popolnoma potešen, brž ko te premagam in požrem! Modrijan Vasiṡtha mi je poklonil željo. Pred mnogimi leti je njegov učenec Devarata prišel sem in sem ga požrl. Tedaj me je Vasiṡtha preklel.
- 70.-71. »O brahmarākšasa, od danes naprej, če poiŹiješ človeško meso, bo tvoj obraz oŹgan!« Ko sem moledoval za milost, mi je takole ugodil:
72. »Pojesti smeš le tista človeška bitja, ki jih premagaš v debati.« Vedno sem ubogal njegovo prepoved.
73. Končno sem si priboril ta slasten zalogaj. O princ, ko ga pohrustam, bom razpravljaj s teboj.
- 74.-75. Rekoč to, je bil pripravljen, da požre starejšega princa. Mlajši princ ga je ustavil: »O brahmarākšasa, prosim, poslušaj mojo zahtevo. Povej mi, ali obstaja karkoli, kar bi vzel od mene v zameno za mojega brata?«
76. Ko je to slišal, je brahmarākšasa odvrnil: »Poslušaj princ. Ničesar ni, kar bi lahko zamenjal z njim.

77.-78. Kdo bi se odrekel okusnemu obroku po tako dolgotrajni lakoti? Vendar ena možnost obstaja. Imam nekaj vprašanj. Če odgovoriš nanje, bom izpustil tvojega brata.«

79.-80. Princ je dejal: »Vprašaj. Odgovoril bom.«

»Kaj je širneje od prostora in finejše od atoma? Kaj je njegova narava in kje obstaja?«

81. »O brahmarākšasa, poslušaj! *Čit*, absolutna zavest, je večja kakor prostor in subtilnejša od atoma. Prebiva v jazu in njena narava je sama po sebi sijoča.«

82. »O princ, če je ena in hkrati vseprežemajoča, kako je potem lahko najsubtilnejša? Kaj je tisti jaz in kaj pomeni sijoča?«

83. »Kot vzrok vsega se razteza vsepovsod. S čuti je ni možno zaznati, torej je tudi subtilna. Oboje, svetloba in jaz, je identično zavesti.«

84. »Kje je tisto mesto, na katerem je zavest dosegljiva, in kaj se zgodi, ko jo dosežemo?«

85. »O brahmarākšasa, poslušaj, buddhi, čisti um in osredotočenost nam jo pomagajo doseči. Ko posameznik to uresniči, se ne rodi več.«

86. »O princ, kaj je *buddhi* in kako ga človek osredotoči? Kako se rodi buddhi? Kaj je rojstvo?«

87. Z nevednostjo zastrta zavest se imenuje buddhi. Osredotočenost pomeni neprekinjeno premišljevanje o *ātmanu*. Poistovetenje s telesom povzroči rojstvo.«

88. »Zakaj ne uresničimo zavesti? Kako jo uresničimo? Zakaj se nekdo rodi?«

89. »O brahmarākšasa, poslušaj. Zaradi nevednosti se je ne uresniči. Spontano se jo uresniči. Rojstvo je posledica človekove napačne ideje, da je delovalec.«

90. »O princ, kaj je tista nevednost? Kaj je pravi jaz? Kaj nam zbuja občutek, da smo delovalci?«

91. »Prisluhni, brahmarākšasa ! Istovetenje jaza s telesom je nevednost. Kaj je narava *ātmana*? Vprašaj se, od kod se pojavi občutek »Jaz to počnem«. Ta želja te postavi za delovalca in je kot takšna delovalčev ego.«

92. »O princ, kako se lahko prežene nevednost? Kaj je njen vzrok in kje ima ta vzrok svoj izvor?«

93. »O brahmarākšasa, poslušaj. Premaga se jo s pomočjo *vičāre*, pravilne kontemplacije. Vzrok *vičāre* je *vairāgja*, nenavezanost. Vzrok nenavezanosti pa je v priznavanju nestalnosti predmetnega sveta.«

94. »O princ, kaj je ta kontemplacija? Kaj je nenavezanost in kaj negativen odnos do predmetnega sveta?«

95. »Kontemplacija pomeni razlikovanje ne-jaza od jaza. Popolna ravnodušnost do predmetnega sveta se imenuje nenavezanost. Predmeti povzročajo bolečino zaradi našega negativnega odnosa do njih.«

96. »Kako se lahko zagotovi ta sredstva? Kaj je glavni vzrok tega?«

97. »Prisluhni, brahmarākšasa. Vse to je možno samo po Božji milosti, to pa se prisluži s čisto predanostjo. Čisto predanost se prejme ob *satsangu*, druženju z modrimi.«

98. »O princ, povej mi: kaj je Bog? Kaj je predanost? Kdo so modrijani?«
99. »Poslušaj, brahmarākšasa! Bog je nekdo, ki skrbi za ohranitev veselja, meditiranje Nanj pa se imenuje *bhakti*, predanost. Tisti, ki so umirjeni in usmiljeni, so zares modrijani.«
100. »O princ, povej mi: kdo je vselej prestrašen in nesrečen? Kdo vedno trpi revščino?«
101. »Tisti, ki so zelo bogati, so zmeraj v strahu. Tisti, ki imajo veliko družino, so nesrečni. Tisti, ki so se ujeli v past pričakovanj so vedno ubogi.«
102. »O princ, povej mi. Kdo je lahko neustrašen v svetu? Kdo je prost žalosti?«
103. »Poslušaj, o brahmarākšasa. Človek, ki ni navezan, je neustrašen. Kdor v popolnosti nadzira duha, je rešen žalosti. In kdor je spoznal tisto, kar je za spoznati, je osvobojen revščine.«
104. »O princ, povej mi, kdo je ta, ki se ga težka spozna? Kdo nima telesne zavesti, a kljub temu živi? Kaj je tako imenovano ne-delovalčevo stanje življenja?«
105. »O brahmarākšasa, težko je prepoznati *džīvanmukto*, se pravi nekoga, ki je že tu in zdaj osvobojen. Še vedno ima telo, ker pa se ne poistoveti z njim, se ga je osvobodil. Vsa dejanja vrši, čeprav je hkrati notranje neaktiven. Ne dotikajo se ga.«
106. »Kaj je obstoječe in kaj ni obstoječe? Kaj je nemogoče? Ko mi to odgovoriš, bom izpustil tvojega brata.«
107. »O brahmarākšasa, večnega vidca, čiste zavesti, ni možno zaznati. Torej v njej ni nikakršne aktivnosti. Sedaj sem odgovoril na tvoja vprašanja. Takoj izpusti mojega brata!«
108. Ko je brahmarākšasa to slišal, se je zelo razveselil in izpustil Rukmangada. Potem se je povrnil v svoje predhodno *brahminsko* stanje.
109. Videč to brahminovo preobrazbo, sta se princa začudila in vprašala: »Kdo si ti?«
110. Nato je modri brahmin takole pojasnil svojo preteklost: »Bil sem slaven brahmin v kraljestvu Magadha.
- 111.-112. Poznan sem bil kot Vasumān in izvedenec za vse svete spise. Ponosen sem bil na svojo učenost in velikokrat sem v debati porazil na stotine izobraženih brahminov. Postal sem zelo prevzet.
113. Vedno sem bil željan učenja svetih spisov in sijajno sem uporabljal logiko. Nekoč, ko je kralj iz Magadhe priredil javno debato, sem med razpravljanjem o obstoju ātmana naletel na modrijana Aštaka. Bil je umirjen videc.
- 114.-115. V razpravi sem se opiral le na logiko in skozi sem se mu silovito zoperstavil. Čeprav so bili njegovi odgovori ustrezni in polni avtoritativnih referenc, sem s pomočjo moje premetene logike vedno znova ovrget vse njegove trditve.
116. Bil je zelo miren v tej debati. Kašjapa, učenec omenjenega modrijana, se je razjezil in me preklel.
117. »O prevzetni brahmin, tvoja žalitev mojega gurudeva nima ne glave ne repa. Zatorej boš za dolgo časa postal prikazen brahmina.«

118. Tako preklet, sem se zgrozil, nakar sem se zatekel k modrijanu Aštaku in se vpricho njega priklonil.

119. Modrijan je ohranil mirnost in čeprav sem bil njegov nasprotnik, je bil prijazen do mene. Postavil je časovno omejitev na izrečeno prekletstvo.

120.-121. Modrijan je dejal: »Katerokoli vprašanje, ki si ga zastavil, sem razrešil, ti pa si vseeno trmasto uporabljal logiko. Tistega dne, ko bo učen mož razrešil vsa tvoja vprašanja, boš odrešen prekletstva.«

122. O princ, mnogo let je preteklo. Sedaj si me osvobodil tega prekletstva, zato priznam, da si kralj vseh kraljev in vodilni gjānī.«

123. Princ je osupnil nad tem, kar je slišal. Ta brahmin ga je spet spraševal, princ pa je znova razrešil vsa vprašanja. Potem, ko sta mu primerno izkazala spoštovanje, sta se princ in njegov starejši brat, skupaj z vojaškim vodom, vrnila v svoje mesto.«

124. Modrija Dattātreja je dejal: »O Parašurāma, odgovoril sem na vsa tvoja zastavljena vprašanja.«

Tako se zaključi 21. poglavje, ki vsebuje pogovor med brahmarākšasom in princem.

22. Razrešitev Vasumānovih vprašanj in povzetek spisa

1. PO POSLUŠANJU ZGODBE o brahmarākšasi je Parašurāma zelo spoštljivo vprašal svojega mojstra Dattātreja:

2. »Gospod, kaj je vprašal brahmin, ko se je osvobodil prekletstva, in kaj je Hemāngad odgovoril? Naj izvem!

3. Radoveden sem. Najbrž ni šlo zgolj za debato.«

Sočutni Dattātreja se je odzval na njegovo zahtevo, rekoč:

4. »Parašurāma, tisti dialog je bil poglobljen. Povedal ti bom. Vasumān je princa, ki je sedel poleg, vprašal:

5. »Princ, nekaj želim vprašati. Ali lahko pojasniš, prosim? Sprva sem prejel to znanje od modrijana Aštāvakra.

6. Sedaj, ko sem te slišal, razumem kako doseči najvišje stanje znanja.

7. Kako je lahko oseba, ki je izvedela, kar je bilo za izvedeti, še naprej v vzajemnem odnosu s svetom? To je kakor soobstoj teme in svetlobe?

8. Princ, prosim, da jasno pojasniš razlog.«

Princ je na njegovo zahtevo spregovoril:

9. »O brahmin, tvoja zmedenost še ni povsem pregnana. Kako lahko posvetna dejavnost zanika znanje, ki je identično človekovemu lastnemu jazu?

10. Če bi ga življenje v svetu zmoglo zanikati, potem tisto znanje ni vrednejše od sanj.

11. Vse posvetne dejavnosti temeljijo na znanju, torej kako se lahko znanje zanika? Prosim, povej mi.
12. Znanje je tisto, prek česar vidimo celotno vesolje. S sankalpo, trdno odločnostjo, se vse posvetne dejavnosti, kot kaže, pojavijo znotraj samega znanja.
13. Ko je nekdo brezželjen in pozna ātmana, tedaj se individualna duša osvobodi vse vezanosti in uživa srečo.
14. O brahmin, tvoje vprašanje je v očeh modrijanov ničevo.« Potem je Vasumān dobrosrčnemu princu rekel:
15. »Gospod, to je res. Tudi sam sem prišel do tega zaključka. Čista zavest se imenuje čisto znanje.
16. Po zadobitvi razsvetljenja in izkušnji čiste zavesti bo nekdo, če še vedno ima želje, nasedel zmoti na isti način kakor se vrv zamenja za kačo. Zmotna identiteta je iluzija.«
- 17.-18. Princ je odvrnil: »Brahmin, prisluhni! Ti ne veš, kako ločiti zmedenost od ne-zmedenosti. Tisti, ki vedo, da je nebo brezbarvno, ga še zmeraj zaznavajo kot sinjega in uporabijo izraz: »Nebo je sinje modro.« Dejstvo, da na ta način gledajo in govorijo, še ne pomeni, da so na kakršen koli način preslepljeni glede barve neba.
19. Za nevedneža je to vir zmedenosti, medtem ko za poznavalca resnice ni tako. Znanje uresničene osebe ne more nič bolj povzročiti vezanost, kakor lahko mrtva kače ugrizne.
20. Zagotovo obstaja razlika med posvetnimi interakcijami in vedenjem gĵānīja in nevedneža. Gĵānījeve interakcije s svetom so kakor podobe v ogledalu.
21. V primeru gĵānīja je znanje, ki se nanaša na njegovo ukvarjanje s svetom, veljavno oziroma verodostojno; pri nevednežu pa je ravno obratno. Vse gĵānījeve dejavnosti so osnovane na znanju.
22. Ker se gĵānīji zavedajo, da so vsa dejanja in interakcija s svetom kakor v ogledalu odsevane podobe, so osvobojeni nevednosti.
23. Znanje lahko razprši tisto, kar se rodi iz nevednosti. Karkoli izhaja iz nevednosti, ne more priskrbeti sredstev za dosego znanja.
24. Zaradi tega ima obolela oseba dvojno videnje. Ta svet je videti, kakršen je, zaradi pretekle karme. Vsa izkustva sveta so rezultat človekove lastne karme.
25. Torej, dokler ta karma in njeni subtilni vtisi niso uničeni, se interakcija oziroma vzajemen odnos s svetom nadaljuje. V trenutku, ko je vsa karma izčrpana, obstaja le še čista zavest.
26. Tako se zmedenost nikdar ne more poroditi iz čistega znanja.« Ko je to slišal, je brahmin vprašal princa:
27. »O princ, kako je sploh možno za gĵānīja, da se udejestuje? Kako lahko vrši dejanja, če je ogenj znanja sežgal vso karmo?
- 28.-29. Princ je odvrnil: »Brahmin, obstajajo tri vrste karm: *apakva* (nezrela), *pakva* (zrela) in *hatodita* (uničena pred kaljenjem). V primeru gĵānīja so vse karme uničene, razen tistih zrelih.

- 30.-31. Božja previdnost ali narava (*nijati*) sta določili čas dozorevanja. Karme, ki so zrele, se imenujejo *pakva*. *Apakva* karme še niso zrele. Karme, ki se jih vrši po zadobljeni samouresničitvi, nimajo zavezujočega vpliva na izvjalca.
32. Dozorelim karmam pravimo tudi *prārabdha* karme. So kakor puščice, ki so že poletele proti tarči. Približujejo se tarči, dokler ne poide njihova zagonska sila.
33. Zaradi svoje posledične karme *gjānī* še naprej doživlja posvetne pojave; toda njegov odziv je odvisen od stopnje njegovega znanja. *Gjānī* še zmeraj prestaja učinek svojih predhodnih dejanj; njegova reakcija nanje je odvisna od rāvni njegove uresničitve.
- 34.-35. Za *gjānī*ja najnižje rāvni karma v trenutku in zelo jasno učinkuje. Za drugostopenjskega *gjānī*ja so karmični sadovi zanemarljivi. Najvišji *gjānī* pa ostane neprizadet s sadovi svoje karme, saj ve, da ni nič bolj resnično od zajčjih rogov. Zaradi tega so najvišji *gjānī*ji, tako je rečeno, rešeni ujetništva karme.
36. Pred samo izvedbo dejavnosti nevednež predvidi celotno zaporedje in njegove posledice. Tako se zvežejo z jermeni karme.
37. *Gjānī* najnižje rāvni se trudi preiščevati o jazu, tako da se njegova prevzetost z rezultati svojih dejanj občasno prekine. S tem razlogom učinki njegove karme nimajo velike moči.
38. Drugostopenjski *gjānī* doživi učinke svoje dozorele karme, kakor nekdo v globokem spanju doživi komarjev pik. Neudobje je minimalno.
39. Vendar za *gjānī*ja najvišje vrste je celo poln učinek njegovih dejanj kakor, da ga sploh ni, saj je le-tega sežgal ogenj znanja. Zanj navedena karma izgubi svojo zavezujočo moč.
- 40.-41. Najvišji *gjānī* ostane neprizadet celo ob polnem učinku njegove dozorele karme, podobno kakor dramski igralec med uprizoritvijo svoje vloge ni prizadet z žalostjo ali zadovoljstvom, ki jo izraža na odru. Sad njegove karme je potemtakem ravno tako iluzoren kakor zajčji rogovi.
42. Nevedneži nimajo čistega znanja o ātmanu, zato se poistovetijo s svojimi telesi, upoštevajoč posvetne stvari za resnične.
- 43.-46. *Gjānī*ji najnižje rāvni so uresničili jaz in so tudi doumeli neresničnost zunanjega sveta, vendar jim manjka prakse in svoje telo istovetijo z jazom, ker je njihovo znanje zastrto z nečistočami svoje pretekle karme. Zatorej tu in tam mislijo, da je svet resničen. Potem znova stopi v ospredje znanje in prežene temo nevednosti. Na ta način se samskāre in znanje pomešajo med seboj, zaradi česar požanjejo rezultate preteklih dejanj.
47. O brahmin, znanje, pomešano s samskārami, obrodi precej drugačne sadove, tako da samskāre niso enako učinkovite. Želja po znanju je dobra; povzroči namreč, da se človek zaveda želje po tistih stvareh, ki postavljajo zapreke. Slednje ne morejo onemogočiti želje po spoznavanju resnice.
- 48.-49. Pod vplivom napačne želje iskalec pozabi na željo po resnici. Tej lažni želji se je možno odpovedati s trdno odločnostjo, nakar ga obzame čista želja po spoznanju resnice. Ko se to zgodi, silna želja po prisvojitvi resnice nikdar ne postane ovira.
50. V primeru drugostopenjskega *gjānī*ja resnica ni nikoli pozabljena in lažno znanje izgine. Ob ohranjanju svojega zavedanja vrši dejanja v svetu.

51.-52. To je stanje posvečenca druge stopnje. Sedaj ti bom pripovedoval o iskalcih. Ko duhovni iskalec krene po poti ātmana, se njegovo zavedanje prične krepiti. Ko se to zavedanje docela okrepi, iskalec ne bo nikoli pozabil svoje prave narave. Brez trdne odločnosti ni možno odpraviti lažne pojave dvojnosti.

53. O brahmin, gledano s stališča popolnoma uresničenega posameznika, ni nikakršne razlike med samādhijem in aktivnostmi sveta. Kdor je dosegel samādhi, se vedno zaveda resnice.

54.-55. Drugostopenjski prizadevnež, ki je dosegel samādhi, se včasih ne zaveda svojega pravega jaza. Ko se sreča z lažnim znanjem, postane šibkejši. Toda gĵānī najvišje stopnje ostane vseskozi umirjen, ker je njegovo zavedanje dobro učvrščeno celo, kadar ni v samādhiju.

56. O brahmin, poslušaj! Tako za srednje kakor tudi za visoko razvitega gĵānīja učinki karme dejansko nimajo velikega pomena, ker so ti gĵānīji dosegli popolnost. Ne vidijo ničesar razen jaza.

57. Ko je vsa njihova karma sežgana v ognju znanja, potem ni nobene karme, ki bi še ostala za izvršiti.

58. Kar počnejo je le predstava, ki jo uprizarjajo zavoljo drugih, kakor denimo čarodej. O brahmin, na kratko ti bom povedal skrivnost.

59. Zavedanje najvišjih gĵānījev je kakor zavedanje Šive. Ni sploh nobene razlike. To je resnica.

60.-61. Vsa karma najvišjih gĵānījev je namreč izčrpana.«

Po pojasnilu princa Hemāngada je bil brahminov dvom razpršen in v sebi je bil presvetljen. Srečen je odšel v svoje kraljestvo.

62. Oba princa sta se potem vrnila v svojo prestolnico.«

Ko je Parašurāma to slišal, je vprašal Dattātreja:

63. »O gurudeva, slišal sem te modre besede iz tvojih ust. Moji dvomi so pregnani in končno razumem znanje o absolutni resničnosti.

64.-65. Širom veselja je videti vseprežemajočega ātmana. O gurudeva, prosim, še enkrat povzemi vse, kar si mi povedal, tako da bom bistvo lahko ohranil nedotaknjeno v svojem srcu.«

66. Na to prošnjo je Dattātreja dejal: »Parašurāma, poslušaj. Podal ti bom bistvo.

67.-68. Vrhunska Mati veselja je čista zavest. Njena bit je izkustvo čistega 'jaz sem-a'. Skozi svojo suvereno moč pusti, da nemogoče postane mogoče, s čimer dopusti, da se to veselje pojavi znotraj nje, kakor podobe v ogledalu. Poslušaj, kako izrazi to veselje.

69. Zaradi svoje bistvene izkušnje čistega 'jaz sem-a' je čista zavest vseprežemajoča. Nato si na samem začetku s pomočjo svoje suverene moči dovoli postati dvojna.

70.-71. En njen vidik se pojavi kot čista 'jaz-nost', medtem ko je drugi vidik prikrajšan za občutje jaza in se pojavi kot snov. O Parašurāma, zunanji vidik se imenuje 'materija', vidik, ki se pojavi kot 'jaz-nost', pa se imenuje Sadāšiva.

72. Čeprav brezoblično, absolutno, samoobstoječe, neizraženo (bitje) vidi tisti snovni del kot nekaj ločenega od sebe, ga vendarle doživlja kot jaz.

73. Nato si spet prek svoje *svātantrja śakti* (moči volje) zaželi izraziti veselje in *avjako*, neizraženo, prične šteti za svoje telo (»jaz sem to«) in začne verjeti v to.
74. Med svojim eksperimentiranjem Sadāšiva postane Īšvara. Tisto, kar kot svoj pripomoček uporablja ego, se imenuje Īšvara.
75. Īšvara, ki je pravzaprav izkustvo celotnega neizraženega sveta, potem postane trojen: Rudra (uničevalec), Višnu (ohranjevalec) in Brahmā (ustvarjalec).
- 76.-77. Številni so bili Brahme, Višnuji in Rudre. Takšna je pač božja previdnost.
- 78.-79. O Parašurāma, to je kakor podoba v ogledalu. Nič ni resnično. Čista zavest vselej doživlja svojo popolno 'zavedanje jaza'. Je nepremična, toda zaradi svojega ega ('jaz-nosti') je navidez gibljiva.
80. O Parašurāma, prežemaš svoje celotno telo in ga imenuješ 'jaz'. Zavedajoč se 'svojih' različnih čutov, udov in funkcij, skozi vse to čutiš, da si delovalec.
81. Na enak način je čista zavest središče čiste 'jaz-nosti' in doživlja celotno izraženo pojavnost, od najvišjega Sadāšive, do najbolj grobe elementarne rāvni. Čista zavest, ki je prav tako osnova ego-centričnega zavedanja, je vzrok osvetlitve.
- 82.-84. Ti ne moreš doživljati, vonjati, okušati ali otipati čutnih predmetov ob ohranjanju zavedanja čistega 'jaza'. Doživiš jih lahko samo prek svojega lastnega poistovetenja s čuti. Prav tako je Sadāšiva identičen Brahmi, Rudri in vsemu navzdol do snovnih elementov. Zaveda se svoje enosti z vsem in izvaja vse veseljne dejavnosti s pomočjo svojih instrumentov oziroma pomočnikov, Brahme, Višnuja in drugih božanstev.
- 85.-86. Tako kakor je tvoje stanje nirvikalpa stanje biti sama osnova vsega, o Parašurāma, tisti zares popolni subjekt ni niti delovalec niti spoznavalec. Podobno tudi vrhunska zavest, čeprav je vir vsega, ne pozna dvojnosti in ne sproži nikakršne aktivnosti. Celotno iluzorno veselje se pojavi v njej.
- 87.-88. S svojo vrhunsko močjo se dozdevno pojavi kakor podoba v ogledalu. Torej veselje ni nič bolj različno od nje, kakor je odsev od ogledala. Ti in jaz in vsi, ki zaznavajo, smo v resnici čista zavest, dokler se ne poistovetimo z zunanjo predmetnostjo.
89. Ogledalo z mnogimi odsevanimi podobami ima, zdi se, mnogo razdelkov, vendar z odstranitvijo vseh predmetov izginejo tudi odsevi; potem ostane le še ogledalo.
90. Podobno po odpravi pojavnosti dvojnosti ostane edinole čista zavest. Tako kakor je v vrču vode vidna neka podoba, se tudi v ogledalu čiste zavesti vidi podobe.
91. To stanje svobode je čista zavest, absolutno stanje. V njem ni žalosti, potemtako je polno trajne blaženosti.
92. Ker je to stanje v bistvu blaženost, si ga vsakdo želi doseči. Sama narava jaza je radost. Zaradi tega vsi posamezniki hrepenijo po tem, da ga uresničijo.
93. Zaradi prisotnosti jaza v telesu je telo vsem ljubo; telesnim radostim pravimo posvetni užitki.
94. V globokem snu, ko se posameznikovo zavedanje ne istoveti s predmeti, se izkusi zgolj blaženost. Zavest je polna blaženosti in vsak si jo želi pridobiti.

95. Nevedneži se ne zavedajo blaženosti, ki izhaja iz ātmana. Mislijo, da srečo lahko najdejo v zunanjih predmetih. Zaradi tega so mnenja, da je sreča različna od jaza.

96.-98. Dokler človek ne spozna, da zre v ogledalo, se na njem odsevane podobe zdijo resnične. Toda v trenutku, ko so odsevi odstranjeni, z gotovostjo ve, da je ogledalo čisto. Ve tudi, da tisti odsevi ne prizadevajo ogledala. Podobno gĵānī ve, da v vsakomur obstaja samo ātman, onkraj katerega ni ničesar.

99. To veselje se pojavi v jazu prav tako, kakor se glineni vrč pojavi iz gline, okrasje iz zlata in kipi iz kamna.

100. O Parašurāma, kdorkoli trdi: «To veselje ne obstaja, se moti, ker te ideje o neobstoju ne more dokazati z nobenim virom veljavnega znanja.

101.-102. Z zanikanjem dvojnosti in idejo, da »ne obstaja«, ostanemo zgolj pri samo po sebi obstoječi zavesti, ki priča obema. Kako se lahko dokaže, da veselje ne obstaja? Tako kakor se mesto vidi v ogledalu, celotno veselje na isti način počiva v čisti zavesti.

103.-104. To je popolno znanje, ker mu ne nasprotuje nobena nasprotna zamisel. Skozi svojo suvereno moč zavest, kakor vidimo, obstaja kot veselje, kar je sorodno podobi mesta, ki se pojavi v ogledalu. To je srž svetih spisov.

105.-106. Vežanosti ni; osvoboditve ni. Iskalca ni in poti do razsvetljenja tudi ni. Obstaja le ena absolutna, sama po sebi sijoča moč vseh moči. Vidi se jo kot nevednost, znanje, ujetništvo, prostost in pot na prostost. O Parašurāma, to védenje je bistveno. Ničesar drugega ni za vedeti.

107. Tako sem ti od začetka do konca sistematično podelil znanje o spoznanju resnice. Po spoznanju te resnice se človek nikoli ne razžalosti.

108.-109. Če človek s tem, ko je prejel temeljito znanje, ne postane miren, je kakor kip iz kamna in nima nobene možnosti, da pridobi znanje.

110. Z enkratnim poslušanjem se to znanje okrepi, toda kako ga bodo tisti manj bistri dojeli, četudi ga slišijo dvakrat ali trikrat?

111. Ta sveti spis človeka osvobodi vseh grehov in ga vodi do stanja umirjenosti. Je vir znanja. Odstranja vse nečistosti. Prečisti duha. Če se preišljuje o njem, sprosti spone nevednosti.

112. Če nekdo s prečiščenim duhom preišljuje o samoobstoječemu ātmanu, doseže mokšo. Sicer ni drugega od vežanosti. Ta podeljevalka znanja se imenuje Tripurā.

Tako se 22. poglavje srečno konča s povzetkom celotnega spisa Tripurā Rahasje.

Slovar

advaita: nedualen (nedvojen); absolutna resničnost, ki presega predmetni svet; filozofski sistem, ki razlaga teorijo absolutnega Brahmana

agame: razodeta tantrična besedila; tantrična besedila, ki nimajo avtorja

Agni: ogenj

ahambhāva: »jaz sem« občutje; ego, individualizirana zavest

ahankāra: ego; sposobnost duha, s pomočjo katere posameznik poistoveti svoj jaz z zunanjo predmetnostjo

adžapā džapa: stalno, nenaporno ponavljanje mantre; džapa »soham« mantre ali katerekoli druge, ki nam je dana

anāhata: transcendentni zvok; večni zvok, ki vibrira, ne da bi bil ustvarjen iz nekega vira; nanaša se tudi na srčno čakro

Angirā: eden od sedmih prvobitnih rišijev

animā siddhi: jogijska popolnost, da se po želji pomanjšamo

antahkarana: notranji pripomočki; um, ego in razum

anu: najmanjša snovna enota; atom; stanje materije, ki ni deljivo

anvaja vjatiṛeka: priti do sklepa s pomočjo deduktivnega razglabljanja

apakva: nezrel; nanaša se na karmo, ki še ni pričela prinašati svojih sadov, saj še zmeraj obstaja v semenski obliki

aparādha vāsanā: skepticizem; umska nečistoča, zaradi katere oseba dvomi, ugovarja ali celo zavrže resnico

arhata: usposobljeni ali uresničeni, v dobesednem pomenu; uresničeni sādḥaki; menihi iz reda džainov

ašram: učno središče; duhovna in izobraževalna ustanova

Aštaka: modrijan, verjetno Aštāvakra, Kaholov sin

Aštira: nestanovitni; um

ašvamedha: religiozni obred, ki ga običajno izvede vladar, čigar moč in avtoriteto priznavajo drugi kralji. Sestoji se iz spuščanja konja, da prosto dirja širom vseh kraljestev, kot simbola njegove neprekosljive vladarske moči. Ko se konj vrne, se obred zaključi. Ta ceremonija je zelo ugodna za tistega, ki jo sponzorira.

ātman: središče čiste zavesti; jaz; duša

Atri: eden od sedmih prvobitnih rišijev; oče modrijana Dattatreja

avidjā: nevednost; omejeno znanje; nerazločljiva sila, ki zastira zavedanje pravega jaza

avjakta: neizražena, prvobitna narava; poznana tudi kot prakriti

bhakti: ljubezen in predanost; pot popolne izročitve in zaupanja

Bharata: starodavni indijski kralj, ki je prepoznal praznost čarov in skušnjav posvetnih stvari ter se v iskanju samouresničitve odpovedal svetu. Podroben opis njegovega življenja in sādhanе se nahaja v silno hvaljenem svetem spisu Śrīmad Bhagavatam

Bhasmāsura: demon, ki se je z intenzivnim tapasom in predanostjo prikupil Šivi in je od njega prejel izpolnitev želje. Ta je bila, da se glava vsakogar, ki se ga demon dotakne, spremeni v pepel. Svojo moč je takoj, ko mu je bila podeljena, preizkusil na Šivi. Šiva je bil ušel, toda demon ga je lovil. Nazadnje je Višnu rešil Šivo s tem, da je Bhasmāsuro pripravil do tega, da se je dotaknil svoje lastne glave. Demon je bil uničen, Šiva pa je dobil dragoceno lekcijo.

Brahmapurī: mesto znanja; mesto, v katerem je vsakdo osvojil znanje o Brahmanu

Bhrigu: eden od sedmih prvobitnih rišijev; modrijan, ki se je rodil iz Brahmovega uma

Brahmaloka: področje najvišje resničnosti

brahmarākṣasa: neutelešeno bitje, ki lahko po želji postane vidno; oni bodisi poznajo resnico intelektualno, vendar tega, kar so vedeli, niso prakticirali, ali pa so v večini primerov takšna bitja, ki so zagrešila neoprostljivo žalitev, zaradi česar so bili prekleti, da živijo neutelešeno, dokler ne opravijo svoje pokore

brahmin: intelektualni razred ljudi v vedski družbi; oseba, ki naj bi poznala Vede

buddhi: razum; sposobnost razločevanja; vidik duha, ki presoja, odloča in raziskuje

čakra: kolo; kolo življenja; center zavesti; v jogijski literaturi je navedenih sedem čakr vzdolž hrbtenjače

Čandramā: modrijan, Atrijev sin

Čapalā: nenehno spreminjajoča se in nepredvidljiva izmišljotina uma; domišljija

čit: zavest

čit-śakti: moč zavesti

čitta: nezavedni um oziroma umska podstat

Čjavana: brahma riši, ki je oženil princeso Sukanjo. Znan je po svoji obrnitvi procesa staranja. Njegovo življenje in dosežki so podrobno zabeleženi v cenjenem spisu Śrīmad Devībhagavatam

Dakša: Brahmov sin, ki je bil eden od pradžapatijev in oče Śakti, Šivove žene

Dattatreja: sin modrijana Atrija in učitelj modrijana Paraśurāma

deva: bitje luči; nebeško bitje

Devala: eden od uresničenih jogijev; véliki svetnik in jogi, ki je po zaslugi svojih jogijskih dosežkov poznan kot Jogi Jogešvara, gospod jogijske znanosti

devī: Božanska mati; sinonim za Šakti

dīkṣā: uvedba oziroma iniciacija; uradno prejetje duhovne instrukcije, pomembno zlasti kot uvajanje v vadbo mantre, ki ga neposredno opravi učitelj

Durvāsā: Atrijev sin in Dattātrejev brat

dvaita: dvojnost; filozofski sistem, ki razlaga obstoj zavesti in snovi kot dveh ločenih vidikov resničnosti

džadasamādhi: globoko spanje

džadašakti: nezavedna prvobitna narava; drugi izraz za prakriti

Džanaka: razsvetljeni kralj, ki je vladal kraljestvu Mithila in je bil znan po svojih duhovnih dosežkih, ko je še živel na svetu; na njegovem zborovanju sta modrijan Aštāvakra in modrijan Tapasi poglobljeno razpravljala o duhovnosti

dživanmukta: kdor je osvobojen za časa življenja, torej tukaj in zdaj

džvālāmukha: dobesedno vulkansko žrelo oz. nekdo z ognjevitimi usti, tu je mišljena jeza, hči uma

gandharva: vrsta bitij, ki so vidna samo po svoji volji in so domnevno vrhunski glasbeniki

Ganeša: sin Šakti in Šive; odstranjevalec ovir

Gautama: slavni modrijan in videc številnih vedskih manter

Gjānakhanda: kanto, ki vsebuje znanje o Tripurā Rahasji. Je tretji izmed trojice kantov, pri čemer je prvi Māhātmjakhanda in drugi Čarjakhanda. Drugi kanto se je izgubil.

gjānī: razsvetljena oseba; dobesedno, kdor ima znanje; ti razsvetljenci so lahko tudi osvobojeni, čeprav mnogi niso

guru: učitelj; duhovni predstojnik; kdor razprši temo nevednosti; sinonim za gurudeva

Hāritājana: učenec modrijana Parašurāma; modrijan, ki je Nāradi recitiral Tripurā Rahasjo

hatodīta: dobesedno pomeni »mrtvorojen«; prigušena karma; karma, ki ne more obroditi plodu, ker jo je izvršil razsvetljen človek

Hiranjagarbha: zlato jajce; kozmična »jaz-nost«

Indra: kralj bogov

Īśāna: drugo ime za Šivo

Īšvara: Bog

jakša: ne-človek; nebeško bitje, ki je skoraj enako devam

jantra: geometrična figura, ki se jo uporablja kot središčno mesto za čaščenje tantričnih božanstev ali za meditacijo v tantrični praksi

jogi: kdor je izpopolnjen v vadbi joge

Kailāš: prebivališče Šive

kalā: vrojena moč absolutne in vsevedne resnice, prek katere resnica zastre svojo absolutnost in vsevednost; moč, ki ustvari iluzijo, da se nedeljiva resnica sestoji iz delov

kāla: čas; neviden dejavnik, ki človeka vodi skozi proces spremembe

kāma vāsanā: želja po čutnih užitkih; lažni občutek dolžnosti; skrita hotenja, ki človeka spodbudijo, da se loti nekega delovanja

Kanva: eden od brahma rišijev, ki je bil navzoč na Brahmalozi med razpravo o najvišji resničnosti

kapha: sluz; vodna energija

karma: delovanje; vključuje proces izvrševanja dejanj, ustvarjanja subtilnih vtisov in kasneje požetja sadov

karma vāsanā: subtilni vtisi iz preteklosti, ki zameglijo um in človeka spodbudijo k ponovitvi dejanja v sedanjosti

kartavyaśesa: občutek obveznosti, ki je motiv za opravljanje naloge

Kaśjapa: slavni modrijan; Maričijev sin

kaula: določena šola tantré, ki uči, kako se zunanje predmete uporabi za duhovno odkritje; tantrična šola, v kateri se vino, meso, ribe, fizične kretnje in spolni odnos uporablja kot del vadbe

Kauśika: jogi iz Višvāmitrove linije

kinnara: rasa legendarnih bitij, ki so bila na pol človeška; pojavijo se v Ramajani in mnogih drugih puranskih besedilih

Kratu: eden od sedmih prvobitnih rišijev

kśatrija: razred vojščakov

kundalini śakti: božanska sila, ki po ugotovitvah jogijev ostaja speča na dnu hrbtenice in ki se jo z jogijsko prakso lahko prebudi in dvigne do najvišje čakre, kjer se ta śakti združi s Šivo

Lakṣmī: boginja obilja in napredka

Likhita: eden od brahma rišijev, ki je bil navzoč na Brahmalozi

Mahādeva: véliko bitje luči; drugo ime za Šivo

mahā mājā: vrojena moč Brahmana; sila, skozi katero se ena, posamična, absolutna resnica izrazi v mnogoterost

Mahāśanā: nekdo z velikim apetitom, véliki jedec; pričakovanje; nekdo, ki ga nikoli ni možno potešiti

mahāśūnja: vélika praznina; po mnenju budistov najvišje stanje resničnosti

Māhātmjakhanda: prvi kanto Tripurā Rahasje, ki opisuje slavo Božanske Matere in podaja podroben opis iskalcev, ki so sledili tej poti in njihove izkušnje

Mahātripurāsundarī: vélika Božanska Mati, Tripurā Sundarī; drugo ime za Tripuro ali Šrīvidjo

mahāvedha: véliki preboj; najvišja vrsta iniciacije, ki jo izvedeni jogi nameni popolnoma pripravljenemu učencu; ta določena vrsta iniciacije je edinstvena v tradiciji Šrīvidje

mahāvidjā: vélika modrost; na poti šakti sādthane obstaja deset mahāvidij: Kali, Tara, Tripurā, Bhairavi, Bhuvanešvari, Baglamukhi, Činnamasta, Matangi, Kamala in Dhumavati

Maheša: Šiva

Mahešvara: véliki Gospod; ponavadi drugo ime za Šivo, čeprav se ga zamenljivo uporablja tudi za najvišjo resničnost – Božansko Mater, Tripuro

mandala: druga beseda za jantro; v tantra sādhani uporabljene geometrične figure, ki simbolizirajo božanstva

mantra: božanske besede, ki so jih rišiji slišali v svoji globoki meditaciji; duhovne besede, ki jih učenec skozi iniciacijo prejme od učitelja

mantra džapa: ponavljanje mantr

Mariča: demon, ki je preslepil Ramo, privzemajoč telesno obliko srnjaka, in mu tako speljal Sito

mājā: moč merjenja neizmerne; sposobnost, s katero se absolutna in enotna zavest polarizira na zavest in nezavedno snov

medhavin: kdor ima intuitivno modrost

mišra: tantrična šola, ki zunanjemu čaščenju in notranji meditaciji pridaja enakovreden pomen

moha: navezanost; zabloda

mokša: osvoboditev

mūlādhāra: korenska čakra; center elementa zemlje, ki se nahaja na dnu hrbtenice

nāga: kača; določena rasa ali klan ljudi

Nārada: nebeški modrijan; modrijan, ki je prvi slišal Tripurā Rahasjo od modrijana Hārītājana

Nindjavritta: pokvarjeni; negativnost

nirvikalpa samādhī: najvišje stanje samādhija; duhovna zatopljenost, v kateri so semena preteklih samskār povsem sežgana

nijati: božja previdnost; sila ki individualni karmi dovoli vzkleti ob določenem času in kraju

Nrisimha: utelešenje Višnuja, v katerem je bil po pojavnosti pol človek, pol lev

pakva: karma, ki sedaj dozoreva in tako prizadeva sedanost

parakājā praveša vigjāna: znanost o načinu, po katerem se odvrže svoje telo in zavestno vstopi v drugo telo

Parāśara: brahma riši in oče slavnega modrijana Vjāse

Paraśurāma: učenec modrijana Dattātreja; modrijan, ki je prejel znanje o Tripuri in ga prenesel na Hāritājana

Pāśupata: podzvrst šaivismā

pitta: žolč; ognjena energija

Pračāra: stalni popotnik v mestu življenja; tu se nanaša na prāno, vitalno energijo, ki stalno potuje po telesu in ga hrani

pradhāna: drugi izraz za prakriti

prakriti: prvobitna narava; skrajni vzrok materialnega sveta

prāna: vitalna energija, ki hrani tako telo kakor tudi duha; energija, ki človeka ohranja pri življenju in ki drži skupaj telo in duha

pranājāma: omejevanje prāne; dihalne vaje

prārabdha: karma, ki je pričela prinašati svoje plodove; karma, ki se je začela izražati v obliki usode

Pulaha: eden od sedmih primordialnih rišijev

Pulastja: eden od sedmih primordialnih rišijev

pūrnāhantā: popolna »jaz-nost«; kozmično samozavedanje

puruša: zavest, notranji jaz

rāga: navezanost

radžas: sila, ki človeka spodbuja k izvršitvi dejavnosti; sila, ki človeka naredi vzbujenega, hiperaktivnega in polnega želja; tovrstna energija se imenuje radžastična

rākśasa: demon

riši: videc; modrijan

Rudra: drugo ime za Šivo, zlasti vidik, ki uniči svet ali tiste težnje, ki človeka silijo, da ostane ujet v mrežo posvetnosti

Sadāśiva: nesmrtni, večni Šiva; nekdo, ki je navdan z močjo znanja in tako podeli svoj blagoslov v obliki osvoboditve

sādhaka: iskalec, človek na duhovni poti

sādhanā: duhovna disciplina

samādhi: stanje duha, ki je prosto vseh miselnih tvorb; stanje duhovne zatopljenosti, v katerem vsa vprašanja najdejo poln odgovor

samaja: tantrična šola, ki je čisto jogijska in iskalca vodi do uresničitve enotne zavesti

samskāra: subtilen vtis naših dejanj, ki je shranjen v nezavednem umu

sankalpa śakti: moč odločnosti

sārikā: mitološka ptica

satsanga: druženje z modrimi

sattva: razsvetljujoča sila; povzdigujoča energija

Satjaloka: kraljestvo čiste resnice; isto kakor Brahmaloĳa

savikalpa samādhi: stanje duhovne zatopljenosti, v katerem semena pretekle karme še obstajajo

siddhi: jogijska popolnost; razkritje človeškega potenciala s pomoĳjo jogijske prakse

Skanda: sin gospoda Śive; poznan tudi kot Kumara

Soma: drugo ime za modrijana Čandramāja, Atrijevega sina; luna; zeliščni sok, ki so ga vedski modreci darovali v ogenj med svojimi obredi

Sugata: drugo ime za Gospoda Buddho

Sūrja: sonce; tudi sin modrijana Kaśjapa

Suśena: kralj, ki je izvršil ritual s konjem

suśupti: stanje globokega spanja

svātantrja śakti: čista in suverena moč najvišje resnice

śaivism: duhovna pot ali filozofija, ki vodi do spoznanja Śive

śaiviti: privrĳenci śaivism

Śakti: Božanska Mati, najvišja resniĳnost; sebe zavedajoĳa se energijska vibracija, na osnovi katere se razvija celotno vesolje

śaktipāta: podelitev duhovne energije

śakti sādhanā: duhovna disciplina, ki prizadevneĳa iskalca vodi do spoznanja Śakti, notranje božanske sile

śaktizm: duhovna pot ali filozofija, ki predlaga nadvlado Śakti

Śankar: drugo ime za Śivo

Śankha: brahma riši, navzoĳ na Brahmaloĳi, ko se je pojavila Božanska mati, Tripurā, in posredovala najvišje znanje

śāstre: sveti spisi; izvorna besedila o sādhanī

Śiva: blagodejni; bog uniĳenja; luĳ znanja, ki razprši temo nevednosti

šraddha: trdno prepričanje

Šrīvidjā: drugi izraz za Tripuro

šruti: tisto, kar je slišano; razodeti sveti spisi; Vede

śuddhavidjā: čisto znanje; vrojena moč Sadāśive

Šukrāčārja: Bhrigujev sin, eden od sedmih primordialnih rišijev in učitelj demonov; včasih imenovan tudi Šukra

Šunga: budistični filozof, izvrsten logik

śūnja: praznina; v budizmu izraz za najvišjo resničnost

śūnjavada: doktrina, ki zagovarja, da je resničnost praznina ali da je praznina najvišja resničnost

tamas: sila narave, ki jo zaznamuje tema, težkost in inercija

tantra: duhovna pot, ki nudi sistematično disciplino in praktične napotke za uporabo janter, manter, meditacije in zunanjih obredov

tattva gajāna: znanje, s pomočjo katerega posameznik razlikuje resnično od neresničnega, purušo od prakriti

tattve: principi ali elementi; po navedbah sāṅkhje jih je 24, po navedbah šaktizma pa jih je 36

Tripurā: Božanska Mati; kdor prežema in preveva tri svetove – budnost, sanjanje, globok sen – in fizično, subtilno in vzročno telo; Šrīvidjā je drugo ime za Tripuro

turīja: četrto stanje zavesti

unmanī: stanje onstran uma

upanašana samskāra: zakrament; vrsta iniciacije, pri kateri učenec prejme napotke za vadbo gajatri mantr, pa tudi posvečeno vrvico, ki jo mora vseskozi nositi

upāsanā: dobesedno pomeni »priti blizu« čaščenju

Vaikuntha: nesmrtna ráven, ki jo dosežejo véliki jogiji; bivališče Gospoda Višnuja

vairāgja: nenavezanost, brezstrastnost

vaišnavizem: filozofija, ki šteje Gospoda Višnuja za najvišjo resnico

Vāmadeva: eden izmed slavnih modrijanov iz izročila Ved in Puran

Varuna: vladajoče božanstvo vodovja

vāsanā: subtilen vtis akcije, ki obarva duha

Vasiṣṭha: eden od sedmih prvobitnih rišijev

Vāsudeva: drugo ime za Višnuja ali Krišno

vāta: zračni element; sila aktivnosti

Veda: razodeti sveti spisi

Vičāra: pozitivno razmišljanje; pozitivnost; kontemplativno zavedanje; vedantinska metoda sādhanē

Videha: kdor je transcendiral telesno zavest; drugo ime za kralja Džanaka

vidjā: znanje; modrost

Vidjānagara: mesto znanja

vikalpa: miselne tvorbe; dvomi; opcije

Višnu: vseprežemajoči Bog zaščite in ohranitve

Višvakarmā: nebeški arhitekt

Višvāmitra: slavni modrijan, ki je s svojim tapasom postal brahma riši; videc gajatri mantrē in eden od učiteljev gospoda Rame

Vjāsa: modrijan, poznan kot avtor obsežne zbirke besedil, imenovane purane